T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

POPÜLER YOUTUBE ÇOCUK KANALLARINDAKİ İÇERİKLERİN 2024 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI KÖK DEĞERLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

ZEHRA DİNÇER

Danışman : Prof. Dr. Atila ÇAĞLAR
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Bahattin Deniz ALTUNOĞLU
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Selahattin SEMİZ

KASTAMONU-2026

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Zehra DİNÇER

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

POPÜLER YOUTUBE ÇOCUK KANALLARINDAKİ İÇERİKLERİN 2024 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI KÖK DEĞERLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

ZEHRA DİNÇER

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
DANIŞMAN: PROF. DR. ATİLA ÇAĞLAR

Bu çalışma, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kapsamında öne çıkan kök değerlerin çocuklara kazandırılmasında dijital medya içeriklerinin rolünü değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın temel amacı, "Beter Böcük", "Koray Zeynep" ve "Oyuncakoynuyorum" adlı Youtube kanallarının kök değerler eğitimi açısından ne ölçüde katkı sunduğunu analiz etmektir. Nitel araştırma desenine uygun olarak tasarlanan bu çalışmada, doküman incelemesi tekniği kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, incelenen üç kanal da izleyici ilgisini çeken yapımlar üretmelerine rağmen, adalet, dürüstlük, sorumluluk, merhamet ve cömertlik gibi kök değerlerin pedagojik olarak yapılandırılmış ve bilinçli biçimde sunulmasında yetersiz kalmaktadır. Değerlerin sadece davranışsal modellemelerle değil, aynı zamanda bilişsel ve duyuşsal düzeyde, tanımlayıcı ve bağlamsal öğelerle aktarılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda söz konusu dijital içeriklerin, çocukların değer gelişimine katkı sunabilmesi ancak rehberlik, açıklama ve birlikte tartışma yoluyla mümkün olabilmektedir. Aksi hâlde, bu içeriklerin çocuklarda yüzeysel öğrenme oluşturduğu ve değerlerin içselleştirilmesi sürecine sınırlı katkı sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, dijital medya araçlarının okul öncesi dönemde değer eğitimi açısından daha etik, planlı ve pedagojik bir yaklaşımla geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Youtube, Çocuk Kanalı, Kök Değer, Okul Öncesi

Haziran 2026, 163 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

AN ANALYSIS OF THE CONTENT IN POPULAR YOUTUBE CHANNELS FOR CHILDREN WITHIN THE CONTEXT OF THE CORE VALUES OF THE 2024 PRESCHOOL EDUCATION CURRICULUM

ZEHRA DİNÇER

KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
BASIC EDUCATION DEPARTMENT
CONTEMPORARY HISTORY
SUPERVISOR: PROF. DR. ATİLA ÇAĞLAR

This study was conducted to assess the role of digital media content in instilling core values in children, highlighted within the 2024 Preschool Education Program. The primary objective of the study was to analyze the extent to which the Youtube channels "Beter Böcük," "Koray Zeynep," and "Oyuncakoynuyorum" contribute to core values education. Designed in accordance with a qualitative research design, this study employed a document review technique, and the data obtained were evaluated using content analysis. The research findings indicate that, despite producing productions that attract audience attention, all three channels fall short in presenting core values such as justice, honesty, responsibility, compassion, and generosity in a pedagogically structured and conscious manner. It was emphasized that values should be conveyed not only through behavioral modeling but also through descriptive and contextual elements at the cognitive and affective levels. In this context, the contribution of these digital content to children's value development can only be achieved through guidance, explanation, and collaborative discussion. Otherwise, it was concluded that these contents create superficial learning in children and contribute limitedly to the internalization of values. These results indicate that digital media tools should be developed with a more ethical, planned and pedagogical approach in terms of values education in the preschool period.

KEYWORDS: Youtube, Children's Channel, Root Value, Preschool

June 2026, 163 Page

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bilgi, deneyim ve rehberliğiyle yolumu aydınlatan, akademik bakış açımı geliştirmeme katkı sağlayan değerli hocam Prof. Dr. Atila Çağlar'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Araştırma sürecinin her aşamasında sabrı, anlayışı ve desteğiyle yanımda olan, bana güç veren sevgili eşim Recep Dinçer'e gönülden teşekkür ederim. Çalışmam boyunca fikirleri, teşvik edici yaklaşımı ve dostluğuyla katkı sağlayan kıymetli arkadaşım Bilge Karademir'e ayrıca teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışmayı değerlendirerek bilgi ve deneyimleriyle gelişmesine katkı sağlayan değerli jüri üyelerine de içten teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Son olarak, bu süreçte doğrudan ya da dolaylı olarak destek veren herkese şükranlarımı sunarım. Bu çalışmanın oluşmasında emeği geçen tüm kişi ve kurumlara saygı ve teşekkürlerimle.

Zehra DİNÇER

Kastamonu, 2026

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI ..... **ii**
TAAHHÜTNAME ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
TEŞEKKÜR ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **ix**
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **x**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Problem Durumu 2
1.2 Amaç 3
1.3 Önem 4
1.4 Problem Cümlesi 7
1.4.1 Alt Problemler 7
1.5 Sınırlılıklar 8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE **9**
2.1 Dijitalleşme Sürecinde Yeni Medya ve Toplumsal Yansımaları 9
2.2 Dijital Çağda Yeni Bir Sosyalleşme ve Öğrenme Alanı Olarak Youtube 10
2.3 Dijital Bir Sosyalleşme Alanı Olarak Youtube ve Çocuk 14
2.4 Değerler 30
2.4.1 Değer Kavramı 31
2.4.2 Değerlerin Özellikleri 35
2.4.3 Değerlerin Önemi ve İşlevleri 37
2.4.4 Değerler Eğitimi 39
2.4.5 Değerler Eğitimi Yaklaşımları 42
2.4.5.1 Değer kazandırma modeli 44
2.4.5.2 Değer açıklama yaklaşımı 44
2.4.5.3 Değer analizi yaklaşımı 46
2.4.5.4 Ahlaki muhakeme yaklaşımı 47
2.4.5.5 Karakter eğitimi yaklaşımı 49
2.4.5.6 Örtük program yaklaşımı 49
2.4.6 Değerlerin Sınıflandırılması 51
2.4.6.1 Spranger'in değer tasnifi 51
2.4.6.2 Rokeach'ın değer tasnifi 52
2.4.6.3 Schwartz'ın değer tasnifi 53
2.4.6.4 Erol Güngör'ün değer sınıflandırılması 55
2.4.6.5 Nelson'un değer sınıflandırması 55
2.4.7 Kök Değer Kavramı 56
2.4.8 Kök Değerlerin Sınıflandırılması 58
2.4.8.1 Adalet 59
2.4.8.2 Dostluk 60
2.4.8.3 Dürüstlük 61
2.4.8.4 Öz denetim 61

2.4.8.5 Sabır 62
2.4.8.6 Sevgi 62
2.4.8.7 Saygı 63
2.4.8.8 Sorumluluk 64
2.4.8.9 Vatanseverlik 64
2.4.8.10 Yardımseverlik 65
2.5 Çocuk ve Değer Kavramı 66
2.6 Kök Değerler ve Değerler Eğitimi Alanındaki Araştırmalar 68
3. YÖNTEM 76
3.1 Araştırmanın Metodu 76
3.2 Çalışma Grubu 76
3.3 Verilerin Toplanması 77
3.4 Verilerin Analizi 77
4. BULGULAR 79
4.1 Beter Böcük Youtube Kanalına İlişkin Bulgular 79
4.2 Koray Zeynep Youtube Kanalına İlişkin Bulgular 81
4.3 Oyuncak Oynuyorum Youtube Kanalına İlişkin Bulgular 83
4.4 İncelenen Youtube Kanallarına İlişkin Tema Kod ve Frekanslar 86
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 91
5.1 Youtube Çocuk Kanallarında Kök Değerlerin Temsil Edilme Düzeyinin Tartışılması 91
5.1.1 Youtube Çocuk Kanallarında Kök Değerlerin Temsil Edilme Biçimi 92
5.1.2 Beter Böcük Kanalının Kök Değerler Açısından Değerlendirilmesi 93
5.1.3 Koray Zeynep Kanalının Kök Değerler Açısından Değerlendirilmesi 94
5.1.4 Oyuncak Oynuyorum Kanalının Kök Değerler Açısından Değerlendirilmesi 96
5.1.5 Youtube Çocuk Kanallarının Kök Değerler Açısından Genel Değerlendirilmesi 98
5.2 Araştırmanın Alanyazına Katkısı ve Özgün Değeri 101
5.3 Öneriler 102
5.3.1 Dijital İçerik Üreticilerine Yönelik Öneriler 102
5.3.2 Ebeveyn ve Öğretmenlere (Uygulayıcılara) Yönelik Öneriler 103
5.3.3 Politika Yapıcılara ve Kamu Kurumlarına Yönelik Öneriler 103
5.3.4 Gelecek Araştırmacılara Yönelik Öneriler 104
KAYNAKLAR 108
EKLER 120
EK A Beter Böcük Adlı Youtube Kanalının İlk On Bölümünün İncelemesi 121
EK B Oyuncakoynuyorum Adlı Youtube Kanalındaki İlk On Bölümün İncelenmesi 136
EK C Koray Zeynep Adlı Youtube Kanalındaki İlk On Bölümün İncelenmesi 150

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Bazı ülke ve kurumların belirledikleri değer listesi ülke/kurum 34
Tablo 2.2 Spranger'in değer tasnifi..... 52
Tablo 2.3 Rokeach'ın değer tasnifi 53
Tablo 2.4 Schwartz'ın değer tasnifi 54
Tablo 2.5 Schwartz'ın değer tasnifi 55
Tablo 2.6 Yenilenen müfredatlarda değerler ve değerlerle ilişkili tutum ve davranışlar 57
Tablo 2.7 Yenilenen müfredatlarda değerler ve değerlerle ilişkili tutum ve davranışlar 59
Tablo 4.1 Beter böcük youtube kanalı ile ilgili değerler analizi 79
Tablo 4.2 Beter Böcük youtube kanalı ile ilgili değerler analizi 81
Tablo 4.3 Oyuncak oynuyorum Youtube kanalı ile ilgili değerler analizi..... 84
Tablo 4.4 İncelenen Youtube kanallarında bulunan tema kod ve frekanslar..... 86

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

ABD : Amerika Birleşik Devletleri
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS : Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Kurulu
RTÜK : Radyo Televizyon Üst Kurulu
TC : Türkiye Cumhuriyeti
TDK : Türk Dil Kurumu
TRT : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

1. GİRİŞ

21. yüzyılın başlarından itibaren ivme kazanan dijital dönüşüm, yalnızca teknolojik gelişmeleri değil, aynı zamanda bireylerin bilgiye ulaşma, iletişim kurma ve kültürel değerlerle etkileşim biçimlerini de köklü biçimde dönüştürmüştür. Özellikle internet teknolojilerinin evrimiyle birlikte medya alanı, sadece içerik aktarılan bir mecra olmaktan çıkıp, bireylerin hem içerik üreticisi hem de tüketicisi oldukları etkileşimli bir yapıya bürünmüştür (Akgül ve Akdağ, 2017). Bu bağlamda dijital medya platformları, bireylerin yaşam dünyasında etkin bir rol oynayarak sadece bilgi alışverişine değil, aynı zamanda kimlik inşasına, kültürel aidiyete ve değer aktarımına katkıda bulunan çok yönlü araçlar hâline gelmiştir. Sosyal medya, bu dönüşümün en belirgin yansıması olarak, bireysel ifade biçimlerinden toplumsal algı yönetimine kadar uzanan geniş bir etki alanına sahiptir.

Bu dijitalleşme süreci, geleneksel medya ile karşılaştırıldığında daha yatay, daha hızlı ve daha kapsayıcı bir iletişim ortamı sunmaktadır. Özellikle Web 2.0 teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bireyler artık yalnızca medya içeriklerini pasif şekilde tüketmekle kalmamakta, aynı zamanda bu içeriklerin üretiminde ve dağıtımında aktif rol üstlenmektedir. Bu yeni medya düzeninde Youtube gibi video tabanlı paylaşım platformları, sadece eğlence ya da bilgi aktarımı amacıyla değil, aynı zamanda değer üretimi, kültürel normların yeniden inşası ve sosyal etkileşim süreçleri açısından da dikkatle incelenmesi gereken yapılar arasında yer almaktadır (Burgess ve Green, 2009). Nitekim, görsel ve işitsel içeriklerin hızla üretildiği ve dolaşıma sokulduğu bu ortamda, değerler hem açık hem örtük mesajlarla genç nesillere aktarılmakta; bu da eğitim politikaları ve pedagojik yaklaşımlar açısından yeni sorumluluk alanları doğurmaktadır.

Değerler eğitimi, bireylerin iyi insan ve sorumlu yurttaş olarak yetişmeleri için gerekli olan etik, ahlaki ve toplumsal normların kazandırılmasını hedefleyen disiplinlerarası bir alandır (Akari, 2019). Geleneksel olarak okul, aile ve dini yapılar aracılığıyla aktarılan bu değerlerin, artık medya üzerinden de öğrenildiği; hatta kimi zaman medya aracılığıyla yeniden üretildiği görülmektedir (Ateş, 2017). Özellikle çocuklar ve

gençler, günlerinin önemli bir bölümünü Youtube, Tiktok ve Instagram gibi dijital mecralarda geçirmekte; bu da onların değer algılarının, davranış kalıplarının ve toplumsal rollerinin şekillenmesinde dijital içeriğin belirleyici hâle gelmesine neden olmaktadır (Meydan, 2014). Ancak bu içeriklerin çoğu, pedagojik veya etik bir süzgeçten geçirilmeden dolaşıma sokulduğu için, medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme becerileri kazandırılmadan bu ortamların çocuklara ve gençlere bırakılması ciddi riskler barındırmaktadır (Mayora, 2009).

Öte yandan, Youtube gibi platformlar sadece tehdit olarak değil, aynı zamanda birer eğitim aracı olarak da değerlendirilebilir. Özellikle olumlu değerlerin işlendiği, toplumsal fayda odaklı içeriklerin üretildiği kanallar sayesinde genç bireylerin empati, hoşgörü, sorumluluk, çevre bilinci ve toplumsal adalet gibi değerlerle tanışmaları mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda dijital medya, uygun pedagojik rehberlik ve medya okuryazarlığı programlarıyla birlikte düşünüldüğünde, değerler eğitiminin önemli bir bileşeni hâline gelebilir (Burgess ve Green, 2009).

1.1 Problem Durumu

Bu çalışmanın temel problemi, "Youtube içerikleri çocukların değer gelişimini nasıl etkilemektedir?" sorusuna yanıt aramaktır. Bu kapsamda, Youtube'da çocuklara yönelik olarak üretilen ve yüksek izlenme oranlarına sahip içeriklerde kök değerlerin nasıl temsil edildiği, hangi değerlere daha fazla yer verildiği ve bu değerlerin çocuklara nasıl aktarıldığı incelenmektedir. Ayrıca dijital içeriklerin değer aktarımındaki rolü, içerik üreticilerinin pedagojik sorumlulukları ve çocukların maruz kaldıkları dijital içeriklerin olası eğitsel sonuçları da araştırmanın kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir. Böylece çalışma, dijital medyanın çocukların değer gelişimi üzerindeki etkilerini eğitim bilimi, medya çalışmaları ve değerler eğitimi perspektiflerinden bütüncül bir yaklaşımla ele almayı amaçlamaktadır.

Alan yazını incelendiğinde, çocuklara yönelik medya içeriklerinin değerler eğitimi açısından değerlendirildiği çalışmaların büyük ölçüde televizyon programları, çizgi filmler, ders kitapları ve çocuk edebiyatı ürünleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir (Eken ve Öksüz, 2019; Gündüz ve Bağcı, 2019; Akhan vd., 2020). Bu kapsamda Yener

vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, TRT Çocuk kanalında yayımlanan ve en çok izlenen çizgi filmler değerler eğitimi açısından incelenmiş; araştırma sonucunda söz konusu çizgi filmlerin kök değerlere yer verdiği ve değerler eğitimi açısından uygun içerikler sunduğu belirlenmiştir. Ancak ilgili çalışma yalnızca televizyon ortamında yayımlanan çizgi filmlerle sınırlı kalmış olup, günümüzde çocukların yoğun olarak kullandığı dijital medya platformlarını ve özellikle Youtube içeriklerini kapsamamaktadır.

Son yıllarda çocukların medya tüketim alışkanlıklarının geleneksel televizyon yayınlarından dijital platformlara doğru kaydığı, özellikle Youtube'un okul öncesi dönem çocukları tarafından yoğun biçimde kullanıldığı bilinmektedir (Livingstone ve Blum-Ross, 2020; Rideout, 2020). Buna rağmen, çocukların sıklıkla takip ettiği Youtube kanallarının 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler çerçevesinde incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, alanyazında önemli bir boşluğa işaret etmektedir.

Bu araştırma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlaması bakımından önem taşımaktadır. Araştırmanın özgün yönü, çocuklar tarafından yüksek izlenme oranlarına sahip Youtube kanallarını 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler bağlamında incelemesi ve dijital içeriklerde değerlerin temsil edilme biçimlerini ortaya koymasıdır. Bu doğrultuda araştırmada, Beter Böcük, Koray Zeynep ve Oyuncakoynuyorum adlı Youtube kanalları incelenerek, bu kanallarda kök değerlere hangi düzeyde yer verildiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulguların, çocuklara yönelik dijital içeriklerin pedagojik açıdan değerlendirilmesine, içerik üreticilerinin değer odaklı içerik geliştirmelerine ve dijital medya ile değerler eğitimi alanında gerçekleştirilecek gelecekteki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2 Amaç

Yapılan bu çalışma, Youtube platformunun içerik çeşitliliği ve yaygın erişim gücü üzerinden hareketle, değerler eğitimi bağlamında nasıl bir rol üstlendiğini sorgulamayı ve bu platformun olumlu ve olumsuz yönlerini eleştirel bir çerçevede değerlendirmeyi

amaçlamaktadır. 2024 okul öncesi eğitim programı kök değerler eğitimi açısından detaylı bir şekilde analiz edilerek kök değerlere ne düzeyde yer verildiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda "Beter Böcük Koray Zeynep ve Oyuncakoynuyorum Youtube kanallarını kök değerler bağlamında incelemek ve örneklemde yer alan çocuk kanalları değer eğitimine ne kadar yer veriliyor?" sorusuna cevap aranmaktadır.

1.3 Önem

Günümüzde dijital teknolojilerin hızla gelişmesiyle birlikte çocukların medya kullanım alışkanlıklarında önemli değişimler meydana gelmiştir. Özellikle okul öncesi dönem çocukları, geleneksel medya araçlarının yanı sıra Youtube gibi dijital platformlarda sunulan içeriklerle yoğun bir etkileşim içerisindedir. Çocukların gelişim süreçlerinde önemli bir sosyalleşme aracı hâline gelen bu platformlar, yalnızca eğlence ve bilgi edinme işlevi görmekle kalmamakta, aynı zamanda çocukların değer yargılarının, tutumlarının ve davranış örüntülerinin şekillenmesinde de etkili olmaktadır (Neumann, 2018; Livingstone ve Blum-Ross, 2020). Bu nedenle çocukların sıklıkla maruz kaldıkları dijital içeriklerin pedagojik açıdan değerlendirilmesi ve bu içeriklerin hangi değerleri yansıttığının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Değerler eğitimi, bireyin toplumsal yaşama uyum sağlaması, ahlaki sorumluluk bilinci geliştirmesi ve toplumsal bütünleşmenin desteklenmesi açısından eğitim sistemlerinin temel bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Lickona, 1991; Halstead ve Taylor, 2000). Türkiye'de de değerler eğitimi konusu özellikle son yıllarda eğitim programlarında daha görünür hâle gelmiş ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programlarında kök değerler temel bir unsur olarak ele alınmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024). Bununla birlikte, çocukların giderek artan biçimde dijital medya içerikleriyle etkileşim kurmalarına rağmen, bu içeriklerin kök değerler bağlamında incelenmesine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Alan yazını incelendiğinde, Türkiye'de kök değerler üzerine gerçekleştirilen araştırmaların büyük ölçüde ders kitapları, çocuk edebiyatı ürünleri, öğretmen

adayları, öğretmen görüşleri ve öğretim programları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir (Eken ve Öksüz, 2019; Gündüz ve Bağcı, 2019; Akhan, Subaşı ve Açıl, 2020). Buna karşın, çocukların yoğun olarak takip ettiği Youtube kanallarını 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler çerçevesinde inceleyen araştırmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle okul öncesi dönemde dijital içeriklerin değer aktarımındaki rolünü doğrudan ele alan araştırmaların yetersiz olması, alanyazında önemli bir boşluğun varlığına işaret etmektedir.

Bu araştırma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlaması bakımından önem taşımaktadır. Araştırmanın diğer çalışmalardan ayrılan temel yönü, çocuklar tarafından yüksek izlenme oranlarına sahip Youtube kanallarını 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler çerçevesinde değerlendirmesidir. Bu yönüyle çalışma, değerler eğitimi ve dijital medya ilişkisini okul öncesi eğitim perspektifinden ele alan sınırlı sayıdaki araştırmalardan biri olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca araştırma, çocuklara yönelik dijital içeriklerin pedagojik niteliğinin değerlendirilmesine, içerik üreticilerinin değer temelli içerik geliştirme süreçlerine ve politika yapıcılara dijital medya içeriklerinin düzenlenmesine yönelik veri sunması bakımından da önemlidir.

Araştırmadan elde edilen bulguların, çocukların maruz kaldıkları dijital içeriklerin değerler eğitimi açısından yeniden değerlendirilmesine katkı sağlaması, dijital ortamlarda kök değerlerin temsil edilme biçimlerine ilişkin güncel bir bakış açısı sunması ve gelecekte bu alanda gerçekleştirilecek araştırmalara kuramsal bir temel oluşturması beklenmektedir.

İnsan topluluklarının bulunduğu her ortamda belirli davranış normları ve değer sistemlerinin varlığı kaçınılmazdır. Bu nedenle bireylerin bu değerlerle tanıştırılması ve toplumsal yaşamda bunlara göre hareket etmeyi öğrenmesi, eğitim sürecinin temel hedeflerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Türkiye’de 1990’lı yıllardan itibaren değerler eğitimi konusu hem akademik hem de siyasal çevrelerde giderek artan bir biçimde tartışılmaya başlanmış; farklı sosyolojik ve pedagojik yaklaşımlar bu eğitimin amaçlarını, kapsamını ve yöntemlerini kendi perspektiflerinden

değerlendirmiştir. Bu çeşitlilik, değerler eğitimine duyulan ihtiyacın tekil bir gerekçeye değil, çok sayıda toplumsal, ahlaki ve kültürel dinamiğe dayanmasından kaynaklanmaktadır. Eğitim her ne kadar bireyde kasıtlı ve planlı davranış değişikliği oluşturmayı amaçlayan sistemli bir süreç olarak tanımlansa da, hangi davranışların istendik kabul edileceği konusu, toplumun tarihsel, ideolojik ve ekonomik yapısına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Değerler, doğrudan insan davranışlarını ve bu davranışlara anlam yükleyen bilişsel süreçleri içerdiğinden, değer eğitiminin hedefleri de bireyin toplumsal konumuna, inanç yapısına, politik duruşuna ve kültürel kodlarına göre farklılaşmaktadır (Tezcan, 2018). Bu çerçevede, değerler eğitiminin niçin gerekli olduğu sorusu, yüzeysel değil, aksine çok katmanlı ve disiplinler arası bir sorgulamayı zorunlu kılmaktadır. Alan yazında yapılan incelemeler, bu eğitimin gerekçelerini çeşitli düzlemlerde toplamakta; sosyal bütünleşme, bireysel karakter gelişimi, kültürel aktarım, toplumsal düzenin tesisi ve ahlaki sorumluluğun inşası gibi çok yönlü açıklamalarla temellendirmektedir (Ersoy ve Ünüvar, 2019).

Değerler eğitimi yalnızca bireyin içselleştireceği normatif içeriklerin öğretilmesi değil, aynı zamanda bu içeriklerin nasıl seçileceği, ne tür yöntemlerle sunulacağı ve hangi ölçütlerle değerlendirileceği gibi oldukça karmaşık süreçleri de içerir. Çünkü değer kavramı, yalnızca eğitime özgü değil; aynı zamanda ahlak, siyaset, din, ekonomi ve bireysel psikoloji gibi birçok alanla kesişim hâlindedir. Bu nedenle değerler, hem bireysel hem toplumsal düzeyde çok katmanlı ve çok yönlü olarak ele alınmakta; milli, evrensel, dini, insani, ekonomik ve siyasal boyutlarla birlikte değerlendirilmek zorundadır. Dahası, "değer" kavramının kendisi bile etimolojik olarak farklı anlam katmanlarına sahiptir ve bu durum pedagojik pratiği daha da karmaşıklaştırmaktadır (Saltuklu, 2018). Bu bağlamda, değerler eğitimi sadece bireyde olumlu davranış biçimleri geliştirmeyi hedefleyen bir yönelim değil; aynı zamanda toplumsal çözülmelere, ahlaki erozyonlara ve kültürel yabancılaşmalara karşı kolektif bir tutum geliştirme çabası olarak da görülmelidir. Özellikle çağdaş toplumlarda bireylerin en çok önem verdiği temel değerlerin sevgi, yardımlaşma, uyum, öz denetim, dostluk gibi insani boyutlara yaslandığı gözlemlenmektedir (Tezcan, 2018). Bu değerlerin bireye kazandırılması, onun hem bireysel yaşamında daha sağlıklı ilişkiler kurmasına hem de toplumsal yapıya katkı sağlayan bir birey hâline gelmesine olanak tanır (Kaya ve Çelebi, 2015).

Eğitim literatüründe farklı teorik yaklaşımlar olmakla birlikte, genel kabul gören anlayış eğitimin bireyde “istendik” tutum ve davranışlar geliştirme süreci olduğudur. Aynı şekilde değerler de bu istendik tutumların somutlaşmış biçimleridir. Dolayısıyla değerler eğitimi, hem eğitimin hedefleriyle hem de toplumsal normlarla kesişen bir alan oluşturmaktadır. Bu kesişme noktasında, özellikle muhafazakâr pedagojik yaklaşımların değerler eğitimine daha fazla vurgu yaptığı görülse de, konuya ilişkin tartışmalar devam etmektedir. Bu bağlamda, günümüz çocuklarının en yoğun etkileşimde bulunduğu dijital medya içerikleri, özellikle Youtube gibi video paylaşım platformları, değer aktarımı açısından kritik bir alan oluşturur. Bu çalışma kapsamında, çocuklar tarafından yüksek izlenme sayılarına sahip YouTube kanallarının 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerlerle ne ölçüde örtüştüğü incelenerek, mevcut durumun eğitim politikaları ve değerler eğitimi literatürü açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın, dijital medya içeriklerinde kök değerlerin nasıl temsil edildiğine ilişkin güncel bir bakış açısı sunması, okul öncesi döneme yönelik dijital içeriklerin değerler eğitimi açısından değerlendirilmesine katkı sağlaması ve çocukların bu içeriklerle etkileşimlerini ele alacak gelecekteki araştırmalara kaynak oluşturması beklenmektedir.

1.4 Problem Cümlesi

Çalışmanın problem cümlesi Youtube’da izlenmesi çok olan çocuk kanallarının 2024 okul öncesi eğitim programı bağlamında kök değerler eğitimi Açısından detaylı bir şekilde analiz edilerek kök değerlere ne düzeyde yer verildiğini incelenmesidir.

1.4.1 Alt Problemler

Youtube'da yüksek abone ve izlenme sayılarına sahip çocuk kanallarında üretilen içeriklerde, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerlere ne düzeyde, hangi biçimlerde ve hangi örneklerle yer verilmektedir?

Youtube’da içerik üreticilerinin ürettikleri içeriklerde bireyi kök değerler ve sosyal açıdan olumlu ve olumsuz şekilde etkileyebilecek tutum, ifade ve davranışlar nelerdir?

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma, örneklem olarak belirlenen Beter Böcük, Koray Zeynep ve Oyuncakoynuyorum adlı Youtube çocuk kanalları ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma, her bir Youtube kanalında veri toplama tarihinde en yüksek izlenme sayısına sahip 10 video ile sınırlıdır. Youtube platformunda izlenme sayıları ve içerik sıralamaları zaman içerisinde algoritma ve kullanıcı etkileşimlerine bağlı olarak değişebileceğinden, araştırma bulguları veri toplama tarihindeki durumla sınırlıdır.

Araştırma, içeriklerin yalnızca 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan 12 kök değer açısından incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

Araştırmada yalnızca içerik analizi yöntemi kullanılmış; çocuklar, ebeveynler, öğretmenler veya diğer paydaşlardan herhangi bir veri toplanmamıştır. Bu nedenle araştırma bulguları, incelenen içeriklerin kök değerler açısından değerlendirilmesi ile sınırlı olup, bu içeriklerin çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin çıkarım yapılmamaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Dijitalleşme Sürecinde Yeni Medya ve Toplumsal Yansımaları

Kitle iletişimi kavramı, 1920'li yıllarda ortaya çıkmış olup, dönemin teknolojik gelişmeleriyle şekillenen bir iletişim biçimi olarak tanımlanmaktadır. O yıllarda, radyo, sinema ve telefon gibi araçlar, kamuoyuna bilgi ve enformasyon aktaran en önemli kitle iletişim araçları olarak kabul edilmekte ve "yeni medya" olarak adlandırılmaktadır (Akgül ve Akdağ, 2017). Tarihsel süreçte, her dönemin iletişim araçları, o zamanın yeni teknolojik olanakları doğrultusunda "yeni medya" kavramı ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, "medya" kelimesinin kökeni, Latince "medium" sözcüğünden türemektedir. İngilizcede "ortam" anlamına gelen bu kelime, iletişim bağlamında "bilgi aktarıcısı" olarak yorumlanmaktadır. Bu bağlamda, "yeni medya" kavramı, kelime anlamı itibarıyla "yeni ortamlar" ya da "yeni mecralar" anlamını taşımaktadır (Şeberoğlu, 2020).

Özellikle 1970 yılında yaşanan ekonomik kriz, kapitalist sistemin önemli bir kırılma yaşamasına neden olmuş ve sistemin yeniden yapılanmasını zorunlu kılmıştır. Bu dönüşüm sürecinde, teknoloji ve enformasyon odaklı bir ekonomik yapılanma gelişmeye başlamaktadır. Enformasyon teknolojisi devrimi ile 1980'lerde başlayan kapitalist sistemin temel yapılanma süreçlerinde araçsal olarak önemli görülmeye başlanmıştır (Castells, 2005). Bu bağlamda, yeni medya kavramı da aynı süreç içerisinde şekillenerek bilimsel literatürde yerini almaktadır. 1970'li yıllarda, özellikle bilgi ve iletişim odaklı akademik çalışmalarda, yeni medya kavramı sosyal, psikolojik, ekonomik, politik ve kültürel bağlamlarda ele alınmaya başlanmaktadır.

Teknolojinin gelişimi, iletişim süreçlerini dönüştürmekte ve medya ortamlarını yeni bir boyuta taşımaktadır. Geleneksel kitle iletişim araçları olan gazete, radyo ve televizyon, dijital teknolojilerle bütünleşmiş ve daha etkileşimli bir konumda yer almaya başlamıştır. Bu dönüşüm, özellikle internetin yaygınlaşması ile hız kazanmakta ve medya alanında köklü değişimlere yol açmaktadır. Bu bağlamda, günümüzde yeni medya kavramının internet ekseninde değerlendirilmesi gerektiği yönünde güçlü bir görüş hakimdir. Buna bağı olarak bilgisayar, internet ve mobil

teknolojilerinin sonucunda yeni medya kavramı ortaya çıkmıştır (Akgül ve Akdağ, 2017). Yeni medya, sadece teknolojik bir dönüşüm sürecini değil, aynı zamanda bireylerin iletişim pratiklerinde yaşanan değişimleri de kapsamaktadır. Geleneksel medyadan farklı olarak, yeni medya kullanıcı merkezli, etkileşimli ve çok yönlü bir iletişim ortamı sunmaktadır. Günümüz toplumunda bireyler, yalnızca bilgiyi tüketen kişiler olarak görülmemekte aynı zamanda toplumda aktif birer içerik üreticisi olmalarını gerekmektedir. Bu çerçevede, yeni medya, bireylerin katılımını artıran, bilgi akışını hızlandıran ve içerik üretimini demokratikleştiren bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yeni medya kavramı, teknolojinin gelişimiyle birlikte sürekli evrilen, iletişim biçimlerini dönüştüren ve bilgiye erişimi yeniden şekillendiren bir fenomen olarak varlığını sürdürmektedir. Özellikle internet ve dijital platformların gelişmesi, yeni medyanın toplum üzerindeki etkisini derinleştirmekte ve gelecekte de bu dönüşüm sürecinin devam edeceğini göstermektedir.

2.2 Dijital Çağda Yeni Bir Sosyalleşme ve Öğrenme Alanı Olarak Youtube

Teknolojinin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte, yeni medyanın bireylerin yaşam pratiklerini dönüştürdüğü bilinmektedir. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla, iletişim süreçlerinde yaşanan değişimler derinleşmekte ve geleneksel medya anlayışı yerini yeni medya araçlarına bırakmaktadır. Bu dönüşüm içinde sosyal medya platformları önemli bir rol üstlenmekte ve bireylerin iletişim biçimlerini yeniden şekillendirmektedir. Sosyal medyanın varlığı, iletişimin yalnızca sözlü ya da yazılı unsurlarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda görsel ve işitsel unsurların da iletişimde büyük bir yer tuttuğunu kanıtlamaktadır. Özellikle Youtube gibi platformlar, kullanıcıların hem içerik üretmesine hem de içerik tüketmesine olanak tanımakta olup, günümüzde en yaygın video paylaşım mecralarından biri haline gelmektedir. Bu bağlamda, Youtube ve benzeri sosyal medya platformlarında paylaşılan video içeriklerinin temel bilgi kaynağı olduğu vurgulanmaktadır. Yeni medya, çoklu ortam (multimedya) içeriklerini üretmek ve dağıtmak için internetin sunduğu teknik altyapıyı kullanmaktadır. Bu doğrultuda, yeni medya platformlarının

büyük ölçüde multimedya tabanlı içeriklere yöneldiği ve bu içeriklerin kaynağının da internet olduğu söylenebilmektedir.

Yeni medya teknolojileri içerisinde, özellikle video tabanlı içeriklerin büyük bir ağırlık kazandığı bilinmektedir. Bu kapsamda, internet üzerinden paylaşılan ve dijital video içeriklerinin bir alt dalı olarak gelişen "Video Blogging" kavramı öne çıkmaktadır. Video Blogging, bireylerin ve kurumların internet üzerinden video formatında içerikler üreterek yayınladığı bir medya türü olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, özellikle Youtube platformuyla özdeşleşmiş olup, dünya çapında en yaygın kullanılan video paylaşım mecrası haline gelmiştir (Armağan ve Doğaner, 2018).

2005 yılında genç girişimciler tarafından kurulan Youtube, kısa bir zaman zarfında oldukça geniş bir kitleye ulaşmış ve 2006 yılında Google tarafından satın alınarak daha da geliştirilmiştir (Ökmen ve Çokluk, 2022). Günümüzde Youtube, yeni medya ekosisteminin ayrılmaz bir parçası olarak konumlanmaktadır. Platform, video tabanlı içeriklerin paylaşılmasını sağlayarak, bireysel ve kurumsal düzeyde geniş bir yelpazeye hitap etmektedir. Kullanıcılar, Youtube aracılığıyla kendi içeriklerini üretebilmekte, izleyiciler ise farklı kategorilerdeki video içeriklerine kolaylıkla ulaşabilmektedir. Yeni medya anlayışı çerçevesinde Youtube, çift yönlü bir iletişim ortamı sunmakta olup, kullanıcıların hem izleyici hem de içerik üreticisi olarak aktif bir rol üstlenmesine olanak tanımaktadır.

Youtube'un sunduğu etkileşimli yapının, bireyler ve kurumlar açısından çeşitli avantajlar sağladığı görülmektedir. Platform, her kullanıcının özgün içerik üretmesine ve bu içerikleri geniş kitlelere ulaştırmasına imkan tanımaktadır. Bu doğrultuda, Youtube yalnızca bireysel kullanıcılar için değil, aynı zamanda markalar, medya kuruluşları, eğitim kurumları ve bağımsız içerik üreticileri için de önemli bir yayın mecrası haline gelmektedir. Günümüzde birçok büyük ve küçük ölçekli şirketin, Youtube üzerinde kurumsal kanallar açarak hedef kitlelerine doğrudan ulaşmayı amaçladıkları bilinmektedir. Aynı şekilde, bireysel içerik üreticileri de Youtube üzerinden kendi kitlelerini oluşturarak çeşitli konularda videolar paylaşmakta ve geniş kitlelere hitap etmektedir.

Youtube, sunduğu geniş içerik yelpazesi sayesinde farklı türde yayınlara ev sahipliği yapmaktadır. Platformda uzun metrajlı filmler, belgeseller, müzik albümleri, kısa filmler, televizyon programları, eğitici içerikler ve vlog formatındaki kişisel videolar yer almaktadır. Bu içerik çeşitliliği, Youtube'un hem bireysel hem de kurumsal içerik üreticileri açısından cazip bir mecra olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, Youtube'un diğer sosyal medya platformlarıyla entegre bir şekilde çalışması, kullanıcıların içeriklerini farklı kanallar üzerinden paylaşmasına ve daha geniş kitlelere ulaşmasına olanak tanımaktadır.

Yeni medya kavramı içerisinde önemli bir konuma sahip olan Youtube, video tabanlı içeriklerin üretilmesi ve paylaşılması açısından merkezi bir rol üstlenmektedir. Platformun sunduğu olanaklar, bireylerin ve kurumların kendilerini ifade etme biçimlerini değiştirmekte ve dijital medya ekosistemine yeni dinamikler kazandırmaktadır. Günümüzde Youtube'un, yalnızca bir eğlence platformu olmanın ötesine geçerek, eğitimden pazarlamaya, haberden sanat içeriklerine kadar geniş bir kullanım alanına yayıldığı gözlenmektedir. Böylelikle Youtube, yeni medyanın temel yapı taşlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Youtube, yeni medya ekosistemi içinde giderek daha baskın bir konuma gelerek, yeni ekonomik modeller, kazanç sistemleri ve popülist kimlikler yaratmaktadır. Dijitalleşmenin ivme kazanmasıyla birlikte Youtube, bireylerin ve kurumların içerik üretme sürecinde rekabet ettiği, popülistliğe vurgu yapan içeriklerin ön plana çıkarıldığı bir platform haline gelmektedir. Algoritmalar aracılığıyla belirli içerik türlerini öne çıkaran Youtube, popülerlik kazanma dinamiklerini büyük ölçüde şekillendirmekte olup, kullanıcıların geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır. Ancak, içerik üretme sürecinde rekabetin giderek yoğunlaşmasıyla birlikte, herkesin eşit oranda görünürlük elde edemediği ve popülist bir kimlik kazanamadığı da gözlemlenmektedir (Ökmen ve Çokluk, 2022).

Youtube kullanıcılarının, platformu yalnızca içerik tüketmek için değil, aynı zamanda boş zamanlarında aktif olarak içerik üretmek için de kullandıkları bilinmektedir. Günümüzde, dijital medya platformlarının sunduğu olanaklar sayesinde içerik üreticisi olma süreci giderek kolaylaşmakta, ancak bu durum aynı zamanda platform içinde bir

rekabet ortamı yaratmaktadır. Youtube, fenomenleşme süreçlerinin hız kazandığı ve popülist içeriklerin öne çıkarıldığı bir yapı inşa etmektedir. İçerik üreticileri, Youtube'un dinamik yapısından faydalanarak geniş kitlelere ulaşmakta ve böylece sosyal medya fenomeni olma yolunda ilerlemektedir. Ancak, bu süreçte her kullanıcının aynı oranda görünürlük kazanamadığı ve popülistleşemediği de vurgulanmaktadır.

Youtube'un dijitalleşen çağda sunduğu olanaklarla her bireyin bir tüketiciye dönüştüğü gözlemlenmektedir. Video içeriklerinin yaygınlaşması, izleyicilerin pasif bir tüketici olmaktan çıkıp etkileşimli bir kullanıcı haline gelmesine olanak tanımaktadır. Beğeni, yorum ve paylaşım gibi etkileşim unsurları, içerik üreticileri için önemli bir motivasyon kaynağı olmakta, böylece platform üzerindeki rekabet ortamı daha da yoğunlaşmaktadır. Youtube'un sunduğu çift yönlü iletişim sayesinde, izleyiciler yalnızca içerik tüketen bireyler olmaktan çıkıp, içerik üreticilerine geri bildirimde bulunabilen ve içeriklerin yönünü etkileyebilen aktif katılımcılara dönüşmektedir.

Youtube'da içeriklerin görünürlüğü ve önerilme düzeyi; izlenme süresi, kullanıcı etkileşimleri (beğeni, yorum ve paylaşım), tıklanma oranı ve kullanıcıların izleme geçmişi gibi çeşitli ölçütlere dayanan öneri sistemleri tarafından şekillendirilmektedir (Covington, vd. 2016). Bu durum, içerik üreticilerini daha geniş kitlelere ulaşabilmek amacıyla platformun görünürlük dinamiklerine uygun içerikler üretmeye yöneltebilmektedir. Özellikle okul öncesi çocukları hedefleyen Youtube içeriklerinde oyuncak tanıtımları, rol yapma oyunları, eğlence odaklı etkinlikler ve dikkat çekici görsel-işitsel ögelerin yoğun olarak kullanıldığı içeriklerin öne çıktığı belirtilmektedir (Walker, 2018). Benzer şekilde, çocuklara yönelik videoların öneri sistemleri aracılığıyla geniş kitlelere ulaşabildiği ve bu nedenle sunulan içeriklerin niteliğinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Papadamou vd. 2019; Neumann ve Herodotou, 2020). Bu bağlamda Youtube, okul öncesi dönemdeki çocukların sıklıkla karşılaştığı dijital medya ortamlarından biri olarak değerlendirilmekte; platformda yer alan içeriklerin eğitimsel niteliği ve kök değerlere yer verme düzeyinin incelenmesi önem kazanmaktadır.

Öte yandan Youtube, yalnızca bireysel kullanıcıların içerik ürettiği bir platform olmanın ötesinde, medya kuruluşları, şirketler ve markalar tarafından da hedef kitlelere ulaşmak amacıyla aktif olarak kullanılan önemli bir dijital iletişim ortamıdır (Burgess ve Green, 2018). Platformun reklam gelirleri, sponsorluk anlaşmaları ve iş birliklerine dayalı yapısı, içerik üreticileri için yeni ekonomik fırsatlar oluştururken markalar açısından da dijital pazarlama faaliyetlerinin önemli bir parçası hâline gelmiştir (Cunningham ve Craig, 2019). Bu doğrultuda Youtube'un yalnızca eğlence amaçlı bir video paylaşım platformu olmadığı; ekonomik, kültürel ve sosyal etkileşimlerin gerçekleştiği çok yönlü bir dijital medya ekosistemi olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Burgess ve Green, 2018; Cunningham ve Craig, 2019).

Youtube'un yeni medya tekeli içinde giderek daha güçlü bir konuma ulaştığı, popüler kültürün dinamiklerini belirleyen bir araç haline geldiği ve içerik üreticileri için bir rekabet sahası oluşturduğu söylenebilmektedir. Youtube'un sunduğu geniş olanaklar, bireylerin ve kurumların içerik üretme süreçlerini etkileyerek, dijital medya ekosistemine yeni bir boyut kazandırmaktadır. İçerik üreticileri için popülerlik kazanma arzusu önemli bir motivasyon kaynağı haline gelirken, bu süreçte herkesin aynı oranda görünürlük elde edemediği de gözlemlenmektedir. Böylelikle Youtube, günümüz dijital çağında yalnızca bir platform değil, aynı zamanda ekonomik, kültürel ve sosyal dönüşümlerin şekillendiği bir alan olarak varlığını sürdürmektedir.

2.3 Dijital Bir Sosyalleşme Alanı Olarak Youtube ve Çocuk

Dijital teknolojilerin günlük yaşamın önemli bir parçası hâline gelmesiyle birlikte çocukların sosyalleşme süreçleri de değişime uğramıştır. Geleneksel sosyalleşme ortamlarına ek olarak dijital platformlar, çocukların bilgi edinme, eğlenme, iletişim kurma ve çeşitli içeriklerle etkileşimde bulunma süreçlerinde etkili olmaya başlamıştır. Özellikle okul öncesi dönem, çocukların çevrelerinden edindikleri deneyimler yoluyla temel bilişsel, sosyal ve duygusal becerilerin geliştiği önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocukların karşılaştıkları dijital içerikler, onların öğrenme deneyimleri ve dünyayı anlamlandırma biçimleri üzerinde etkili olabilecek önemli araçlar arasında değerlendirilmektedir (Valkenburg ve Piotrowski, 2017).

Youtube, çocukların sıklıkla kullandığı dijital medya platformlarından biri olarak eğlence, öğrenme ve keşif amacıyla kullanılan önemli bir içerik ortamına dönüşmüştür. Platformda yer alan çocuk şarkıları, çizgi filmler, oyun videoları, oyuncak içerikleri ve eğitici videolar, okul öncesi dönemdeki çocukların dijital medya deneyimlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar, küçük çocukların dijital medya kullanımında video tabanlı platformların giderek daha fazla tercih edildiğini ve Youtube içeriklerinin çocukların medya tüketim alışkanlıklarında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir (Neumann ve Herodotou, 2020).

Okul öncesi dönemde çocukların dijital içeriklerle kurduğu ilişki yalnızca izleme etkinliğiyle sınırlı değildir. Çocuklar izledikleri içeriklerdeki karakterleri, davranış biçimlerini ve olay örgülerini gözlemleyerek çeşitli anlamlandırma süreçleri geliştirebilmektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik dijital içeriklerin niteliği, içeriklerde sunulan davranış modelleri ve değerlerin temsil biçimleri önem taşımaktadır. Çocukların izlediği içeriklerde hangi davranışların olumlu veya olumsuz olarak sunulduğu, sosyal öğrenme süreçleri açısından değerlendirilmesi gereken konular arasında yer almaktadır (Bandura, 2001).

Youtube'da çocuklara yönelik içeriklerin büyük bir çeşitlilik göstermesi, bu içeriklerin eğitimsel ve gelişimsel açıdan incelenmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle okul öncesi çocukları hedefleyen videolarda eğlence unsurlarının yanı sıra ikna edici mesajlar, ticari yönlendirmeler ve belirli davranış kalıplarının sunulabildiği belirtilmektedir (Walker, 2018). Bu durum, çocukların karşılaştığı dijital içeriklerin yalnızca eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda çocukların değer, davranış ve sosyal öğrenme süreçlerinde rol oynayabilecek medya ürünleri olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda Youtube, okul öncesi dönem çocukları açısından yalnızca bir video izleme platformu değil; çocukların farklı içeriklerle karşılaştığı, gözlem yoluyla öğrenme gerçekleştirebildiği ve dijital sosyalleşme deneyimleri yaşadığı bir ortam olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle çocuklara yönelik Youtube içeriklerinin okul öncesi eğitim programlarında yer alan değerler açısından incelenmesi, dijital medya

ortamlarının çocukların gelişimsel ihtiyaçlarıyla ne ölçüde uyumlu olduğunun değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Youtube'nin kuruluşuna baktığımızda: Şubat 2005'de Chad Hurley, Steve Chen ve Jawed Karim tarafından kurulan Youtube, dijital dünyada büyük bir etki yaratmış ve hızla geniş kitlelere ulaşarak çevrimiçi video paylaşım platformları arasında en popüler olanlardan biri hâline gelmektedir (Burgess, 2013). PayPal'ın eski çalışanları tarafından geliştirilen bu platform, kısa sürede tüm dünyada tanınmış ve internet ortamında en çok ziyaret edilen sitelerden biri olmayı başarmaktadır (Burgess ve Green, 2009). Elde ettiği büyük başarının ardından Youtube, ekim 2006'da Google tarafından 1,65 milyar dolarlık bir anlaşma ile satın alınarak, dijital medya sektöründeki yerini daha da sağlamlaştırmaktadır (al Nashmi vd., 2017).

Youtube, kuruluşunun ilk zamanlarında kendisini "dünyanın en popüler çevrimiçi video topluluğu" olarak tanımlamış ve bu hedef doğrultusunda ilerleyerek kısa sürede milyonlarca kullanıcıyı kendisine çekmeyi başarmaktadır (Wasko ve Erickson, 2009). Platform, yalnızca bireysel kullanıcıların değil, aynı zamanda büyük medya kuruluşlarının, reklamcıların ve markaların da ilgi odağı hâline gelmektedir. al Nashmi vd. (2017)'ye göre Youtube, eski ve yeni medya unsurlarını bir araya getirerek bireyler ile medya şirketleri arasındaki etkileşimi güçlendiren bir yapı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, dijitalleşen dünyada medyanın dönüşümünü destekleyen bir araç olarak değerlendirilmektedir. Khan (2017)'a göre Youtube, günümüzde yalnızca bireysel kullanıcılar tarafından değil, aynı zamanda politikacılar, haber kuruluşları, eğitim kurumları, işletmeler, müzisyenler, film yapımcıları ve daha birçok farklı meslek grubundan kişiler tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Özellikle haber yayıncıları ve siyasi figürler, geniş kitlelere ulaşabilmek ve mesajlarını doğrudan insanlara aktarabilmek adına Youtube'u önemli bir iletişim aracı olarak değerlendirmektedir. Bununla birlikte, eğitim alanında da Youtube'un kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Akademik ve eğitsel içeriklerin paylaşılması, öğrencilere ve araştırmacılara geniş bir bilgi havuzuna erişim imkânı sağlamaktadır.

Platformun kullanıcı sayısı her geçen gün artmakta olup, küresel ölçekte bir milyardan fazla aktif kullanıcıya ev sahipliği yapmaktadır (Shaikh vd., 2018). Youtube'un

büyüme hızı dikkate alındığında, platformun video içeriklerinin çeşitliliğinin de giderek arttığı gözlemlenmektedir. Ramesh vd. (2020)'ye göre, Youtube'da her gün yüz milyonlarca insan video izlemekte ve bu süreçte milyarlarca görüntüleme gerçekleşmektedir. İzleyici kitlesinin büyümesiyle birlikte, Youtube'daki içerik üretimi de hız kazanmaktadır. Nitekim her dakika platforma yaklaşık 400 saatlik yeni video içeriği yüklenmekte ve bu durum, dijital medyanın ne denli büyük bir bilgi akışı sağladığını gözler önüne sermektedir (Shaikh vd., 2018).

Youtube'un sağladığı etkileşimli yapı, bireylerin yalnızca içerik tüketici olmasının ötesinde, aynı zamanda içerik üreticisi olmalarına da imkân tanımaktadır. Video yükleme sürecinin kolaylaşması, her kullanıcının kendi içeriklerini oluşturmasını teşvik etmektedir. Youtube'un kullanıcı dostu ara yüzü sayesinde, bireyler ve kurumlar geniş kitlelere ulaşmakta ve içeriklerini küresel çapta paylaşmaktadır. Bu durum, platformun yalnızca eğlence amacıyla kullanılan bir mecra olmanın ötesine geçerek, ekonomik, kültürel ve sosyal dönüşümlere yön veren önemli bir dijital alan hâline geldiğini göstermektedir. Ayrıca, Youtube'un sunduğu geniş olanaklar, medya şirketleri ve reklam sektörü için de büyük fırsatlar yaratmaktadır. Reklamcılar, Youtube'u hedef kitlelerine ulaşmak için bir pazarlama aracı olarak kullanmakta, markalar ise platform üzerindeki reklam modellerinden faydalanarak satışlarını artırmayı hedeflemektedir. Video içeriklerinin reklamlarla desteklenmesi, Youtube'un gelir modelini güçlendirmekte ve dijital medya ekonomisinin önemli bir unsuru hâline getirmektedir.

Youtube'un kuruluşundan günümüze kadar olan süreci değerlendirildiğinde, platformun yalnızca bir video paylaşım sitesi olmanın ötesine geçtiği ve dijital medya sektöründe köklü bir değişim yarattığı anlaşılmaktadır. Kullanıcı kitlesinin büyüklüğü, platformdaki içerik üretiminin hızla artmasına yol açmakta ve bu durum, medya tüketim alışkanlıklarını köklü bir biçimde değiştirmektedir. Youtube'un sağladığı interaktif ortam, bireyleri hem içerik üreticisi hem de tüketici hâline getirerek, dijital medya ekosistemine yeni bir boyut kazandırmaktadır. Böylelikle Youtube, günümüz dijital çağında yalnızca bir platform olarak değil, aynı zamanda ekonomik, kültürel ve sosyal dinamiklere etki eden bir araç olarak gelişmeye devam etmektedir.

Youtube'un sürekli olarak büyümesinin ve küresel ölçekte giderek daha fazla kullanıcı tarafından tercih edilmesinin en temel nedenlerinden biri, zamansız olarak varlığını sürdürmesi ve her yerden ulaşılabilir olmasıdır (Halim vd., 2020). Dijital çağın gerekliliklerine uygun olarak geliştirilen bu yapısı, platformun yalnızca belirli bir kitleye değil, internet bağlantısı olan herkes için erişilebilir olmasını sağlamaktadır. Youtube, bireylere herhangi bir kısıtlama olmaksızın istedikleri video içeriğini izleme ve aynı zamanda içerik üretme imkânı sunmaktadır. Özellikle akıllı telefonların yaygınlaşması ve mobil internetin hızlanmasıyla birlikte, kullanıcıların herhangi bir zaman veya konum sınırlaması olmadan platforma erişmeleri kolaylaşmaktadır. Böylelikle Youtube, hem bireysel kullanıcılar hem de kurumsal markalar için vazgeçilmez bir mecra hâline gelmektedir.

Lange (2008), Youtube'un geniş bir izleyici kitlesine sahip olduğunu vurgularken, çoğu kişinin platformu aktif olarak izlemesine rağmen kişisel bir hesaba sahip olmadığını ifade etmektedir. Bu durum, Youtube'un yalnızca kayıtlı kullanıcılar tarafından değil, aynı zamanda platforma üye olmayan milyonlarca kişi tarafından da takip edildiğini göstermektedir. Kayıt olmadan video izleyen bu görünmez kullanıcıların sayısının oldukça yüksek olduğu söylenebilmektedir. Bu durum, Youtube'un erişim alanının ne denli geniş olduğunu gözler önüne sermektedir. Kayıtlı olmayan kullanıcılar video içeriklerini izleyebilirken, etkileşim (yorum yapma, beğeni bırakma veya kanal takibi) gibi belirli işlevlerden mahrum kalmaktadır. Ancak bu görünmez izleyici kitlesi, Youtube'un toplam izlenme sayısına büyük katkı sağlamaktadır.

Youtube, kurulduğu ilk yıllarda "Dijital Video Deponuz (Your Digital Video Repository)" sloganı ile kendisini bir arşivleme ve depolama platformu olarak tanımlamaktayken, zaman içinde bu anlayıştan uzaklaşarak kullanıcıların kendilerini özgürce ifade edebilecekleri bir mecra hâline gelmiş ve bu dönüşümünü "Kendini Yayınla (Broadcast Yourself)" mottosu ile simgeleştirmiştir (Burgess ve Green, 2009). Bu değişim, Youtube'un pasif bir video saklama alanı olmanın ötesine geçerek, aktif içerik üretiminin teşvik edildiği, bireylerin düşüncelerini, sanatsal üretimlerini ve farklı bakış açılarını kitlelerle paylaşabileceği bir alan sunduğunu göstermektedir.

Platformun evrimleşen yapısı, kullanıcıların yalnızca izleyici olmaktan çıkıp içerik üreticisi rolüne bürünmesine zemin hazırlamaktadır.

Günümüzde Youtube, kendisini tanımlamak için özel bir slogana ihtiyaç duymamaktadır. Raun (2016)'ya göre, platform artık küresel çapta tanınan güçlü bir marka hâline gelmektedir. Şu anki logosu, yürütme simgesi ile birlikte, siyah yazı karakteriyle yazılmış "Youtube" yazısından oluşmakta olup, bu sade ve ikonik tasarım Youtube'un kimliğini pekiştirmektedir. Platform, yıllar içerisinde popülerliğini artırarak, bir slogana ihtiyaç duymaksızın herkes tarafından bilinen bir marka hâline gelmektedir.

Balakrishnan ve Griffiths (2017)'nin belirttiği üzere Youtube'un temeli iki farklı kullanıcı işlevi ile oluşmaktadır: içerik oluşturma ve içerik arama. İçerik arama, kullanıcıların bireysel ihtiyaçlarına veya ilgi alanlarına yönelik videoları keşfetmelerine ve bunları izlemelerine olanak tanımaktadır. Sezgisel bir kullanıcı eylemi olan içerik arama süreci, Youtube'un güçlü algoritmaları sayesinde kişiselleştirilmiş öneriler sunarak izleyicilere en uygun içerikleri getirmektedir. Kullanıcıların izleme geçmişi, beğenileri ve arama alışkanlıkları doğrultusunda şekillenen bu öneri sistemi, Youtube'un etkileşimi artıran en önemli özelliklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Öte yandan, içerik oluşturma süreci, kullanıcıların kendi ürettikleri videoları belirli bir izleyici kitlesine veya tüm dünyaya açık bir şekilde paylaşmalarını içermektedir (Balakrishnan ve Griffiths, 2017). Youtube'un sunduğu bu olanak, bireylerin yalnızca içerik tüketicisi olmasının ötesinde, aynı zamanda içerik üreticisi olarak dijital dünyada yer almasını sağlamaktadır. Platform, içerik üreticilerine çeşitli araçlar sunarak, profesyonel kalitede videolar oluşturmalarına ve bunları geniş kitlelere ulaştırmalarına yardımcı olmaktadır. Eğitimciler, sanatçılar, vlog yazarları, markalar ve daha pek çok farklı kullanıcı kitlesi, Youtube'u bir iletişim ve paylaşım aracı olarak kullanmaktadır.

Youtube'un küresel bir fenomen hâline gelmesinin ardında, sunduğu erişilebilirlik, geniş kullanıcı kitlesi, etkileşimli yapısı ve içerik üretimini teşvik eden özellikleri

yatmaktadır. Platform, izleyicilere ilgi alanlarına uygun içerikler sunarken, aynı zamanda bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve içerik üreticisi olarak dijital dünyada varlık göstermelerine imkân tanımaktadır. Bu doğrultuda, Youtube'un geleneksel medya anlayışından farklı olarak her bireyin bir yayıncı olabileceği bir alan sunduğu ve kullanıcıların yaratıcılığını teşvik eden bir ortam oluşturduğu görülmektedir. Günümüzde ise platform, yalnızca bir video paylaşım sitesi olmanın ötesinde, yeni medya ekosisteminin temel yapı taşlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Balakrishnan ve Griffiths (2017)'e göre, Youtube'un sunduğu iki temel işlev olan içerik görüntüleme ve içerik oluşturma, kullanıcılar için yalnızca sıradan bir medya tüketimi değil, aynı zamanda tatmin sağlayan bir etkileşim süreci olarak değerlendirilmekte olup bireylerin çeşitli psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Kullanıcılar, Youtube üzerinden izledikleri içeriklerle eğlenceye erişebilmekte, bilgi edinmekte ya da belirli bir topluluk ile etkileşimde bulunarak duygusal bir tatmin hissi yaşayabilmektedir. Balakrishnan ve Griffiths (2017), Youtube kullanıcılarının televizyon izleyicilerine veya diğer kitle iletişim araçlarını kullanan bireylere benzer biçimde belirli psikolojik doyum mekanizmalarına sahip olduklarını ve bu tatminin platform üzerindeki etkileşimler yoluyla şekillendiğini ifade etmektedirler. Buna bağlı olarak Youtube'un, yalnızca boş vakit geçirmek için kullanılan sıradan bir dijital ortam olmanın ötesinde, bireylerin kendilerini ifade edebildikleri, düşüncelerini paylaşabildikleri ve topluluklarla bağlantı kurabildikleri bir ekosistem sunduğu görülmektedir. Özellikle içerik üretimi süreci, sadece eğlence amaçlı bir faaliyet olarak değil, aynı zamanda bireyler için kendilerini anlatabilecekleri ve sosyal etkileşimde bulunabilecekleri bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, Youtube üzerindeki hem izleme hem de içerik üretme eylemleri, kullanıcıların kişiler arası ilişkilerinde ve bireysel tatminlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Strangelove (2010)'un belirttiği gibi, Youtube yalnızca milyonlarca videonun depolandığı ve erişilebilir hâle getirildiği bir dijital arşiv olmanın ötesinde, bireylerin yoğun duygusal deneyimler yaşadığı bir sosyal ortam niteliğini taşımaktadır. Platform, kullanıcılarına yalnızca pasif bir izleyici olma rolü sunmamakta, aynı zamanda onları

aktif birer katılımcı hâline getirmektedir. Bu çerçevede Balakrishnan ve Griffiths (2017), Youtube'un kullanıcılarına enformasyon kaynağı olarak yalnızca yüklenmiş videolar sunmadığını, aynı zamanda bu içeriklerin altında yapılan yorumlar aracılığıyla etkileşim sağlanabildiğini ve hatta kullanıcıların kendi yanıt videolarını üreterek sürece katılım sağlayabileceklerini ifade etmektedirler. Yani içerik tüketimi, yalnızca izlenen videolar ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda izleyicilerin düşüncelerini ve tepkilerini doğrudan yansıtabilecekleri dinamik bir yapıya dönüşmektedir. Kullanıcılar, ilgilerini çeken içeriklere yorum yazarak veya yanıt videoları oluşturarak bir topluluk ile iletişim kurabilmekte ve sosyal tatmin elde edebilmektedir.

Youtube, içerik üreticilerine geniş bir ifade özgürlüğü sunmakta olup, yasal ve telif hakkı ihlali içermediği sürece her türlü video içeriğinin platformda paylaşılmasına imkân tanımaktadır (Balakrishnan ve Griffiths, 2017). Bu durum, kullanıcıların yaratıcılıklarını ortaya koyarak belirli bir kitleye ya da geniş bir izleyici grubuna hitap edebilmelerine olanak sağlamaktadır. Kimi kullanıcılar eğlence amaçlı videolar üretirken, kimileri bilgilendirici içerikler sunarak eğitimsel katkılar sağlamaktadır. Youtube'un sağladığı bu özgür ortam, bireylerin yalnızca izleyici konumunda kalmalarını değil, aynı zamanda platformu aktif bir şekilde kullanmalarını ve içerik oluşturarak topluluklarla etkileşim kurmalarını teşvik etmektedir. Sonuç olarak, platform üzerindeki temel unsur, kullanıcıların belirli bir tatmine ulaşması olup bu tatmin süreci, yalnızca video izleme ile sınırlı kalmamakta, etkileşimde bulunma ve içerik üretme süreçleriyle de genişlemektedir. Kullanıcılar, başka bireyler tarafından yüklenmiş içerikleri görüntüleyerek tatmin sağlamakta, izledikleri videolar hakkında yorum yaparak sürece dâhil olmakta ya da kendi hazırlamış oldukları orijinal içerikleri paylaşarak yaratıcı bir tatmin deneyimi yaşamaktadırlar.

Bir medya şirketi olarak Youtube, video içerikleri için bir platform ve toplayıcı niteliğinde olmakla birlikte, kendisi doğrudan bir içerik üreticisi olarak faaliyet göstermemektedir (Scolari ve Fraticelli, 2017). Bu nedenle Youtube'un başarısı, büyük ölçüde kullanıcılarının aktif katılımına dayanmaktadır. Platform, doğası gereği, içeriğin tamamen Youtube izleyicilerince üretilen ve paylaşılan "kullanıcı kaynaklı içerik" ekosistemi sunmaktadır (Burgess ve Green, 2009). İçerik üreticileri,

Youtube'un sunduğu geniş erişim avantajını kullanarak belirli bir hedef kitleye hitap edebilmekte ve kendilerine özgü bir izleyici topluluğu oluşturabilmektedirler. Platform, geleneksel medya organlarından farklı olarak, merkezi bir içerik denetimi mekanizmasına sahip olmamakta, bunun yerine kullanıcıların kendi içeriklerini üretmeleri ve paylaşmaları üzerine inşa edilmektedir.

Costa-Sánchez (2017) Youtube'u bir sosyal ağ, uygulama, web ortamı ve kullanıcılar tarafından üretilen içeriğin aktarılıp, yayıldığı alan olarak ifade etmektedir. Freeman ve Chapman (2007)'ye göre, platform başlangıçta yalnızca "kullanıcı üretimi" videolardan oluşmaktayken, zamanla televizyon programları, filmler, spor etkinlikleri ve müzik videolarını da içeren çok yönlü bir medya alanına dönüşerek tam anlamıyla bir "eğlence merkezi" hâline gelmektedir. Youtube'un sunduğu içerik yelpazesi, her yaştan ve her ilgi alanından izleyiciye hitap edecek şekilde genişlemektedir. Platform, kullanıcılarına hem geleneksel medyadan aşina oldukları içeriklere erişim imkânı sunmakta hem de bağımsız içerik üreticilerinin özgün yapımlarını keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Özellikle genç izleyiciler, Youtube'u yalnızca eğlenmek için bir kaynak olarak değil, bir öğrenme aracı olarak da kullanmaktadırlar (Tolson, 2010). Eğitici içeriklerin sayısındaki artış, platformun giderek daha fazla bir bilgi paylaşım alanına dönüşmesini sağlamaktadır. Duncan vd. (2013), Youtube'un eğitim üzerindeki etkilerine yönelik çalışmalarında, platformun bazı kullanıcılar için vakit kaybı olarak görülebileceğini, ancak bilinçli bir içerik seçimi yapılarak belirlendiğinde, Youtube üzerinden birçok eğitici materyale erişilebileceğini vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda Youtube, yalnızca boş zamanları değerlendirmek için kullanılan bir platform olmanın ötesine geçmekte, bireylerin yeni bilgiler edinmesine, beceriler kazanmasına ve kendilerini geliştirmesine katkı sağlamaktadır.

Youtube, kullanıcılarının yalnızca içerik tüketicisi olduğu bir alan olmaktan çıkıp, onları aktif birer içerik üreticisi hâline getiren dinamik bir medya platformu olarak varlığını sürdürmektedir. Platform, eğlence, bilgi edinme ve sosyal etkileşim açısından geniş bir yelpazeye sahip olmakta ve farklı kullanıcı gruplarına hitap eden bir yapı sunmaktadır. İçerik üreticileri için bir ifade alanı oluşturan ve izleyicilere sınırsız seçenekler sunan Youtube, günümüz dijital dünyasında en önemli medya araçlarından biri hâline gelmektedir. Al Nashmi vd. (2017)'ye göre Youtube'un en belirgin

özelliklerinden biri, dijital medya ortamında benzersiz bir yakınsama kültürünü temsil etmesidir. Bu bağlamda Youtube, her bireyin içerik üretme ve tüketme sürecine dâhil olabildiği bir platform olarak işlev görmektedir. Temelde, herkesin platforma erişim sağlayabilmesi, video izleyebilmesi, içerik yükleyebilmesi, videoları paylaşabilmesi ve yorum yapabilmesi Youtube'u farklı kılan unsurlar arasında yer almaktadır. Web 2.0 teknolojisinin sunduğu etkileşim olanakları doğrultusunda Youtube, kullanıcılarına yalnızca pasif izleyici olmanın ötesinde, içerik üreticisi ve yorumlayıcı olarak da bir rol üstlenme fırsatı sunmaktadır. Bu çerçevede Miller (2012), Youtube'un sahip olduğu yerleşik sosyal ağ işlevleri ile birlikte, geniş kitlelere hitap eden, herkese açık ve ücretsiz çevrimiçi bir video arşivi niteliği taşıdığını vurgulamaktadır.

Jones ve Cuthrell (2011) Youtube'un, kullanıcıların yalnızca video tüketmekle kalmayıp, aynı zamanda farklı videolar hakkında yorum yaparak ya da kendi içeriklerini yükleyerek aktif katılım sağlayabildikleri bir ortam sunduğunu ifade etmektedirler. Bu doğrultuda platform, geleneksel anlamda bir video kütüphanesi olmanın ötesinde, aynı zamanda güçlü bir sosyal ağ yapısına sahip olan dijital bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Strangelove (2010)'un belirttiği gibi, Youtube'a üye olmadan video izleme imkânı bulunsa da yalnızca kayıtlı üyeler platforma yeni videolar yükleyebilmektedir. Böylelikle platform, kullanıcılarına belirli bir etkileşim hiyerarşisi sunmakta olup, içerik üreticileri ile izleyiciler arasında bir ayrım ortaya koymaktadır.

Youtube'un küresel ölçekte en büyük ve en geniş çaplı dijital eğitim kaynaklarından biri hâline gelmesi, platformun sağladığı bilgiye erişim kolaylığı ile doğrudan ilişkilidir (Halim vd., 2020). Kullanıcılar, Youtube sayesinde bilgiye anında ulaşabilmekte ve çeşitli konular hakkında uzmanların ya da bağımsız içerik üreticilerinin hazırladığı videoları izleyerek öğrenme süreçlerine katkı sağlayabilmektedirler. Platform, kullanıcı dostu yapısı sayesinde her geçen gün daha fazla bireyin ilgisini çekmekte ve yeni kullanıcıları bünyesine dâhil etmektedir (Halim vd., 2020). Kullanıcıların eğitim, eğlence, bilgi paylaşımı ve kişisel gelişim gibi çeşitli amaçlarla platformdan yararlanması, Youtube'un giderek daha fazla popülerleşmesine katkı sağlamaktadır.

Burgess ve Green (2009)'ye göre Youtube'un küresel çapta bu denli yaygın kullanılmasının en önemli sebeplerinden biri, kullanıcı dostu ve kolay erişilebilir bir ara yüze sahip olmasıdır. Platform, bireylerin içerik yükleyebileceği, yayınlayabileceği ve başkaları tarafından yüklenmiş içerikleri izleyebileceği sade ve entegre bir sistem sunmaktadır. Bu doğrultuda Youtube'un geniş kullanıcı kitlesine hitap etmesini sağlayan temel faktörlerden biri, erişilebilir ve anlaşılır bir tasarım sunmasıdır (Burgess ve Green, 2009). Mayora (2009) ise internet bağlantısına sahip herkesin Youtube'a kolaylıkla erişebildiğini ve bu platform üzerinden, profesyonel olarak üretilmiş videolardan amatör içeriklere kadar geniş bir yelpazede video izleme fırsatına sahip olabildiğini belirtmektedir. Desmet (2009)'da Youtube'un, her konuya dair içerik sunabilmesi ve izleyicilere çevrimiçi olarak bu içeriklere ulaşma imkânı vermesi bakımından benzersiz bir platform olduğunu vurgulamaktadır.

Teknolojik gelişmeler doğrultusunda, dijital bileşenlerin ve cihazların giderek daha işlevsel hâle gelmesi, Youtube'un erişilebilirliğini daha da artırmaktadır. Günümüzde bireyler, televizyon, bilgisayarlar, tabletler ve akıllı telefonlar gibi farklı dijital araçlar aracılığıyla platforma erişim sağlayabilmekte ve diledikleri içerikleri kolaylıkla tüketebilmektedirler (Balakrishnan ve Griffiths, 2017). Bu durum, Youtube'un dijital medya ortamında çok yönlü bir erişim kolaylığı sunduğunu ve kullanıcı deneyimini sürekli olarak geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Mullen ve Wedwick (2008)'in belirttiği gibi, Youtube dünya çapında her internet kullanıcısının erişimine açık olan geniş kapsamlı bir veri tabanına sahiptir. Kullanıcılar, platform üzerinde izlemek istedikleri içeriklere ulaşmak için belirli anahtar kelimeler ve ifadeler kullanarak aramalar gerçekleştirebilmekte, bu sayede istedikleri video içeriklerine hızlıca erişebilmektedirler. Kullanıcılar ayrıca kişisel bir Youtube hesabı oluşturarak kendi ürettikleri videoları yükleyebilmekte, beğendikleri içerikleri kaydedip daha sonra izleyebilmekte ve video içerikleri hakkında yorum yaparak etkileşimde bulunabilmektedirler. Böylece her kullanıcı, platform üzerinde kendisine ait kişisel bir alan oluşturarak Youtube deneyimini bireysel tercihlerine göre şekillendirebilmektedir (Mullen ve Wedwick, 2008).

Bununla birlikte, Freeman ve Chapman (2007)'a göre Youtube, kullanıcıların düşük çözünürlükten yüksek çözünürlüğe kadar değişen farklı video kalitelerinde içerik yüklemelerine olanak sağlayan ücretsiz bir hizmet sunmaktadır. Böylelikle bireyler, Youtube üzerinden amatör ya da profesyonel düzeyde ürettikleri içerikleri geniş bir izleyici kitlesine ulaştırabilmekte ve kendi kitlelerini oluşturarak dijital alanda görünürlük kazanabilmektedirler. Platformun sunduğu bu geniş olanaklar, kullanıcıların yaratıcılıklarını ifade etmelerine ve kendi içeriklerini dünya çapında paylaşmalarına imkân tanımaktadır. Youtube'un sosyal medya ile etkileşim hâlinde olan yapısı, kullanıcıların yükledikleri içerikler aracılığıyla bir topluluk oluşturmasına ve bu topluluğun üyeleriyle etkileşim içinde olmasına da katkı sağlamaktadır.

Youtube yalnızca bir video paylaşım platformu olmanın ötesinde, küresel ölçekte bireylerin bilgiye erişim sağladığı, kendi içeriklerini üretebildiği ve sosyal etkileşimde bulunabildiği dinamik bir medya alanı olarak işlev görmektedir. Kullanıcı dostu ara yüzü, geniş içerik çeşitliliği ve kolay erişilebilirliği ile Youtube, günümüz dijital dünyasında en önemli ve en etkili medya araçlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Youtube'un sağladığı etkileşim imkânı, onu geleneksel medya araçlarından ayrıştıran temel faktörlerden biri olmaktadır (Balakrishnan ve Griffiths, 2017). Bu bağlamda Balakrishnan ve Griffiths, bireylerin kendilerini ifade etmelerinin yalnızca geleneksel medyanın sunduğu bir ayrıcalık olmadığını, Youtube'un sunduğu etkileşimli yapı sayesinde kullanıcılarına geniş bir ifade alanı açtığını belirtmektedirler. Dahası, Youtube'un giderek daha fazla bir "ifade platformu" işlevi gördüğünü, böylelikle hem içerikleri tüketen hem de üreten platformun sağladığı bu büyük çaplı imkânlardan tatmin olduklarını vurgulamaktadır (Balakrishnan ve Griffiths, 2017). Bu noktada Youtube, kullanıcılarının yalnızca içerik izlemekle sınırlı kalmadıkları, aynı zamanda ürettikleri içerikler ve gerçekleştirdikleri yorumlar aracılığıyla aktif katılım sağladıkları bir ortam olarak dikkat çekmektedir.

Pietrobruno (2013)'e göre Youtube, kullanıcıların sürekli olarak katkıda bulunduğu, içerik ekleyerek veya yorum yaparak yeniden şekillendirdikleri dinamik bir platform olmaktadır. Geleneksel televizyon yayıncılığında olduğu gibi tek yönlü bir iletişim

biçiminin aksine, Youtube kullanıcıları pasif birer izleyici olmaktan çıkıp, kendilerini görünür kılma, seslerini duyurma ve bir kimlik inşa etme imkânı bulmaktadırlar. Bloom ve Johnston (2010) ve Jones ve Cuthrell (2011)'e göre Youtube'un bir Web 2.0 aracı olarak bireylere kişisel bir medya alanı sunduğunu ve bu sayede kullanıcıların kendi kimliklerini yaratıp görünür kılmalarına olanak sağladığını dile getirmektedirler. Nitekim Bloom ve Johnston (2010), her geçen gün Youtube'a binlerce video yüklendiğini ve bu durumun kullanıcıların pasif bir izleyici konumunda kalmaktan çok aktif olarak içerik üretmeyi tercih ettiklerini gösterdiğini ileri sürmektedirler.

Bununla birlikte, Khan (2017) Youtube'da içerik üretmenin yalnızca kayıtlı kullanıcılarla sınırlı kalmadığını, platforma üye olmayan ziyaretçilerin bile videolara yapılan yorumları okuyarak kullanıcıların düşüncelerine erişebildiğini belirtmektedir. Bu durum, Youtube'un bir bilgi paylaşım havuzu işlevi gördüğünü ve yalnızca video içerikleriyle değil, bu içeriklere yapılan yorumlar yoluyla da bilgi akışının sağlandığını göstermektedir. Yani, Youtube yalnızca görsel-işitsel içeriklerin bulunduğu bir platform olmanın ötesinde, kullanıcıların yorum ve tartışmalar yoluyla içeriklere anlam kattıkları, toplumsal etkileşimleri teşvik eden bir alan olmaktadır.

Lange (2008), Youtube'un yalnızca videoların izlendiği bir site olmanın ötesinde, insanların sosyal ilişkiler kurdukları, sürdürdükleri ve etkileşimde bulundukları dijital bir ortam olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda platform, sıradan bir video arşivi olmanın çok ötesinde, kullanıcıların çeşitli içeriklere erişebildikleri, kendi ürettikleri videoları paylaşabildikleri, başkalarının içerikleri üzerine yorumlar yaparak tartışmalara katıldıkları ve yeni ilişkiler geliştirebildikleri bir topluluk alanı işlevi görmektedir.

Haridakis ve Hanson (2009), Youtube'un geleneksel kitle iletişim araçlarının sunduğu pasif izleme etkinliği ile sosyal medya platformlarının sağladığı aktif paylaşım ve etkileşim unsurlarını bir araya getirdiğini ifade etmektedirler. Kullanıcılar Youtube'da yalnızca izleyici konumunda kalmamakta, aynı zamanda yüklenen videolar hakkında yorum yaparak, içerikleri derecelendirerek ve bağlantılar yoluyla başkalarıyla paylaşarak etkileşimde bulunmaktadırlar. Bu etkileşimli yapı, kullanıcıların yalnızca izleyici olmaktan çıkıp aktif birer içerik tüketicisi ve üreticisi hâline gelmelerini

mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla, Youtube'un sunduğu bu çift yönlü iletişim modeli, geleneksel medya anlayışından farklı olarak bireylerin kendilerini ifade edebildiği, etkileşimde bulunabildiği ve hatta toplumsal ve kültürel tartışmalara katkı sağlayabildiği bir ortam yaratmaktadır.

Balakrishnan ve Griffiths (2017), Youtube'un temel amacının, kullanıcılarına video paylaşımı yoluyla sosyal etkileşim kurma imkânı tanımak olduğunu belirtmektedirler. Bunun yanı sıra, Youtube'un sosyal medya platformlarıyla entegrasyonu sayesinde, kullanıcılar yalnızca Youtube üzerinde değil, aynı zamanda bu platformlarla sağlanan bağlantılar aracılığıyla içeriklerini geniş bir kitleyle paylaşabilmektedirler. Youtube'un, içeriklerin diğer sosyal medya platformlarında görünür olmasını sağlayan uzantılarla desteklenen yapısı, platformun izleyici kitlesini artırmada ve erişilebilirliğini genişletmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu tür entegrasyonlar, sosyal medya kullanıcılarıyla içerik paylaşımını daha kolay hale getiren bir aracı görevi görmektedir.

Lange (2008) Youtube'un video izleme sürecine entegre ettiği "ilgili videolar" özelliğinden bahsetmektedir. Bu özellik, bir kullanıcının izlediği videonun hemen yanında benzer içeriklerin sıralanmasına olanak tanımaktadır. Bu durumda, bir içerik üreticisinin videosu, platformda "ilgili videolar listesine" dahil edildiğinde, beklenenden çok daha fazla gösterim alabilmektedir. Bunun yanı sıra, Gill vd. (2007) Youtube'un her gün eklenen yeni videolar, yapılan yorumlar ve yapılan değerlendirmelerle dinamik bir yapıya sahip olduğunu ve videoların popülaritesinin sürekli olarak değiştiğini ifade etmektedirler. Bu, platformun aktif bir etkileşim alanı sunduğunu ve içeriklerin sürekli olarak yeniden şekillendiğini göstermektedir.

Pietrobruno (2013) Youtube'u dijital ortamda katılımcı ve etkileşimli bir arşiv olarak tanımlamaktadır. Bu özellik, kullanıcıların sadece içerik tüketerek pasif bir şekilde platformda vakit geçirmeleri yerine, aktif bir şekilde içerik oluşturma, yorum yapma ve diğer kullanıcılarla etkileşime geçme imkânı sunduğunu ortaya koymaktadır. Khan (2017) ise, Youtube'un etkileşimli özellikleri sayesinde kullanıcıların pasif olmaktan aktif katılımcılara dönüşebileceğini dile getirmektedir. Youtube, sadece içerik izleme

değil, içerik üretme, yorum yapma ve paylaşma gibi aktif katılım seçenekleriyle kullanıcıların sosyal medya platformlarıyla olan ilişkisini derinleştirmektedir.

Khan (2017), Youtube'un kayıtlı kullanıcılarına sunduğu özelliklerin, onlara platformla etkileşimde bulunma konusunda birçok olanak sağladığını ve bu sayede kullanıcıların içerik üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını sağladığını belirtmektedir. Kullanıcılar videoları oylayabilir, kendi içeriklerini yükleyebilir ve başkalarının videoları hakkında yorumlar yaparak etkileşime girebilirler. Ayrıca, Youtube'da hesabı olmayan izleyiciler de videoları sosyal medya ağlarında veya e-posta yoluyla paylaşabilmektedirler. Bu özellikler, Youtube'un sosyal medya kullanıcıları arasında topluluk hissi oluşturarak, içerik oluşturma ve paylaşma konusunda daha fazla fırsat sunduğunu göstermektedir.

Youtube'un, video içeriklerinin kolayca paylaşılabilmesi için kullanıcılarına sunduğu özellikler sayesinde, platform sadece bir video arşivinden öteye geçerek, sosyal ağlar oluşturabilen bir platform haline gelmiştir (Gill vd., 2007). Youtube, kullanıcılarına yükledikleri videoları anahtar kelimelerle "etiketleyerek" bu içeriklerin daha kolay bulunmasını sağlamakta ve böylece platform üzerinde diğer kullanıcılar için "ilgili videolar" listeleri oluşturulmasına imkân tanımaktadır. Etiketleme, kullanıcıların içerikleri doğru şekilde kategorize etmelerini sağlayarak, platformda arama yapan kişilerin aradıkları içeriklere daha hızlı ulaşmalarını sağlamaktadır. Bu özellik, Youtube'u yalnızca video içeriklerinin bulunduğu bir site olmanın ötesine taşımakta, aynı zamanda kullanıcılar arasında daha anlamlı sosyal bağların kurulmasına olanak tanımaktadır. Sonuç olarak, etiketleme ve kullanıcı üretimi içerikler, Youtube'u mükemmel bir Web 2.0 platformu hâline getirmektedir (Gill vd., 2007).

Youtube, kullanıcılarına hesaplarını kişiselleştirme ve platformun sunduğu çeşitli özellikleri kullanma imkânı tanıyan birçok olanak sunmaktadır. Lange (2008)'in belirttiği gibi, kullanıcılar videolarını yalnızca arkadaşlarıyla paylaşmak istediklerinde "sadece arkadaşlar" seçeneğini tercih edebilirler. Bu, kullanıcılara videolarının görünürlüğünü kontrol etme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, videolarını daha geniş bir kitleye ulaştırmak isteyenler, stratejik etiketlemeler kullanarak ve Youtube'un teknik özelliklerinden faydalanarak içeriklerinin daha fazla kullanıcıya görünmesini

sağlayabilirler. Lange (2008), bu etiketlerin, kullanıcıların videoları bulmak için video başlıkları veya açıklamalarında yazılmış anahtar kelimelerle arama yapmalarına olanak tanıdığını vurgulamaktadır. Bununla birlikte, Lange (2008), Youtube'un geniş bir kitleye ulaşma potansiyeline sahip olmasına rağmen, bazı kullanıcıların videolarını daha sınırlı bir kitleye sunmayı tercih ettiğini ve yalnızca yakın çevrelerine açmayı yeğlediklerini belirtmektedir.

Youtube, sadece bir içerik görüntüleme ve paylaşım platformu olmanın ötesinde bir işleve sahiptir (Balakrishnan ve Griffiths, 2017). Halim vd. (2020) Youtube'un aynı zamanda bir gelir kaynağı sunduğuna ve bunun, "Youtuber" olarak bilinen yeni bir mesleği doğurduğuna dikkat çekmektedirler. Bu durum, platformun sadece eğlence amaçlı değil, aynı zamanda profesyonel kariyerler inşa etmek için de kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Balakrishnan ve Griffiths (2017) Youtube'un, eğlence, yemek, spor, eğitim, hobi vb. gibi çok çeşitli alanlarda kariyer fırsatları sunduğuna değinmektedirler. Youtube'un başarısının, platformun kullanıcılara sunduğu olanaklarla ve kullanıcıların bu olanaklardan nasıl faydalandıklarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmektedirler.

Burgess (2013), Youtube'un, amatör medya prodüksiyonunun profesyonelleşmesini ve resmîleşmesini teşvik eden bir platform haline geldiğini belirtmektedir. Reklam gelirlerini içerik üreticileriyle paylaşan Youtube İş Ortağı Programı, önceleri yalnızca büyük medya şirketlerine açıkken, ilerleyen zamanlarda başarılı video blogcuları ve diğer içerik üreticileri tarafından da kullanılabilir olmuştur (Burgess, 2013). Bu durum, platformun büyümesiyle birlikte amatör içerik üreticilerinin de profesyonel bir gelir kaynağı yaratabilmelerine olanak tanımaktadır.

Chau (2010) Youtube'un, sadece bir içerik paylaşım platformu olmanın ötesinde, kullanıcıları arasında katılımcı bir kültür oluşturmayı destekleyen sosyal ve teknik özelliklere sahip olduğunu ifade etmektedir. Burgess ve Green (2009), Youtube'un kültürel, sosyal ve ekonomik anlamda önemli bir değer üreten platformlardan biri olduğunu, bunun da katılımcılar sayesinde mümkün olduğunu vurgulamaktadırlar. Youtube, içerik yükleyen, video izleyen ve yorum yapan herkesi birer katılımcı olarak kabul etmekte ve bu sayede "katılımcı kültür" olgusunun gelişimine katkıda

bulunmaktadır (Burgess ve Green, 2009). Khan (2017) ise, Youtube'da sadece videoları izlemek değil, aynı zamanda yapılan yorumlarla etkileşime girmek de bir katılım biçimi olduğunu belirtmektedir.

Severyn vd. (2016)'ya göre Youtube'u çok kültürlü, çok dilli, çok modlu ve çok alanlı bir platform olarak tanımlamaktadır. Youtube, dünyanın farklı köylerinden gelen insanların çeşitli konularda içerik ürettiği, derecelendirmeler yaptığı ve farklı dillerde yorumlar yazdığı bir alan sunmaktadır. Bu da platformun küresel düzeyde bir etkileşim merkezi haline gelmesini sağlamaktadır.

Burgess ve Green (2009), Youtube'un 2007 yılının haziran ayı itibarıyla bir dizi yerelleştirilmiş sürümünü kullanıcılarına sunduğunu, böylece kullanıcıların istedikleri ülke sürümünü tercih edebildiklerini açıklamaktadırlar. Bu yerelleştirilmiş sürümler, kullanıcıların coğrafi konumlarına dayalı olarak içerik önerileri sunmakta ve böylece her kullanıcının karşısına daha "ilgili" sonuçlar çıkarmaktadır. Ayrıca, kullanıcılar 2008 yılı itibarıyla farklı dillerdeki ülke sürümlerine erişim sağlayabilmekte ve dil tercihlerine göre içeriklere ulaşabilmektedirler (Burgess ve Green, 2009). Bu çok dillilik, Youtube'un küresel erişimini artırmakta ve İngilizce dışındaki kullanıcıların platforma katılımını teşvik etmektedir.

Youtube, küresel izleyicilere ulaşma kapasitesine sahip bir kitle iletişim aracıdır. İçeriğin kullanıcılar tarafından üretildiği ve dağıtıldığı bir platform olarak, kendi kendine iletişim biçimi oluşturmakta ve içerik tüketicileri, kendi tercihlerine göre içeriklere erişim sağlamaktadırlar. Bu bağlamda, Youtube'un sunduğu olanaklar sayesinde katılımcılar, içeriklerini belirleyip yönlendirebilir ve kendilerine uygun mesajları seçebilirler (Castells, 2009).

2.4 Değerler

Eğitimin temelinde kök değerler, bireyin karakter inşasında yalnızca birer bilgi birimi olmayıp ona yaşam boyu rehberlik eden ahlaki ve etik bir pusuladır. Bu değerler 2024 Okul Öncesi Eğitim Programında; çocukların bilişsel, duyusal ve sosyal gelişimlerini bütüncül olarak destekleyerek, onların toplumsal yaşama uyum için evrensel insani ilkeleri içselleştirmelerini hedeflemektedir. Erken çocukluk dönemi, merak ve taklit

duygusunun en yoğun olduğu evredir. Bu nedenle adalet, dostluk, dürüstlük ve sorumluluk gibi kök değerler doğru rol modeller ve nitelikli içerikler aracılığıyla çocuklara aktarılırsa, sağlıklı bir toplum yapısının temel taşları oluşmuş olur. Bu nedenle değerler eğitimi, teorik bir anlatım desteğiyle, çocuğun günlük yaşam pratiklerine ve dijital dünyadaki deneyimlerine entegre edilmesi gereken dinamik bir süreçtir.

2.4.1 Değer Kavramı

Toplumsal yaşam, insana belirli sorumluluklar ve görevler yükler. Çünkü insan, diğer bireylerle ve canlılarla birlikte bir arada yaşayabilmek için toplumsal bir düzenin sağlanmasını gerektirir. Bu noktada değerler, toplumsal düzenin oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Güzel ve Candan (2024)'e göre, değerler bu düzeni sağlayan ve insana rehberlik eden temel unsurlardır. Değer, insanın duygusal dünyasında şekillenen ve içselleştirilen bir olgudur. Birey, kendi iç dünyasında nasıl bir kişilik inşa ediyorsa, bu özellikler çevresine yansıyan davranış biçimlerini de belirler. Yani, kişinin içsel değerleri dış dünyadaki hareketlerini, ilişkilerini ve tepkilerini şekillendirir. Değerler üzerine yapılan çalışmaların çoğu, insan davranışlarını daha iyi anlayabilmek için kritik bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Değer, bir hedef belirleme ve dünyayı değerlendirme ölçütüdür; aynı zamanda insanların davranışlarını anlamlandırıp gruplandırarak onların motivasyonlarını artıran bir olgudur. Bireyler arasında ortak bir düşünme ve davranma biçiminin oluşturulmasında değerlerin önemli bir yeri vardır (Temizkan vd., 2019). Değerler, toplumda ideal düşünme ve davranma yollarını belirlerken, bireylerin davranış sınırlarını çizer ve toplumsal beklentilerin karşılanmasına rehberlik eder.

Değerler, yalnızca fikirlerle değil, aynı zamanda inançlarla şekillenen yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle değerler içsel bir boyut taşır ve etkinleştiğinde duygusal bir katman kazanır. Toplumsal olarak kabul gören değerler, zaman içinde sabit ve süresiz bir hale gelir. Bu değerler, iş yerlerinde, okullarda, ailelerde, arkadaş ilişkilerinde ve özel hayatta geçerlidir (Akyol, 2023). İnsanların belirli bir düzene göre yaşamalarını sağlayan bu değerler, sosyalleşme süreçlerine önemli katkılar sunar. Bireyler, değerler aracılığıyla toplumda nasıl davranmaları gerektiğini öğrenir ve bu

sayede toplumsal uyum sağlarlar. Değerler, toplumu oluşturan bireyleri ortak bir noktada birleştirir ve toplumsal bütünlüğün sağlanmasına yardımcı olur. Toplum genelinde kabul gören değer yargıları, o toplumun kültürünü oluşturur. İnsanların karşılaştıkları olaylara verdikleri tepkilerin temelinde yatan bu değerler, bireylerin karar alma süreçlerinde etkili olup onları yönlendirebilir (Demirel, 2022). Değerler, aynı zamanda insanlara, ait oldukları toplumun bir parçası olduklarını ve toplumsal beklentileri karşılamaları gerektiğini öğretilir. Bu süreç, toplumda düzenin ve işleyişin sağlanmasında büyük bir rol oynar.

Akyol (2023) ise, değer eğitimine eğitim-öğretim sisteminde yer verilmesinin kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir. Okul, hayatın temel taşlarının atıldığı, değerlerin ilk kez öğretildiği bir ortamdır. İlkokuldan itibaren verilen değer eğitimi, bireylerin hayatları boyunca sürecek olan öğrenme sürecinin temelini oluşturur. Bu kök değerler, sadece bireylerin sosyal yaşamlarını düzenlemekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal yapının da şekillenmesine katkıda bulunur. Değer eğitimi, çocuklara hayatın her aşamasında rehberlik yaparak, onların toplumsal hayata uyum sağlama süreçlerini kolaylaştırır. Bu bağlamda, değerlerin toplumsal hayatta bir düzen oluşturma, insanların birbirleriyle sağlıklı ilişkiler kurma ve toplumsal normlara uyum sağlama açısından çok önemli işlevleri bulunmaktadır.

İnsan, akıl ve düşünme yeteneği sayesinde diğer varlıklardan ayrılmaktadır. Aynı zamanda insan, sosyal bir varlık olarak diğer canlılarla kurduğu iletişim ağı aracılığıyla kültürler arası geçişi mümkün kılmaktadır. Her toplum, diğer toplumlarla deneyimlerini ve birikimlerini karşılaştırarak ortak değerler noktasında benzerlikler bulmaktadır. İnsanoğlunun tarih boyunca huzur ve güven ortamı sağlamak için en çok öncelik verdiği şeylerden biri de değerlerdir. Değerler, toplumların temel yapı taşlarını oluşturur ve insanın toplumsal düzenin sağlanmasındaki rolü büyüktür (Aslan, 2023).

2018 Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde, değerler konusunun eğitimde büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu konu, sadece bir derse ait değil, hayatın her alanına dokunmakta ve çocuklara farklı disiplinlerle ulaşılarak değerlerin aktarılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu aktarımın, sadece didaktik bir şekilde değil, hem dolaylı yollarla sezdirilmesi hem de uygulamalı alanlar sunulması gerekmektedir. Aksi

takdirde, öğrenciler yalnızca teorik bilgileri öğrenip geçerler ve bu da kalıcı öğrenmeye katkı sağlamaz. Değerler, davranış modellerinin değiştirilmesinin zor olduğu bir konu olduğundan, uygulamada en etkili yöntem hikâye temelli anlatımlardır. Çünkü değerlerin öğretici bir şekilde aktarılması, bazen bireyler tarafından kişisel alanlara müdahale olarak algılanabilir ve tepkiyle karşılaşılabilir. Bu durumda, değerlerin doğrudan verilmesi yerine, hikâyelerle verilmesi daha etkili olacaktır.

Fitcher (1990), toplum tarafından kabul gören davranışların, toplumsal değerlere uygun olduğunu belirtmektedir. Ona göre, doğruyu ve iyiyi işaret eden değerler, toplum düzeninin sağlanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu görünmeyen kurallara uyulduğu takdirde, bireyler hata yapmaktan kaçınarak kendilerini ve toplumlarını memnun edecek şekilde hareket ederler. Sadece kendi istekleri doğrultusunda hareket eden bir kişi, toplumdan yabancılaşarak uzun vadede mutsuz bir birey haline gelebilir. Değerler, sadece yanlış davranışlardan uzak durmamızı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda doğru davranışlara yönlendiren bir rehberlik de sağlar. Ayrıca, olumsuz sonuçlar doğuracak davranışlardan kaçınılması, utanma ve suçluluk gibi duyguların yaşanmasının önüne geçilmesine yardımcı olur.

Günümüz dünyasında, hızla değişen şartlara ayak uydurabilmek için fikirlerimizi ve bakış açılarımızı yeniden şekillendirebilme becerisi gereklidir. Kişisel tercihler doğrultusunda oluşan değerler olsa da, bunların toplumsal bir boyutu da vardır. Kişisel değerler, toplumsal normlardan tamamen bağımsız olamaz. Bu nedenle, toplumları oluşturan bireylerin ortak değerleri zamanla şekillenir. Kültürel farklılıklar, evrensel değerlerin ülkeden ülkeye değişen bir öncelik sırasına sahip olmasına neden olabilir.

Değerler, toplum içinde kabul gören davranış biçimlerinin sergilenmesinde, toplumsal rollerin sevilerek yerleşmesinde, bireyleri faydalı hedeflere yönlendirmede, toplumsal birliğin sağlanmasında ve toplumsal düzenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, doğru ile yanlışın ayırt edilmesinde de değerler etkili olmaktadır (Fichter, 1990'dan akt. Temizkan vd., 2020).

Fertlerin değerleri içselleştirmeleri, toplum içinde uyumlu bir yaşam sürdürmelerini kolaylaştırmak ve düzeni sağlamak amacıyla önemli bir fonksiyon üstlenmektedir.

Dünya hızla değişip gelişirken, fikirlerimizi ve bakış açılarımızı gerektiğinde yeniden şekillendirme ihtiyacı doğmaktadır. Değer yargıları, kişisel tercihler doğrultusunda oluşabileceği gibi toplumsal bir boyutu da vardır. Kişisel değerlerin, toplumdan tamamen bağımsız olması pek mümkün değildir. Bu nedenle, milletleri oluşturan bireylerin ortak değerleri zaman içinde şekillenir. Kültürel farklılıklar, evrensel olarak kabul edilen değerler arasında, ülkeler arasında sıralamanın değişmesine yol açabilmektedir.

Tablo 2.1 Bazı ülke ve kurumların belirledikleri değer listesi ülke/kurum (Candan ve Ergen, 2014)

Bazı Ülke ve Kurumların Belirledikleri Değer Listesi Ülke/kurum	Ortak değerler
Türkiye	Adalet, dürüstlük, sorumluluk, yardımseverlik, çalışkanlık, hoşgörü, vatanseverlik ve aile birliğine önem verme gibi değerler ön plandadır.
Yeni Zelanda	Doğruluk, merhamet, görev bilinci, sorumluluk ve başkalarını düşünme anlayışı önemsenmektedir.
Avustralya	Adalet, eşitlik, özgürlük, farklılıklara saygı ve sorunlara barışçıl çözüm bulma anlayışı dikkat çekmektedir.
Amerika Birleşik Devletleri	Özgürlük, insan hakları, hukukun üstünlüğü, adalet, eşitlik ve bireysel sorumluluk temel değerler arasında yer almaktadır.
İngiltere	Doğruluk, güven, öz saygı, hakkaniyet, dürüstlük ve farklılıklara saygı öne çıkan değerlerdir.
Japonya	Topluma ve doğaya saygı, çalışkanlık, nezaket, düzen, alçak gönüllülük ve büyüklere saygı önemli değerler arasında bulunmaktadır.

Tabloda yer alan araştırma bulguları, daha önce bahsedilen sıralamaların ülkeler arasında değişebileceğini destekleyen bir görüş sunmaktadır. Ortak değerlere ilişkin ülkeler arasında bazı küçük farklar bulunsa da, temelde doğru ve değerli olanın ne olduğu konusunda birçok ülkenin ortak bir zemin üzerinde buluştuğu söylenebilir. Bu durum, insan olmanın getirdiği evrensel değerlerin varlığını ortaya koymaktadır. Yazıcı (2016)'ya göre: "Değerler, bağlı oldukları kültürlere göre farklılık gösterebilir ve aynı kültür içinde bile çeşitlilik arz edebilir. Ayrıca, farklı toplumlar aynı değeri paylaşsalarda, o değere verdikleri önemin derecesi farklılık gösterebilir."

Tablodaki sınıflamalarla birlikte, MEB'in belirlediği kök değerlere bakıldığında 'adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik' gibi değerlerin sıklıkla karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu değerlere bakıldığında, her milletle bir ortaklık noktası bulmak mümkündür. Bu da gösteriyor ki, kök değerlerin kazandırılmasıyla ilgili yapılan çalışmalarda, diğer ülkelerin yöntem ve kaynaklarından yararlanmak, yol gösterici olabilecek bir yaklaşım olacaktır.

2.4.2 Değerlerin Özellikleri

Araştırmacıların "değer" kavramını tanımlarken ve değer üzerine sundukları görüşleri incelediğimizde, değerlerin çeşitli özellikleri olduğu görülmektedir. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir: Toplum ya da bireyler tarafından oluşturulan değerler toplumun iyiliğini amaçlayan kıstaslardır, bireyin zihinsel yapısında yer alan ve davranışlarını yönlendiren motivasyonlardır, kültürden kültüre farklılık gösterebilen unsurlardır, ideal davranış biçimlerini ve yaşam anlayışımızı belirleyen standartlardır, sabit ya da değişmez değildir. Toplumda gerçekleşen dönüşümler, değerlerin de değişimine yol açmaktadır. Değerler asla statik kalmaz, toplumsal değişimle birlikte değerlerin algılanışı da değişir, birbirinden bağımsız değildir, aksine birbirlerini etkileyerek şekillenir, yazılı veya görsel materyaller aracılığıyla ya da aile içi örneklerin ve bireylerin davranışlarının taklit edilmesiyle nesilden nesle aktarılır. Değerlerin ortaya çıkmasında sosyal onay önemli bir rol oynar. Toplumda onaylanan tutumlar ve davranışlar, zaman içinde toplumsal standartlar haline gelir ve değerleri oluşturur.

Değerler, toplumların kültürel yapısını biçimlendirir. İnsanlar, toplumsal yaşamda yer aldıkları için toplumsal normlara ve değerlere ihtiyaç duyarlar. Bu değerler, hayatın çeşitli yönlerinde; iyi ve kötü, estetik ve estetik olmayan, ahlaki ve ahlaki olmayan durumlar hakkında kıstaslar sunarak hedeflerimizi şekillendirir.

Silah (2005) yaptığı araştırmada, değerlerin bazı özelliklerini sıralamıştır: Değerler, belli bir inanç sistemini temsil eder. Değerler, seçim veya tercih olarak kabul edilebilir. Değerler, toplum ya da gruplar tarafından paylaşılır ciddi şekilde dikkate alınan ve

önemsenen unsurlardır, genellikle coşku ya da yoğun duygularla ilişkilidir, soyut kavramlar olarak ele alınabilir, genellikle kalıcı ve uzun süreli özelliklere sahiptir.

Değerler, bireylerin inançlarını ve tercihlerini yönlendirerek, onların davranışlarını şekillendirmektedir. Bireyler, içsel değerlerine bağlı olarak çeşitli durumlarla karşılaştıklarında nasıl hareket edeceklerine karar verirler.

Değerler arasında bir hiyerarşi bulunur. Bu hiyerarşi, değerler arasında bir üstünlük ve öncelik sıralamasını ifade eder. İnsanlar veya toplumlar, kabul ettikleri ideallere doğru adım adım ilerlemeyi hedeflerler (Güngör, 1993). Değerler arasında bir karşılaştırma ve seçim yaparken, hiyerarşik düzende en üstte bulunan değer ya da değer gruplarına göre değerlendirmeler yapılır.

Değer sistemleri birbirleri ile iç içedir, bağımsız değildir. Ekonomi, siyaset, aile, hukuk, eğitim ve din gibi toplumun temel yapı taşlarını oluşturan unsurlar, kendi değer sistemlerini barındırdıkları için değerlerin birbirinden ayrı olduğunu düşünmek yanıltıcı olacaktır (Özensel, 2003). Değerler arasındaki bağlılık, toplumun işleyişini belirleyen önemli unsurlardan biridir. Her bir kurum, belirli değerleri temsil eder ve bu değerler genellikle bir arada işler, birbirini tamamlar. Eğitim ve hukuk gibi kurumlar, toplumun genel değerlerini biçimlendirirken savunma rolü üstlenirken, aile ve din, bireylerin kişisel değerlerini şekillendirir. Bu süreçte her kurum diğerlerinden etkilenir ve onlara etki eder. Değerlerin birbiriyle olan bağımlılığı, toplumun karmaşıklığını ve iç içe geçmiş yapısını gösterir. Buna bağlı olarak farklı alanlar olsalar da ekonomi, siyaset, aile, hukuk, eğitim ve din unsurları ortak bir değer sistemi temelinde bir arada bulunurlar. Bu ortak değer sistemi, bu kurumları birleştirir ve bir toplumun değerleri, bu kurumlar aracılığıyla kendini gösterir. Bu nedenle, değerlerin birbirinden ayrılması mümkün değildir çünkü her biri toplumun genel değer sistemine katkı sağlamaktadır.

Fichter (2016), değerleri toplumsal ve kültürel açıdan ele alarak, özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır: Değerler toplumda paylaşılan ve üzerinde anlaşmaya varılan kavramlardır, bireylerin kişisel yargılarından bağımsız olarak, objektif ölçütlere dayanır, ciddiyetle ele alınır ve genellikle toplumun refahı ile ihtiyaçlarının

karşılanmasıyla ilişkilendirilir, coşkuyla yaşanır ve insanlar bu değerler uğruna fedakârlık yapabilir, mücadele edebilir ve hatta bu değerler için hayatlarını riske atabilirler, kişiler arasında uzlaşma gerektirdiği için, diğer değerli kavramlardan kavramsal olarak ayrılabilirler.

Bu özellikler, değerlerin sosyal ve kültürel bağlamda nasıl bir işlevsellik taşıdığını ve insan davranışlarını nasıl etkilediğini gözler önüne sermektedir. Kuşdil ve Kâğıtçıbaşı (2000), değerlerin altı önemli özelliğini sıralamaktadır: Değerler, bir inancın ifadesi olmakla birlikte tamamen nesnel ve duygusuz değildir. Onlar soyut ve kişisel olup, duygusal bir içerik taşırlar ve etkinliklerle iç içe geçmişlerdir, ferdin belirlemiş olduğu hedef davranışlar ile bunlara ulaşmayı etkileyen davranış kalıpları ile bağlantılıdır. Örneğin, adalet veya yardımseverlik gibi değerler, davranışları şekillendirir, sadece belirli eylem ve durumlarla sınırlı kalmaz, aynı zamanda evde, işte, okulda ve diğer sosyal ilişkilerde de geçerli olan evrensel kurallardır, davranış kalıplarının, bireylerin ve olayların tercihini veya değişimi konusunda rehber olan standartlar olarak işlev görür, üstlendikleri işleve göre birbirleriyle sıralanabilir bu sıralama da değerlerin önceliklerini belirleyen bir sistem oluşturur aynı zamanda değiştirilmeye açık bir yapıya sahiptir ve zaman içinde ortaya çıkan yeni gereksinimlerini gidermek için öncelik gösterdikleri standartlarda değişiklik oluşabilir. Değerler bireylerin inançları ve hedeflerinin bir yansıması olarak kabul edilebilir. Bu değerler, insanların soyut ve kişisel bir anlam taşıyan unsurlardır ve davranışlarını yönlendirerek insan ilişkilerinde etkili olur. Zaman ve koşullardaki değişikliklere bağlı olarak esneklik gösterebilen değerler, ancak yine de insanların kararlarını ve eylemlerini şekillendiren temel bir rol üstlenir.

2.4.3 Değerlerin Önemi ve İşlevleri

Değerler, bireylerin nasıl hareket edeceklerini belirleyen, insanları iyilik ve güzellik doğrultusunda yönlendiren, hem bireyin hem de toplumun gelişimine katkı sağlayan unsurlar arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda, değerler ve değerler eğitimi, eğitim-öğretim sürecinde büyük bir öneme sahip bulunmaktadır. Değerler bireyler arasında farklılık gösterebildiği gibi, toplum tarafından kabul edilen ortak değerler de mevcut bulunmaktadır. Bu değerlerin kazanımı, milletlerin temel yapı taşı olan ailede

gerçekleşmektedir. Aile içinde anlatılan anonim türler, değerlerin yeni nesillere aktarılması açısından önemli bir işlev görmektedir.

Değerler eğitimi, ev ortamında başlayıp okul sürecinde devam eden bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, aile bireylerinin ve öğretmenlerin sahip olduğu nitelikler, çocukluk döneminde model alarak öğrenmenin gerçekleşmesi açısından büyük bir rol oynamaktadır (Ateş, 2017). Çocuk, çevresindeki bireyleri örnek almakta, anne ve babasının herhangi bir durum karşısındaki tepkisini gözlemleyerek benzer şekilde davranmaktadır. Aynı süreç okulda da sürmekte, öğretmenin tutumu, öğrencilerle kurduğu iletişim, sorunlara yaklaşım biçimi, öğrenciler tarafından gözlemlenmekte ve benzer davranışlar öğrenci tarafından benimsenmektedir.

Dünya genelinde yaşanan savaşlar, ekonomik krizler ve yoksulluk gibi olumsuzluklar bireyleri doğrudan etkilemekte, onların karamsarlığa ve ümitsizliğe kapılmalarına sebep olmaktadır. Bu tür olumsuzluklardan sıyrılmanın yolu, milletlerin ortak olarak belirlediği evrensel değerlere tutunmaktan geçmektedir. Bu sayede birey, sosyal yaşam içinde daha aktif bir rol üstlenmekte ve değerler aracılığıyla topluma daha güçlü bir şekilde adapte olabilmektedir.

Değerler, gündelik yaşamda aile içinde, akraba ve komşularla ilişkilerde, alışveriş sırasında, düğün, yas ve bayram gibi özel günlerde, kısacası hayatın her alanında kendini göstermektedir (Deveci ve Ay, 2009). Değerler eğitimi sayesinde, toplumun bireyden ve bireyin toplumdan beklentileri şekillenmekte, böylece toplumsal uyum sağlanmaktadır.

Toplumsal düzenin ve sistemin istikrarlı bir şekilde devam edebilmesi, evrensel olarak kabul gören gibi değerlerin varlığıyla mümkün olmaktadır (Aktepe, 2014). Bir toplumda ortak olarak benimsenen toplumsal yaşamın sağlıklı ve huzurlu bir şekilde sürdürülebilmesi, bireylerin sevgi, saygı, adalet, dürüstlük, sorumluluk, yardımseverlik, özdenetim, özgüven, sabır ve hoşgörü gibi insani değerleri davranışlarına yansıtmasıyla mümkündür.” bu değerler, huzur, güvenlik ve dayanışma ortamının oluşmasını sağlamakta ve geleceğe daha sağlam adımlarla ilerlenmesine olanak tanımaktadır.

2.4.4 Değerler Eğitimi

Değer eğitimi, insanın kendine özgü yetilerini geliştirmesine, bireyi diğer canlılardan ayıran özelliklerini bilinçli bir şekilde kullanmasına ve insana özgü tüm faaliyetleri amacına uygun biçimde gerçekleştirmesine yardımcı olmayı hedeflemektedir (Ulusoy ve Dilmaç, 2018). Değerlerin geçmişten günümüze kadar süregelen değişimi, toplumların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Bazı değerler, tarihsel süreç içinde varlığını koruyarak günümüze kadar ulaşmış ve gelecekte de aktarılmaya devam edecek bir yapıya sahip olmaktadır. Buna karşın, bazı değerler ise zamanla işlevini yitirmekte ve kaybolmaktadır. Dünya üzerindeki farklı toplumlara mensup bireyler arasında din, dil, ırk ve kültür gibi unsurlar farklılık gösterse de, evrensel nitelikte kabul edilen ortak değerler varlığını sürdürmektedir.

Pek çok toplum tarafından benimsenen ve uzun yıllar boyunca sürdürülen evrensel değerlere bakıldığında; liderlik, doğruluk, ahlak, adalet, sorumluluk ve yardımseverlik gibi bireyi ideal insan olma yönünde geliştiren değerlerin ön plana çıktığı görülmektedir (Topal, 2019). Değerler, hem bireysel hem de toplumsal bir yapıya sahip bulunmaktadır. Değerler eğitimi ise bireyin kendi bireyselliğini koruyarak toplumun beklentilerine yanıt verebileceği bir süreç olarak ele alınmaktadır. "Değerler, bir yandan bireyin psikolojik ihtiyaçlarını karşılamakta, diğer yandan ise toplumun birey üzerindeki yönlendirici etkisini ve beklentilerini ortaya koymaktadır" (Şahin, 2021). Bireyin kendi davranışlarına yön veren değerler, aynı zamanda toplumsal ortamda şekillendiği için bireysellikten tamamen ayrı düşünülememektedir. Bu noktada, değerler eğitimi sayesinde bireysel ve toplumsal değerler arasında sağlıklı bir denge oluşturulmaktadır.

Akbaba ve Altun (2003)'e göre eğitimin temel amaçlarından biri de toplumun sahip olduğu değer yargılarını gelecek kuşaklara aktarmak olmaktadır. Bu aktarım süreci, eğitim kurumlarında uygulanan açık ve örtük eğitim programları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Programların hazırlanması ve uygulanması sürecinde eğitimciler büyük bir sorumluluk üstlenmektedir. Sorumluluk, diğer değerler gibi başkalarından gözlem yoluyla öğrenilen ve zaman içinde içselleştirilen bir nitelik taşımaktadır. Eğitim programları, toplumsal ihtiyaçlar ve çağın gerekliliklerine göre sürekli olarak

güncellenmekte, belirli eklemeler ve çıkarmalar yapılarak yeniden şekillenmektedir. Bu bağlamda, eğitimciler hem programların oluşturulmasında hem de değerlerin öğrencilere kazandırılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, hangi değerlerin nasıl aktarılacağı, eğitimcilerin bu süreçte nasıl bir tutum sergileyeceği belirli etik ilkelere bağlı olmalı ve eğitimciler, bu ilkeleri benimseyerek süreci yürütmelidir (Akbaba ve Altun, 2003).

Son yıllarda değerler eğitimi giderek daha fazla önem kazanmakta, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ders kitaplarında bu konuya daha fazla yer verilmektedir. Bunun yanı sıra, değerler eğitimine yönelik etkinlik kitapları yayımlanmakta ve eğitim sürecinin içine değer aktarımı entegre edilmektedir. Değerler eğitiminin tarihsel gelişimine bakıldığında, 1900'lü yılların başlarından itibaren ahlak eğitiminde öğretim stratejileri üzerine çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Dönem öncesinde ise, okullarda öğrencilerin disipliner başarılarını artırmak ve toplumsal sorumluluk bilinci kazandırmak gayesiyle ahlaki eğitimler verilmekteydi (Yiğit ve Yiğit, 2019). Değerler eğitimi üzerine araştırmalar yapan akademisyenler, 1960'lı yıllardan itibaren bu eğitimin nasıl verileceğine dair farklı yaklaşımlar geliştirmişlerdir. Ancak, bu alandaki akademik araştırmalar 1970'lerden sonra alana ilişkin bilimsel araştırmalar yaygınlaşmıştır. Ahlaki gelişim eğitimi üzerine gerçekleştirilen bu çalışmalarda Rokeach, Simon, How, Raths, Harmin, Kirschenbaum ve Kohlberg araştırmacılar öne çıkmaktadır (Yiğit ve Yiğit, 2019).

Türkiye'de de değerler eğitimi, dünya genelinde olduğu gibi Tanzimat Dönemi'nde ahlak eğitimi kapsamında verilmeye başlanmıştır. Bu dönemde açılan modern okullarda ahlak eğitimi ders müfredatına dahil edilmiş, II. Meşrutiyet ve sonrasında ise ilkokul, ortaokul ve ilköğretim programlarında temel amaçlardan biri olarak kabul edilmiştir. Özellikle ahlak ve karakter eğitimi konularına büyük önem verilmiştir (Yıldırım ve Demirel, 2019). Değerler eğitimi ile karakter gelişimi iç içe geçmiş bir yapıya sahip bulunmakta ve birbirinden ayrı düşünülememektedir. İyi bir karakterin oluşumu, değerler eğitimi programlarının merkezinde yer almaktadır (Titus, 1994).

Karakter gelişimi sürecinde en büyük etkiyi öncelikli olarak aile yapmaktadır. Ancak, bireyin gelişim dönemine bağlı olarak etkileşim kaynakları zamanla değişmektedir.

Bazı dönemlerde aile daha baskın bir rol oynarken, bazı dönemlerde çevrenin ya da okulun etkisi daha fazla hissedilmektedir. Değerler eğitimi doğuştan getirilen bir özellik olmayıp, öncelikle aile içinde öğrenilmekte ve daha sonra yaşanılan çevre ve bireyin maruz kaldığı sosyal ortamlar tarafından şekillendirilmektedir. Çocuk için değerlerin algılanması, tutum ve davranış biçimlerinin geliştirilmesi ve içselleştirilmesi noktasında aile temel bir unsur olmaktadır (Önder, 2022). Günümüzde ise teknolojik gelişmelerin etkisiyle çocukların en fazla etkileşime girdiği unsurlar, dijital medya ve teknolojik cihazlar olmaktadır. Bu durum, eski dönemlerle kıyaslandığında çocukların karakter gelişimi ve değer eğitimi açısından büyük değişimler yaşamasına neden olmaktadır. Teknolojik ve sosyal değişimlere uyum sağlayamamak, geçmişe bağlı kalmak anlamına gelmektedir. Bu nedenle, değişen koşullara ayak uydurmak ve eğitim süreçlerini bu doğrultuda yeniden yapılandırmak gerekmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı, bu ihtiyacı göz önünde bulundurarak 2017 yılında ders müfredatlarında çeşitli yenilikler gerçekleştirmiştir. Bakanlık tarafından yayımlanan "Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmaları Üzerine" adlı belgede, müfredat değişikliklerinin gerekçesi şu şekilde ifade edilmektedir:

Eğitim süreci öncelikle ailede başlamaktadır. Bu sebeple, değerlerin sağlıklı bir şekilde aktarılması için ilk adım aile, ikinci adım ise okul ve eğitimcilerin bilinçli bir şekilde hareket etmesi olmaktadır. Aile ve okul arasında sürekli bir iş birliği bulunması gerekmektedir. Günümüz koşullarının geçmişten farklı olduğu gerçeği aileler ve eğitimciler tarafından kabul edilmelidir. Bu değişim fark edilip eğitim sistemine entegre edildiğinde, kendi değerlerini bilen ve bunları yaşamının her alanında uygulayabilen bireyler yetiştirmek mümkün olmaktadır. Sosyal medya, televizyon ve dijital platformlar günümüzde her Dünyada ve ülkemizde meydana gelen sosyokültürel, bilimsel ve teknolojik değişimler, bireylerden beklenen yeterlilik ve özelliklerin de farklılaşmasına neden olmuştur. Günümüzde öğrencilerin yalnızca bilgi, beceri ve değerleri kazanması değil, bu kazanım süreçlerinin farkında olmaları da önem taşımaktadır. Bununla birlikte edinilen bilgi ve becerilerin yaşamın farklı alanlarında etkili bir şekilde kullanılabilmesi için güçlü bir donanım ve altyapıya sahip olunması gerekmektedir. Yaşanan bu değişimler, geleceğin toplumunu şekillendirecek

bireylerin daha nitelikli yetiştirilebilmesi amacıyla eğitim programlarının yenilenmesini gerekli hâle getirmiştir (MEB, 2017). Yaş grubundaki bireylerin etkileşimde bulunduğu temel kültürel araçlar haline gelmektedir. Küçük yaştaki çocukların küresel kültürün etkisi altına girerek kendi kültürel değerlerine yabancılaşmaları kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu olumsuz etkileri en aza indirebilmek ve değerlerin sağlıklı bir şekilde aktarımını sağlamak adına değerler eğitimi son derece önemli bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.4.5 Değerler Eğitimi Yaklaşımları

Ahlaki ilke, insanın sahip olduğu yetenekleri ortaya çıkarmasına, onu diğer canlılardan ayıran özelliklerini geliştirmesine ve insana özgü tüm faaliyetleri amacına uygun şekilde gerçekleştirmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Aristo'nun ifadeleri doğrultusunda, değer, bireylerin "insana özgü işlevleri" yerine getirme kapasitesine ulaşmalarına katkı sağlamakta; aynı zamanda bireyin doğruyu bilmesine, sağlıklı düşünmesine, isabetli değerlendirmeler yapmasına ve etik kararlar almasına yardımcı olmaktadır. Değerler, bireylerin tutum ve davranışlarını yönlendirme, belirleme ve şekillendirme noktasında oldukça etkili bir faktör olmaktadır (Dilmaç, 1999).

Öğretmen adaylarının kültürel birikim ve sosyalleşme süreçleri, yani değerler sistemi, eğitim alanında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin benimsedikleri değerlerin, öğrencilerin davranışları üzerinde doğrudan etkili olduğunu ortaya koymaktadır. 2005–2006 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanan müfredatın geliştirilmesi sürecinde yapılandırmacı yaklaşım esas alınmıştır. Bu yaklaşım, öğrencilerin eğitim sürecine başlamadan önce sahip oldukları değerlerin öğrenme süreçlerini etkilediği anlayışını benimsemekte ve öğrencilerin ilgi, tutum, değer ve inançlarını kapsayan duyuşsal alanın eğitim programlarına entegre edilmesini hedeflemektedir (MEB, 2004).

Eğitimciler, okullarda değer öğretimine yönelik çeşitli yöntemler geliştirmekte ve bu doğrultuda farklı yaklaşımlar benimsemektedir. Bu yaklaşımlar arasında, geleneksel telkin yöntemiyle belirlenen değerlerin öğrencilere doğrudan aktarılması olduğu gibi, bireylerin değerlerini sorgulayıp fark etmelerini esas alan değer açıklama yaklaşımı da

yer almaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin sahip oldukları değerleri anlamalarına ve bu değerler üzerinde sistematik analiz yapmalarına katkıda bulunmak amacıyla ahlaki muhakeme ve değer analizi yaklaşımlarından da yararlanılmaktadır. Değer eğitimi yöntemlerindeki bu çeşitlilik, öğrencilerin değerlerle doğrudan etkileşime girmelerine ve kendi değer sistemlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olmakta, böylece eğitimin etkinliğini artırmaktadır (Şen, 2007).

Değerler eğitimi, temelinde soyut kavramlardan oluşan bir yapı içermektedir (Tahiroğlu, 2014). Alan yazınının ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, bu soyut kavramların bireylere kazandırılması konusunda farklı uzman bakış açılarına dayanan çeşitli yöntemlerin geliştirildiğini göstermektedir (Tahiroğlu, 2014).

Değerler eğitimi kapsamında kullanılan başlıca yaklaşımlar şunlardan oluşmaktadır: Gizli Öğretim Yaklaşımı (Örtük Program): Öğrencilere doğrudan anlatılmayan, ancak okul ortamında ve öğretmenlerin tutumlarıyla dolaylı olarak aktarılan değerlerin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Doğrudan Öğretim Yaklaşımı (Değer Aktarma-Telkin): Belirli değerlerin öğrencilere telkin edilerek öğretilmesini esas almaktadır. Değer tanımlama yaklaşımı: Öğrencilerin ahlaki ilkelerini fark etmelerine ve bu değerleri açıklayarak anlamlandırmalarına yardımcı olmaktadır. Değer Analizi Yaklaşımı: Değerlerin belirlenmesi ve bu değerler üzerinde rasyonel analiz yapılmasını sağlamaktadır. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı (Ahlaki İkilem): Öğrencilerin etik ve ahlaki ikilemlerle karşı karşıya kalmalarını sağlayarak ahlaki muhakeme yeteneklerini geliştirmeye odaklanmaktadır. Eylem ve Gözlem Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı: Değerlerin, öğrencilerin doğrudan deneyimleyerek veya gözlem yoluyla içselleştirmelerine olanak tanımaktadır.

Bu altı farklı yaklaşım, değerler eğitiminde çeşitli pedagojik ve metodolojik stratejileri içermekte ve eğitimin daha etkili bir hale gelmesine katkı sunmaktadır: Bu çerçevede, örtük programlar, eğitim sürecinin çok boyutluluğunu ve dinamik yapısını gözler önüne sermektedir. Öğrencilerin yalnızca resmi müfredat kapsamında değil, aynı zamanda çevresel faktörler ve sosyal etkileşimler yoluyla da bilgi edindiklerini görmek, eğitim anlayışına daha geniş bir perspektif kazandırmaktadır. Tahiroğlu

(2014)'nun belirttiği üzere, yazılı olmayan bu programlar, öğrencilerin bilgi ve beceri kazanımlarını şekillendirmede önemli bir etkiye sahip olmaktadır.

2.4.5.1 Değer kazandırma modeli

Değer kazandırma modeli, Blanchette ve çalışma arkadaşları tarafından 1970 yılında geliştirilmiş bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Klasik öğretim modeline dayanan yaklaşım, tarihsel süreç içerisinde aktarılan bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların yeni kuşaklara doğrudan iletilmesini amaçlamaktadır. Bu yöntemde, değerlerin kuşaktan kuşağa aktarımı doğrudan yapılmakta, öğretim sürecinde ödül ve ceza sistemi sıklıkla kullanılmaktadır.

Bu modelde öğretmen, sürecin merkezinde yer almakta, öğrencilerin belirlenen değerleri sorgulamadan ve eleştirel düşünmeden benimsemeleri beklenmektedir. Yaygın olarak kullanılan açıklama yöntemi, öğretmenin doğrudan yönlendirme yaparak öğrencilerden verilen değerleri olduğu gibi kabul etmelerini istemesi üzerine kurulmaktadır (Meydan, 2014). Bu süreçte, efsanevi kahramanların hikâyeleri, şiirler ve öyküler gibi edebi unsurlar, değerlerin aktarımında araç olarak kullanılmaktadır (Keskin, 2008).

Her ne kadar telkin etme yöntemi geleneksel eğitim anlayışını temel almakta olsa da, eleştirmenler bu yaklaşımın bireysel düşünmeyi sınırlayabileceğini ve öğrencilerin eleştirel analiz becerilerini geliştirmelerini engelleyebileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin dengeli ve katılımcı bir öğrenme ortamı oluşturmaları gerekmektedir.

2.4.5.2 Değer açıklama yaklaşımı

Değer açıklama yaklaşımı, akademik literatürde "değer berraklaştırma" kavramı ile de ifade edilmekte olup, bu yöntemin eğitim alanında önemli bir yere sahip olduğu belirtilmektedir (Meydan, 2014). 1960'ların başlarından 1980'lerin ortalarına kadar etkisini sürdüren bu yaklaşım, Sidney Simon ve ekibi tarafından geliştirilmiş olup, özellikle telkin yöntemiyle gerçekleştirilen değer eğitiminin eksikliklerini gidermeyi amaçlamaktadır. Bu yöntemin temel amacı, öğrencilere herhangi bir telkin

uygulanmadan kendi değer sistemlerini oluşturabilme becerisi kazandırmaktır. Değer açıklama yaklaşımında öğrenciler, kendi iradeleri doğrultusunda özgürce karar verebilmekte ve seçimlerini bağımsız bir şekilde yapabilmektedir (Doğanay, 2006). Bu süreçte öğretmen, yönlendirici ve destekleyici bir rol üstlenmekte, öğrencilerin görüşlerine saygı göstererek onların bireysel gelişimlerini teşvik etmektedir.

Tümevarımsal bir yöntem olan bu yaklaşım, öğrencilere kendi deneyim ve düşüncelerini başkalarının deneyimleriyle kıyaslama ve değerlendirme imkânı sunmaktadır. Rahts vd. (1978), değer açıklama yaklaşımını üç temel süreç üzerine inşa etmiş bulunmaktadır: Seçim yapma, takdir etme, davranışa dönüştürme.

Bu süreçler, belirli kriterlerin yerine getirilmesiyle şekillenmektedir (Tahiroğlu ve Çetin, 2015): Öğrencilere, özgür iradeleriyle seçim yapabilme cesareti kazandırmak, Farklı alternatifler sunarak öğrencilerin seçenekleri tanımalarını sağlamak, Her bir seçeneğin olası sonuçlarını değerlendirmeleri konusunda öğrencilere rehberlik etmek, Düşünme süreçlerini teşvik ederek olumlu seçimleri ödüllendirmek, Öğrencilerin yaptığı seçimlerin diğer öğrenciler tarafından takdir edilmesini sağlamak, Öğrencileri, seçtikleri değerlere uygun şekilde hareket etmeye yönlendirmek, Öğrencilere, hayatlarında karşılaşabilecekleri benzer durumlarda tutarlı tepkiler vermeleri için farkındalık kazandırmak. Bu çerçevede, değer açıklama yaklaşımı, öğrencilerin kendi değerlerini keşfetmelerine yardımcı olmanın yanı sıra, onların eleştirel düşünme ve karar alma becerilerini de güçlendirmektedir.

Değer açıklama yaklaşımı, öğrencilere kendi değer sistemlerini özgürce oluşturma imkânı tanıyarak bireysel düşünme becerilerini geliştiren etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (Duman, 2008). Bu yaklaşımın temel amacı, öğrencilerin herhangi bir telkin ya da yönlendirme olmaksızın, kendi değerlerini belirleme ve yapılandırma yeteneğini kazanmalarını sağlamaktır. Öğretmen, bu süreçte yalnızca yönlendirici bir rol üstlenmekle kalmamakta, aynı zamanda öğrencilerin düşünsel gelişimlerine de katkı sunmaktadır. Böylelikle öğrenciler, değerleri anlama, değerlendirme ve seçme süreçlerinde aktif bir şekilde rol almakta ve kendi değer sistemlerini bilinçli bir biçimde inşa edebilmektedirler (Akari, 2019).

Bu yöntem, öğrencilerin dışsal telkinlerden bağımsız olarak, kendi düşünsel süreçleri aracılığıyla değerlendirme yapmalarını ve bilinçli seçimlerde bulunmalarını teşvik etmektedir. Bu doğrultuda, öğrenciler kendi değer dünyalarını daha derinlemesine anlamakta ve bu değerlerin yaşamlarına etkilerini daha bilinçli bir şekilde değerlendirmektedirler. Değer açıklama yaklaşımı, öğrencilerin özgün düşünceler geliştirmelerine ve kendi değer sistemlerini keşfetmelerine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek onları daha bilinçli ve bağımsız kararlar alabilen bireyler hâline getirmektedir (Uzunkol, 2014). Bu değerlendirme çerçevesinde, öğrencilerin değerleri anlamaları, değerlendirmeleri ve seçim yapmaları sürecinde bağımsızlık kazanmaları desteklenmekte olup, onların bilinçli bir değer oluşturma sürecine yönlendirilmeleri hedeflenmektedir.

2.4.5.3 Değer analizi yaklaşımı

Değer çözümleme modeli, (NCSS) aracılığıyla tasarlanmış olup, öğrencilere bilimsel temele dayalı ve sistematik bir şekilde kararlarını değerlendirme yetisi kazandırmayı amaçlamaktadır (Doğanay, 2007). Bu yöntem, bireyin kendi değer yargılarını oluşturmasına ve yaşam becerilerini geliştirmesine destek sağlayan bir öğretim modeli olarak kabul edilmektedir.

Bu yaklaşım çerçevesinde, değer içeren problemler duygusallıktan uzak, akılcı, mantıksal ve sistematik bir şekilde ele alınmaktadır. Öğrenciler, çözüm üretme, değerlendirme yapma ve sonuçlara ulaşma konusunda teşvik edilmekte olup, bu süreç onların analitik düşünme becerilerini geliştirmektedir. Değer analizi, bilimsel problem çözme yöntemlerine paralellik gösteren yedi aşamadan oluşmaktadır: Sorunun Belirlenmesi: İlk aşamada, ele alınan sorunun net bir biçimde tanımlanması gerekmektedir. Sorunun ve Alternatif Çözümlerin Açıklanması: Problem detaylı şekilde incelenmekte ve olası çözüm yolları üzerinde durulmaktadır. Alternatif Çözümler İçin Kanıtların Toplanması ve Sonuçların Tahmin Edilmesi: Çeşitli çözüm yolları değerlendirilerek, bunların doğuracağı sonuçlar öngörülmektedir. Kanıtların Analiz Edilmesi ve Uzun Vadeli Etkilerin Belirlenmesi: Toplanan veriler eleştirel bir yaklaşımla incelenmekte ve uzun vadede ortaya çıkabilecek etkiler değerlendirilmektedir. Problemin Yeniden Tanımlanması: Yeni elde edilen bilgiler

ışığında mevcut durum tekrar ele alınmaktadır. Her Alternatifin Olası Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve Açıklanması: Seçeneklerin doğurabileceği sonuçlar detaylandırılarak açıklığa kavuşturulmaktadır. En Uygun Alternatifin Seçilmesi ve Karar Verme Süreci: Mevcut veriler doğrultusunda en uygun seçeneğin belirlenmesi ve harekete geçme kararı alınmaktadır.

Bu aşamalar, öğrencilerin gerekli yetkinlikleri edinmelerine kadar tekrarlanarak uygulanmaktadır. Değer analizi süreci, öğretmenin yönlendirdiği sorular çerçevesinde şekillenmekte olup, özellikle küçük gruplarla çalışıldığında ve dikkat dağıldığında özetlemeler yapıldığında daha etkili olmaktadır. Uygun bir zaman dilimi ayrıldığında ve örnek problem içerikleri doğru seçildiğinde, bu yöntemin amacına ulaşması daha kolay olmaktadır (Welton ve Mallan, 1999).

Değer analiz yaklaşımı, öğrencilere farklı değer sistemlerini anlama ve değerlendirme fırsatı sunarak, onların düşünsel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Bu pedagojik model, yalnızca belirli değerlerin benimsetilmesini değil, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesini ve daha bilinçli kararlar almalarını sağlamaktadır (Ryan, 1991).

Sonuç itibarıyla, değer analizi yaklaşımı, sadece belirli değerlerin öğretilmesiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda öğrencilere analitik düşünme becerileri kazandırarak kapsamlı bir öğrenme süreci sunmaktadır. Bu yöntem, öğrencilerin kendi değer sistemlerini daha derinlemesine incelemelerine ve anlam bütünlüğü oluşturmalarına yardımcı olmaktadır.

2.4.5.4 Ahlaki muhakeme yaklaşımı

Kohlberg, bireylerin ve toplumun ahlaki gelişimini teşvik etmeyi amaçlayan bir yaklaşım benimsemiş ve bu amacını gerçekleştirebilmek için “adil topluluk okulları” kurmuştur. Okulların amacı, adalet, eşitlik ve demokrasi gibi temel ilkelere dayanmaktadır ve burada alınan kararlar, tamamen ahlaki tartışmalar ve katılımlı proje gruplarının katkılarıyla belirlenmektedir (Yüksel, 2005).

Kohlberg, öğrencilerinin ahlaki düşünme becerilerini geliştirebilmek adına onlara ahlaki ikilemler içeren hikayeler sunmuş ve böylece onların ahlaki yargılarını ortaya çıkarmıştır. Bu yaklaşımda öğretmen, öğrencilere ahlaki ikilemlerle başa çıkmalarına yardımcı olmak için örnek olaylar sunmaktadır. Eğitmen, her öğrencilerin ahlaki ikilemle yüzleşmesini sağlar diğerlerinin de bu olay hakkındaki görüşlerini paylaşmalarına fırsat tanır. Buradaki amaç, öğrencilere belirli değerleri dikte etmek değil, onların kendi ahlaki sorunlarını çözmelerine yardımcı olmaktır (Leming, 2000).

Uygulama sırasında öğretmen, sınıfı gruplara ayırarak her bir gruptan örnek olayda en uygun davranışın ne olacağını tartışmalarını ister. Her grup, bu soruya odaklanarak olayları tartışır ve çözümler, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine göre şekillenir. Yapılan bilimsel çalışmalar, öğrencilerin görüşlerini belirtirken diğer öğrencilerin etkisi altında kalmadıklarını ortaya koymuştur (Ryan ve Bohlin, 1999). Kohlberg'in adil topluluk okulları yaklaşımı, yalnızca ahlaki değerleri öğretmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilere bu değerleri nasıl uygulayacaklarını ve karşılaştıkları ikilemlerle nasıl başa çıkacaklarını öğretmek için bir platform sunmaktadır.

Öğrencilerin gruplara ayrılarak ahlaki ikilemleri tartışması, onların farklı bakış açılarıyla olayları değerlendirmelerini ve çeşitli çözüm önerileri üretmelerini teşvik eder. Bu süreç, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine ve kendi ahlaki değer sistemlerini derinlemesine anlamalarına katkı sağlamaktadır (Erdem ve Akman, 1998).

Öğrencilere rehberlik eden öğretmen, sadece bilgi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilere kendi düşünce süreçlerini keşfetmeleri için fırsatlar sunar. Bu yöntem, öğrencilere değerleri zorla dayatmak yerine, kendi değer sistemlerini eleştirel bir bakış açısıyla inceleme ve anlamalarına imkan tanır (Welton ve Mallan, 1999).

Adil topluluk okulları yaklaşımı, öğrencilere yalnızca ahlaki değerleri öğretmekle kalmaz, aynı zamanda onları düşünmeye, tartışmaya ve kendi değer sistemlerini eleştirel bir şekilde değerlendirmeye teşvik eden güçlü bir pedagojik stratejidir.

2.4.5.5 Karakter eğitimi yaklaşımı

UNESCO (2005) göre, bilgi edinme ve anlamlandırma süreci, tam olarak özümseneceği ve önem verileceği anlamına gelmemektedir. Çünkü değerler, kişinin deneyimleri ve düşünceleriyle birleşerek, duygusal bir düzeyde içselleştirilmelidir.

Sims (2003) ise "Eğitimde kazandırılmaya çalışılan değerler ülke yapısı ve toplumsal dinamiklere uyumlu olduğunda, gelişim daha hızlı olur. Eğer tutarsızlık varsa, güvensizlik oluşur ve ilerleme kaydedilemez" demektedir. Bu bağlamda, bir değerin bireye kazandırılması veya geliştirilmesi sadece öneminin farkında olunmasıyla sağlanamaz. Bu yüzden, kişilerin gelişim dönemlerine uygun şekilde ilkeleri kazanmaları veya geliştirmeleri için, o değerlerin gerçek hayatta nasıl etkiler yarattığını görmeleri ve deneyimlemeleri gerekmektedir. Eğitim sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini destekleyecek sosyal etkinliklere odaklanmak önemlidir.

Bu süreç, Huitt (2004)'in değer açıklama yaklaşımındaki adımlara benzemektedir. Bu adımlar, öğrencilerin yaşantılarındaki değerlerin ve değer problemlerinin seçilmesi, çözüm yollarının ve alternatiflerin belirlenmesi, en uygun çözüm yollarının seçilip uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi gibi aşamaları içermektedir.

Model alarak, bireyler sosyal davranışlarını çevrelerinden gözlemleyerek ve model alarak öğrenirler. Bu modeller öğretmenler, ebeveynler, arkadaşlar, ünlü kişiler, şarkıcılar, sporcular, siyasetçiler veya din adamları gibi çeşitli figürler olabilir. Bugün ise bu etkileşim, filmler, diziler, televizyon programları, internet gibi araçlarla daha da genişlemektedir. Bu bağlamda, eğitmenlere düşen sorumluluk, öğrencilerin örnek aldığı kişilerin olumlu değerlerini vurgulayarak içselleştirmesine rehberlik etmektir. (Tahiroğlu, 2014).

2.4.5.6 Örtük program yaklaşımı

Örtük programlar, dolaylı olarak aktarılan, geniş bir içeriğe sahip ve müfredat harici etkinlikleri de kapsayan, yazılı olmayan bir eğitim yaklaşımıdır. Bu programlar, eğitimcilerin yaklaşımı, tutumları, inançları, değer yargıları, okul içi etkileşimler ve

kültürel atmosfer gibi çeşitli unsurları içerir. Öğrenciler, resmi müfredatta belirtilen kazanımların ötesinde, bu program aracılığıyla farklı bilgi, beceri, tutum ve değerler elde ederler. Ancak, bu süreç yalnızca olumlu kazanımlar sağlamamakta, aynı zamanda olumsuz etkiler de gözlemlenebilmektedir (Tahiroğlu, 2014). Bu nedenle, öğretmenlerin profesyonel ve dengeli bir tutum sergileyerek programı etkili bir şekilde uygulamaları önemlidir (Tahiroğlu, 2014).

Örtük programlar, eğitimde resmi müfredatın dışında gerçekleşen ve kapsamlı bir içeriği kapsayan önemli bir sosyolojik kavramdır. Bu programlar, sadece yazılı olmayan öğeleri değil, aynı zamanda öğretmenlerin tutumları, inançları, değer yargıları ve okul içindeki etkileşim örüntülerini de içermektedir. Öğrenciler, resmi müfredatın yanı sıra öğretmenlerinin tutumları ve okul kültürü yoluyla farklı bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanırlar. Ancak, bu süreçte öğrenciler olumlu kazanımlar elde etmenin yanı sıra, olumsuz etkilerle de karşılaşabilirler. Öğrencilerin öğrenme deneyimleri yalnızca müfredatla sınırlı kalmayıp, öğretmenlerin tutumları ve okul kültürü tarafından da şekillendirilmektedir.

UNESCO (2005)'ye göre, bir konuyu anlamak ve bilmek, onun tam olarak özümsenmesi ve değer verilmesi anlamına gelmemektedir. Çünkü değerlerin içselleştirilmesi, kişinin deneyimleri ve düşünceleriyle birleşerek duygusal bir boyutta gerçekleşmelidir.

Sims (2003), eğitim yoluyla öğretilmeye çalışılan kazanımlar öğrencinin anlayış ve yapısıyla uyumlu olduğu takdirde gelişimin daha hızlı olduğunu belirtmektedir. Aksi takdirde, tutarsızlıklar güvensizlik yaratır ve bir başarı sağlanamaz. Buna ilişkin, bir değerin kazanılması veya geliştirilmesi için o değerin öneminin bilinmesi yeterli değildir. Bunun yerine, bireylerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun şekilde, değerlerin gerçek hayatla nasıl bir etki yarattığını görmeleri ve deneyimlemeleri gerekmektedir. Eğitim sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için, onların yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini destekleyecek sosyal etkinliklere yönelmek önemlidir.

Bu süreç, Huitt (2004)'ün değer açıklama yaklaşımındaki adımlara benzemektedir. Bu adımlar, bireylerin deneyimlerinde ki ilkelerin ve değer sorunlarının seçilmesi, çözüm

yollarının belirlenmesi, en uygun çözüm yöntemlerinin oluşturması ve sonuçların değerlendirilmesi gibi aşamalardan oluşmaktadır.

Model alma yoluyla öğrenme sürecinde, bireyler davranışlarını çevrelerinden gözlemleyerek ve modeller alarak edinirler. Bu modeller öğretmenler, ebeveynler, arkadaşlar, ünlüler, şarkıcılar, sporcular, siyasetçiler ya da din adamları gibi çeşitli figürler olabilir. Günümüzde bu etkileşim, filmler, diziler, televizyon programları ve internet gibi araçlarla daha da genişlemektedir. Bu bağlamda, eğiticilerin sorumluluğu, öğrencilerin rol aldıkları bireylerin pozitif yönlerini vurgulamak ve bu ilkeleri öğrenmesine yardımcı olmaktır (Tahiroğlu, 2014).

2.4.6 Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler, literatürde geniş bir şekilde ele alınan ve çeşitli boyutları kapsayan bir kavram olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, değer kavramı çok geniş bir alanı kapsamakta olup, bu geniş alan içerisinde farklı bilim insanları tarafından çeşitli konulara kategorize edilmiştir (Keskin, 2008).

Değer kavramı, daha önce de belirtildiği gibi oldukça kapsamlı bir konu olup, pek çok farklı tanımı bulunmaktadır. Bu nedenle, değerlerin tek bir sınıflandırmasının yapılması mümkün değildir. Toplumların kültürel yapıları, gelenek ve görenekleri farklı olduğundan, değerlerin sınıflandırılması da buna paralel olarak çeşitlenmektedir. Her alanı kapsayan tek bir değer tasnifi olmadığından, hem yerli hem de yabancı bilim insanları farklı değer sınıflamaları ortaya koymuşlardır.

2.4.6.1 Spranger'in değer tasnifi

Edward Spranger psikoloji alanında ilk kez 1928 yılında değer testi uygulayan kişidir. Bu sınıflandırma en çok bilinen ve en kabul edilen değer sınıflandırmasıdır. Spranger'in değer sınıflandırması Tablo 2.2'de verilmiştir:

Tablo 2.2 Spranger'in değer tasnifi (Akbaş 2004)

Bilimsel Değer	Bilgi üretimi, araştırma süreçleri, gerçeğin ortaya çıkarılması ve eleştirel düşünmenin geliştirilmesine önem verir.
Ekonomik Değer	Fayda ve kullanılabilirlik esas alınır; üretkenlik, verimlilik ve maddi kazanç ön planda tutulur.
Estetik Değer	Sanatsal üretim, güzellik algısı, uyum ve görsel dengeler temel alınır.
Sosyal Değer	İnsanlara yardım etme, sevgi, dayanışma ve fedakârlık gibi insani yönleri esas alır.
Politik Değer	Güç elde etme, etki alanı oluşturma, yönetim ve liderlik süreçlerine odaklanır.
Dinin Değer	Varlığı bütüncül bir şekilde anlamlandırma, manevi denge ve inanç temelli bütünlük arayışını esas alır.

Tablo 2.2'de verilen değer tasnifine bakıldığında, bireylerin yalnızca bir grupta sabit kalmasının mümkün olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, her birey, bu gruplardan birinin özelliklerini daha belirgin bir şekilde taşırken, diğer grupların etkisi daha sınırlı olabilmektedir. Bu durum, bireylerin farklı değer sistemlerinden etkilenebileceğini göstermektedir.

2.4.6.2 Rokeach'ın değer tasnifi

Demirioğlu ve Tokdemir amaç değerleri, bireyin hayatındaki en temel hedefleri ve yaşamın ana amacını temsil ederken, araç değerleri ise bu hedeflere ulaşmak için benimsenen davranış ve tutumları ifade etmektedir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Amaç değerleri, bireyin en yüksek derecede önem verdiği ve ulaşmayı hedeflediği yaşam amaçlarını yansıtmaktadır. Örneğin, mutluluk, başarı ve özgürlük gibi değerler amaç değerlerine örnek olarak verilebilir. Araç değerleri ise, bu amaçlara ulaşmak için tercih edilen tutum ve davranışları içine almaktadır. Örnek vermek gerekirse çalışkanlık, iş birliği ve dürüstlük gibi değerler bireylerin amaçlarına ulaşabilmesi için benimseyecekleri araç değerler arasında bulunmaktadır. 1973 yılında Rokeach tarafından yapılan değer sınıflandırması Tablo 2.3'de verilmiştir (Güngör, 2000).

Tablo 2.3 Rokeach'ın değer tasnifi (Güngör 2000)

Amaç Değerler	Araç Değerler
Aile güvenliği Barış içinde bir dünya Başarılı olma Bilgelik Dinî olgunluk Eşitlik Gerçek dostluk Güzellikler dünyası Heyecan verici bir hayat İç huzur Mutluluk Kendine saygı Gerçek dostluk Özgürlük Rahat bir hayat Sosyal kabul Ulusal güvenlik Zevk	Bağımsız olma Affedici Cesaretli Dürüst Entelektüel Geniş görüşlü Hırslı İtaatkâr Kendini kontrol edebilen Nazik Kendine hâkim Mantıklı Neşeli Sevecen Sorumluluk bilinci olan Temiz yardımsever Oluşturmacı Yaratıcı

Tablo 2.3'e bakıldığında, değerlerin iki ana kategorisinin kullanılarak hem amaçlarını hem de bu amaçlara ulaşmak için benimsenen davranışları içine alarak kategorize edildiği görülmüştür.

2.4.6.3 Schwartz'ın değer tasnifi

Schwartz'a göre değerler kültürel ve bireysel olarak ele alındığında söz konusu değerlerin bireylerin hayatlarını nasıl şekillendirdiğini ve toplum genelinde nasıl paylaşıldığını vurgulamaktadır. Bireysel düzeyde değerler, kişisel tercihler ve hayat tarzları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Öte yandan, kültürel düzeydeki inceleme, toplumdaki ortak soyut fikirlerin ve toplumsal normların nasıl oluştuğunu anlamayı hedefler. Bu bağlamda, kültürel düzey genellikle bir ulus veya etnik grup olarak ele alınmaktadır. Ancak, bireysel ve kültürel düzey arasındaki fark, bireyler arasındaki değerlerin kültürel düzeyde her zaman aynı şekilde yansıyamayabileceği gerçeğine dayanır. Başka bir ifadeyle kişilerin bireysel değerlerinin kültürel topluluklar içerisinde bazı farklılıklar görülebilir olduğu ve bu durumun kültürel normların ve değerlerin karmaşıklığını yansıtmaktadır (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Schwartz, Rokeach'ın belirlediği 18 amaç ve 18 araç değerini alarak bunları 10 temel değer türü altında yeniden organize etmiştir. Bu 10 temel değer grubunda toplamda 57 değer bulunmaktadır (Dilmaç ve Ulusoy, 2015).

Dilmaç ve Ulusoy (2015)'e göre, Schwartz, Rokeach'ın değer sınıflandırmasını temel alarak bazı değişiklikler yapmış ve daha geniş bir değer sınıflandırması ortaya koymuştur. Bu yeni sınıflandırma, 10 ana başlık altında gruplanmış olup, her bir başlıkla ilişkili değerlere yer verilmektedir. Schwartz'a ait bu yeni değer sınıflandırması Tablo 2.4'de verilmiştir (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Tablo 2.4 Schwartz'ın değer tasnifi (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000)

Değer Grupları	**Değerler**
Güç (Power): Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücü.	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görüntüyü korumak, insanlar tarafından benimsenmek.
Başarı (Achievement): Toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi.	Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak.
Hazcılık (Hedonism): Bireysel zevk ve hazza yönelim.	Zevk, hayattan tat almak.
Uyarılım (Stumulation): Heyecan ve yenilik arayışı.	Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak.
Öz yönelim (Self-direction): Düşünce ve eylemde bağımsızlık.	Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, bağımsız olmak, kendine saygısı olmak.
Evrenselcilik (Universalism): Anlayışlı olma, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek.	Açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adalet, eşitlik, dünyada barış istemek, güzelliklerle dolu bir dünya, doğayla bütünlük içinde olma, çevreyi koruma.
İyilikseverlik (Benevolence): Bireyin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme.	Yardımsever olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak, gerçek arkadaşlık, olgun sevgi, manevi bir hayat, anlamlı bir hayat, alçakgönüllü olmak.
Geleneksellik (Tradition): Kültürel ya da dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağlılık.	Alçakgönüllü olmak, dindar olmak, hayatın kendine verdiklerini kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı bir hayat (dünyevî işlerden el ayak çekmek), mahremiyet.
Uyma (Conformity): Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlanması.	Kibarlık, itaatkâr olmak, anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek.
Güvenlik (Security): Toplumun var olan ilişkilerinin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği.	Ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek, bağlılık duygusu, sağlıklı olmak.

2.4.6.4 Erol Güngör'ün değer sınıflandırılması

Güngör (1993)'ün yaptığı çalışmalarında 14 farklı değer tespit etmiştir. Bu değerleri, doktora çalışmasında kullandığı deneklerden, her birine hangi değeri ne kadar önemli gördüklerini sıralamalarını isteyerek sınıflandırmıştır. Bu sayede, toplumun ve bireylerin değer önceliklerini ortaya koyan bir değer sınıflandırması oluşturulmuştur. Güngör'ün belirlediği değer tasnifi Tablo 2.5'de verilmiştir.

Tablo 2.5 Schwartz'ın değer tasnifi (Güngör, 1993)

Her şeyin ölçülü ve ahenkli olması	Vicdan huzuru
Öbür dünyayı kazanmak	Cahillikten arınmış bir dünya
Yalansız bir dünya	Güzelliklerle dolu bir dünya
Günahlardan arınma	Eşitliğin sağlanması
Ekonomik bağımsızlık	Gerçek dostluk
Konforlu bir hayat	Hürriyet için mücadele
Bütün gerçeklerin bilinmesi	İnsanlara yardım

2.4.6.5 Nelson'un değer sınıflandırması

Nelson, değerleri üç temel kategoride incelemiş: kişisel değerler, sosyal değerler ve grup değerleri. Kişisel değerler, kişilerin yaşam seçimlerinde, satın alma tercihlerinde, hobilerinde ve diğer kişisel tercihlerinde önemli rol oynayan değerlere işaret eder. Bu değerler, bireylerin kişisel tatminlerini sağlamak amacıyla öncelik verdikleri unsurlardır (Yazıcı, 2006). Sosyal değerleri, belirli bir grup tarafından paylaşılan değerlerdir. Bu grup, aile, dini veya idari bir grup ya da kulüp gibi sosyal yapılar olabilir. Sosyal değerler, bu topluluk üyelerinin benimsediği ve paylaştığı ortak inançlar, amaçlar ve normlar etrafında şekillenir. Sosyal değerler ise adalet, saygı, eşitlik ve farklılık gibi toplumsal normları içerir. Bu değerler, bireylerin toplumda varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli olan normlardır ve toplumun genel refahı ve uyumu için büyük önem taşımaktadır. Sosyal değerler, bireyler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini sağlamakta ve toplumun adil ve dengeli bir şekilde işleyişine katkıda bulunmaktadır (Yazıcı, 2006).

2.4.7 Kök Değer Kavramı

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen müfredat yenileme ve değişiklik çalışmaları kapsamında değerler eğitimine daha fazla önem verilmiştir. Müfredatın yenilenmesiyle birlikte değerler eğitiminin önemli bir yer tutacağına dair açıklamalarda bulunmuştur. Bakanlık, değerlerin tüm öğretim programlarının ana odaklarından biri haline geleceğini vurgulamıştır. Bu bağlamda, değer eğitiminin temel hedeflerinden olduğu, ayrıca eğitimin amacı ve özü olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, değerlerin yalnızca müfredatın bir parçası olarak kalmaması gerektiği, okulların ve öğretmenlerin değerleri müfredatla bütünleştirerek uygun yaklaşımlarla öğrencilere kazandırmaları gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2017).

Değerlerin müfredatlar da yalnızca kavram olarak yer almasının ötesine geçmesi gerektiği, öğrencilerin okulda ve dışında bu değerleri pratikte uygulamaları için etkin fırsatların sunulması gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, değerlerin kalıcı ve anlamlı olması için öğrencilere bu değerlerin içerik boyutlarıyla ilişkilendirilerek, konu anlatımından çok onların düşünme, analiz etme, araştırma, yorumlama bağlantılar kurma ve rol oynama gibi etkinliklerle aktarılması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin kendilerini güvende hissedecekleri, toplum bilincini artıran, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı destekleyici bir sınıf ortamının oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Bunların yanı sıra, değerlerin yalnızca sınıf ortamı ve okul sınırları içinde bulunmaması gerektiği, okul-aile işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiği de üzerinde durulan bir diğer önemli noktadır. Bu öneriler, değerler eğitiminin daha geniş bir çerçevede, hem okulda hem de okul dışında tüm paydaşların katılımı ile sağlanmasının önemini ortaya koymaktadır (MEB, 2017).

Bu bağlamda, değerler, belirli tutum ve davranışlarla ilişkilendirilerek 10 temel başlık altında gruplanmıştır. Millî, manevi ve evrensel değerlerden oluşan ve kök değer olarak adlandırılan bu 10 değerin, öğrencilere kazandırılması amaçlanırken, kazanımlar ile bu değerler arasında bağlantılar kurulması hedeflenmektedir. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda, bu 10 kök değerin öğrenme öğretme

süreci boyunca kendi başlarına ve bağlantılı olduğu alt değerlerle ve diğer kök değerlerle beraber ele alınarak hayat bulacağından bahsedilmiş kök değerlerin amacı açıklanmıştır (MEB, 2018). Müfredatlar aracılığıyla öğrencilere aktarılması amaçlanan kök değerler sırasıyla: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir.

Bunun yanı sıra, değerler ve kök değerlerin belirlenmesi konusunda temel aldıkları görüş şu şekilde ifade edilmiştir: Günümüz dünyasında toplumların teknoloji çağından bilgi çağına geçişiyle birlikte son zamanlarda gerçekleşen bilimsel, teknolojik ve sosyal değişimlerin etkisiyle toplumun gelecekteki üyelerinden beklentiler de değişmiştir. Günümüzde yaşanan ilerleme ve değişimler, öğrencilerin yalnızca temel bilgi ve becerilerle donatılmasını yeterli kılmamaktadır. Bunun yanında eleştirel ve yaratıcı düşünme, araştırma yapma, problem çözme gibi bilişsel becerilerin; toplumsal yaşama katılım, iletişim, girişimcilik ve empati gibi sosyal yeterliliklerin; öz güven, öz denetim, liderlik ve kararlılık gibi kişisel becerilerin de geliştirilmesi önem kazanmıştır (MEB, 2017).

Tüm toplumlarda olduğu gibi, bizim toplumumuzun da kendine ait kültürel değerleri bulunmaktadır. Bu değerlerin, belirli bilgi ve becerilerle bütünleştirilerek öğretim programları doğrultusunda öğrencilere kazandırılması, gelecek nesillerin daha sağlıklı bireyler olarak yetişmesi açısından önemli görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen "Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine" başlıklı basın toplantısında, kök değerler ile bu değerlere bağlı tutum ve davranışlar aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir (MEB, 2017). Bu değerler Tablo 2.6'da verilmiştir:

Tablo 2.6 Yenilenen müfredatlarda değerler ve değerlerle ilişkili tutum ve davranışlar (MEB, 2017)

Değerler	**Değerlerle İlişkili Bazı Tutum ve Davranışlar**
Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma…
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma…
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma…
Öz Denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme…
Sabır	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme…

Tablo 2.6'nın devamı

Değerler	Değerlerle İlişkili Bazı Tutum ve Davranışlar
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme…
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma…
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme…
Vatanseverlik	Çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme…
Yardımseverlik	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma…

Okullar, kök değerlerin öğrencilere etkili biçimde kazandırılabildiği temel kurumlar arasında görülmektedir. Bu nedenle söz konusu değerlerin öğretim programlarında yer alması, öğrencilerin kişisel ve toplumsal gelişimlerine olumlu katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, herhangi bir ayrım gözetilmeksizin tüm derslerde kök değerlere yer verilmesinin önemli olduğu belirtilmektedir. Öğretim programlarında özellikle lise düzeyinde kazandırılması amaçlanan "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik" gibi millî ve evrensel değerlerin, toplumsal uyumun sağlanmasında önemli bir role sahip olduğu ifade edilmektedir (Çengel, 2019).

2.4.8 Kök Değerlerin Sınıflandırılması

Kök değerler, öğrencilerin kazandırılması gereken öncelikli değerler arasında yer almakta olup, diğer disiplinlerle ortak paydada buluşan temel değerlerdir. 2018 Öğretim Programı çerçevesinde, bu değerler; "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak belirlenmiştir (MEB, 2018). Öğretim programında, bu kök değerlerin tüm disiplinlerde ortak olması yanı sıra, bu değerlerin nasıl kazandırılacağına dair yöntemler ve çeşitli etkinlik örnekleri de sunulmaktadır (Gürgil vd. 2019). Bu uygulamanın amacının, önceki senelerde öğretim kurumlarında verilmiş olan değer eğitiminin, her branşın özelliklerine uygun şekilde yapılandırılmasına dayandığı söylenebilir. Ancak her branşın kendi kapsamına uygun olarak belirlenen değerlerin öğretilmesinde ve uygulanmasında bazı zorluklar yaşanabilmektedir. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile ilkokuldan lise seviyesine kadar, tüm öğretim aşamalarında

kazandırılması hedeflenen kök değerler, öğrencilerin topluma uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır. Böylece, ideal bir toplumun oluşturulması adına ciddi bir yola girilmiştir (Kurtoğlu, 2019).

Kök değerlerin öğrencilere aktarılması sürecinde, dersin içeriği, öğrenme-öğretme yöntemlerindeki farklılıklar, öğretim ortamının fiziksel koşulları, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özellikleri ile öğreticinin nitelikleri dikkate alınarak değerlerin kazandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Tablo 2.7'de ise, 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bu on kök değer, ana hatlarıyla açıklanmıştır.

Tablo 2.7 Yenilenen müfredatlarda değerler ve değerlerle ilişkili tutum ve davranışlar (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016)

Kök değer	**Kök değerlerle ilgili tutumlar ve davranışlar**
Adalet	Adil olmak, eşit davranmak ve paylaşmak, hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, doğruluk, tarafsızlık.
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duymak, sadık olmak, vefalı olmak ve yardımlaşmak.
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olmak, doğru sözlü olmak, güvenilir olmak, sözünde durmak, önyargısız olma, davranışları sorgulama.
Öz denetim	Davranışları kontrol etmek, davranışların sorumluluğunu alabilmek, özgüven sahibi olabilmek, duyguları, hisleri, tepkileri denetleyip sınırlamak.
Sabır	Azimli olmak, zorluklara tahammül edebilmek, katlanmak, göğüs germek.
Saygı	Alçakgönüllü olmak, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranmak, diğer insanların kişiliklerine değer vermek; değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir şeye karşı dikkatli, ölçülü, özenli davranmaya sebep olan hürmet, ihtiram.
Sevgi	Aile birliğine önem vermek, fedakârlık yapmak, ilişkilerde yaşanan bağlama duygularını kapsayan samimiyet.
Sorumluluk	Kişilerin kendisine, çevresinde ve tanınan ve ailesine karşı sorumlu olması, davranışların sonuçlarını üstlenebilme.
Vatanseverlik	Çalışkan olmak, dayanışma, kurallara ve kanunlara uymak, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olmak ve toplumu önemsemek.
Yardımseverlik	Cömert olmak, fedakâr olmak, işbirliği yapmak merhametli olmak, misafirperver olmak ve paylaşabilmek, insana ve canlılara değer vermek.

2.4.8.1 Adalet

Adalet, TDK'ya göre "hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme" anlamına gelmektedir (TDK, 2023). Arapçadan türetilen "adil" kelimesi, hakka ve hukuka uygun davranmak olarak tanımlanmaktadır (Namlı, 2017). Toplumda var olan değerlerin ve toplumsal ideallerin, günlük yaşamda somut bir şekilde uygulanması adaletin temelini oluşturur.

Konfüçyüs adalet anlayışını, kişinin kendisi için istemediği bir davranışı başkalarına da yapmaması gerektiği düşüncesiyle açıklamaktadır (Topçu, 1994). Farabi ise adaleti, bireylerin birbirlerine karşı erdemli davranmalarıyla ilişkilendirmiştir. Farabi'ye göre bir kişinin hak ettiğinden daha azını alması haksızlık olarak değerlendirilirken, hak ettiğinden fazlasını elde etmesi de toplum açısından adaletsizlik oluşturmaktadır. Bu nedenle bireylerin toplum içinde hak ettikleri değeri adil bir şekilde elde etmeleri gerektiğini savunmuştur (Ensarioğlu, 2008). Aristo ise adaleti ikiye ayırarak, dağıtıcı adaleti, her bireyin kişisel yeteneklerine ve özelliklerine göre yaptığı işten pay alması olarak açıklamıştır. Düzeltici adalet ise, her bireyin kanunlar önünde eşit olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Güriz, 1994).

2.4.8.2 Dostluk

Dost kelimesi, Türk Dil Kurumu tarafından "dost olma durumu, dostça davranış" şeklinde tanımlanmaktadır. Dostluk; bireylerin birbirlerine samimi, içten ve uyumlu bir biçimde yaklaşmaları sonucu oluşan sosyal bir ilişkidir. Dost olarak nitelendirilen kişiler, bireyin yaşamında daha fazla vakit geçirdiği, duygu ve düşüncelerini daha yoğun paylaştığı bireylerdir. Bu kişiler arasında kurulan karşılıklı güvene dayalı bağ ise dostluk olarak ifade edilmektedir. Ayrıca dostluk, bireylerin güven duygusunu güçlendirerek toplumsal uyumun sağlanmasına katkıda bulunan önemli bir sosyal unsur olarak değerlendirilmektedir (Duran ve Bitir, 2021). Antik Yunan filozoflarından Aristoteles arkadaşlık ilişkilerini üç farklı türde ele almıştır. İlk tür, bireylerin karşılıklı çıkar ve fayda sağlamasına dayanan arkadaşlıktır. İkinci tür, birlikte zaman geçirmekten duyulan haz ve keyif üzerine kurulan arkadaşlık biçimidir. Üçüncü tür ise bireylerin benzer karakter özelliklerine sahip olmalarına dayalı olan arkadaşlıktır. Aristoteles'e göre ilk iki arkadaşlık türü geçici olabilmekteyken, karakter benzerliğine dayanan üçüncü tür arkadaşlık daha kalıcı ve güçlü bir yapıya sahip olabilmektedir (Aytaç, 2019).

2.4.8.3 Dürüstlük

Dürüstlük, sözlükte doğruluk olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Farsça kökenli olan dürüstlük kelimesi, toplumda düzenin sağlanması açısından temel bir değer olarak kabul edilmektedir. Dürüstlükten yoksun ortamlar, toplumsal düzeni olumsuz etkileyerek iletişimsizlik sorunlarını doğurur (Yalnız ve Yıkmaz, 2018). Yalnız ve Yıkmaz (2018)'e göre bireylerin dürüstlük değerini kazanmaya başladığı ilk eğitim kurumu olan ailede, bu değer toplumsal yaşantı açısından kritik bir öneme sahiptir. Dürüstlük konusunda yetersiz gelişim gösteren bireyler, toplumda iletişim kurarken karşılarındaki kişilerin kendilerini doğru anlamadığını düşünerek iletişimde zorluklar yaşarlar. Bu güven sorunları, toplumsal uyum problemlerine yol açmaktadır.

2.4.8.4 Öz denetim

Öz denetim, Türk Dil Kurumu tarafından "kişinin daha önemli bir hedefe ulaşabilmek amacıyla davranışlarını, tepkilerini ya da farklı yönelimlerini kontrol altında tutması ve sınırlandırması" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Bu değer, bireylerin davranışlarını kontrol ederek toplumsal uyumun sağlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Can ve Öztürk, 2018). Descartes'e göre bireylerin yalnızca içgüdülerine göre hareket etmemeleri, ahlaki olgunluğa eriştiklerinde iradelerini bilinçli bir biçimde kullanmaları gerekmektedir. Ona göre gerçek mutluluğa ulaşmanın yolu da bireyin kendi iradesini doğru şekilde yönetebilmesinden geçmektedir (Türkben, 2010).

Toplumsal yaşam içerisinde bireylerin belirledikleri hedeflere ulaşabilmeleri için öz kontrol becerisine sahip olmaları önemli görülmektedir. Yazılı ya da yazılı olmayan toplumsal kurallara uygun davranabilmek, bireyin öz denetim değerini geliştirmiş olmasını gerektirir. Öz denetim becerisi yeterince gelişmeyen bireylerin, çevresel ve dışsal etkenlerden daha fazla etkilenebildiği ifade edilmektedir (Tozlu ve Yüce, 2020). Buna karşılık, öz denetim değerini kazanmış bireylerin toplumsal çevreye uyum sağlamada daha başarılı oldukları belirtilmektedir.

2.4.8.5 Sabır

Sabır, sözlükte "olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Toplumda meydana gelen olumsuz durumlarla başa çıkabilme ve bu tür koşulları yönetme yeteneği sabır ile gelişmektedir (Tozlu ve Yüce, 2020). Sabır, bireylerin yaşamları boyunca kazandıkları ve sıklıkla başvurdukları önemli bir değer olarak kabul edilmektedir (Schnitker, 2012).

14. yüzyılda tanımlanan sabır, o dönemin özelliklerinden etkilenerek eğitim-öğretim sürecinde önemli bir değer olarak yer almaktadır (Eliüşük, 2014). Sabır, karşılaşılan zorluklar karşısında pes etmeyip, planlı bir şekilde çalışmaya devam etmek ve bu durum karşısında sebat göstermek olarak ifade edilebilir. Sabır değerine sahip bireylerin, toplumsal yaşamda karşılaştıkları sorunlara diğerlerine kıyasla daha olumlu bir tutum sergiledikleri gözlemlenmektedir. Bu şekilde, sabırlı bireyler kaygı düzeylerini daha düşük seviyelerde tutabilmektedirler (Doğan ve Gülmez, 2014).

2.4.8.6 Sevgi

Sevgi sözcüğü TDK, (2023) tarafından "insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu, muhabbet" şeklinde tanımlanmaktadır. Sevgi, bireyler arasındaki bağları güçlendiren ve toplumsal dayanışmayı destekleyen temel değerlerden biri olarak kabul edilmektedir (Tozlu ve Yüce, 2020).

Toplumsal ve bireysel yaşam açısından önemli bir yere sahip olan sevgi, insanların mutluluğunu artıran, psikolojik ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlayan bir değerdir. Aynı zamanda bireylerin çevrelerine uyum sağlamalarını kolaylaştırmakta ve başarı düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Sevgi değerini yeterince geliştiremeyen bireylerin ise sosyal ilişkilerinde ve içinde bulundukları gruplarda çeşitli sorunlarla karşılaşabildikleri ifade edilmektedir (Yaman, 2016).

Jean-Jacques Rousseau sevgiyi, paylaşıldıkça büyüyen ve karşılık beklemeksizin var olabilen bir değer olarak değerlendirmektedir (Rousseau, 2003). Sevgi duygusunu benimseyen bireyler, toplumsal sorunlara karşı daha duyarlı davranmakta; insanlara, hayvanlara ve çevreye karşı daha hassas bir yaklaşım sergilemektedirler. Ayrıca bu

bireylerin karşılaştıkları problemleri uzlaşmacı yollarla çözmeye daha yatkın oldukları belirtilmektedir (Önlen, 2017). Sevgi, insan yaşamının temel ihtiyaçlarından biri olarak görülmekte; toplumda ortaya çıkan birçok sorunun temelinde sevgi eksikliğinin bulunduğu düşünülmektedir. Sevgi değerini yeterince kazanamayan bireylerin yaşamlarında çeşitli olumsuzluklarla karşılaşabildiği ve davranışlarında uyum problemlerinin gözlemlenebildiği ifade edilmektedir.

Bireyin ilk sosyal çevresi olan aile, sevgi değerinin kazanıldığı en önemli kurumlardan biridir. Aile içinde sevgi temelli bir ortamda yetişen bireylerin, daha güvenli ilişkiler kurabildiği ve kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu belirtilmektedir (Taşkın, 2009).

2.4.8.7 Saygı

Saygı sözcüğü TDK (2023) tarafından "başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu" olarak tanımlanmaktadır. Saygı, bireylerin farklılıklara rağmen birbirlerine eşit, samimi ve hoşgörülü bir biçimde yaklaşmalarını ifade eden temel değerlerden biridir. Bu değer; din, dil, ırk ya da cinsiyet ayrımı gözetmeksizin bireylere adil davranmayı ve farklılıklara karşı anlayışlı olmayı kapsamaktadır (Yazıcı, 2008).

Toplumsal yaşam içerisinde saygı, bireylerin adalet, özgürlük ve sorumluluk gibi ortak değerleri dikkate alarak önyargısız ve tarafsız davranabilmelerini sağlayan önemli bir unsurdur (Girgin, 2012). Saygı değerinin ilk kazanıldığı ortam ise aile olarak görülmektedir. Bireyler, aile içerisinde gözlem ve uygulama yoluyla saygı davranışını öğrenmekte ve günlük yaşamlarında bu değeri deneyimlemektedirler (Yücel, 1993).

Abraham Maslow bireyin öncelikle kendi kişiliğini tanıması ve kendisine saygı duyması gerektiğini vurgulamaktadır (Maslow, 2001). Öz saygıya sahip bireylerin, toplum içinde çevrelerindeki insanlara karşı daha duyarlı ve saygılı davrandıkları ifade edilmektedir. Saygı anlayışı toplumların kültürel yapısına göre farklılık gösterebilmekte ve her toplumun değer sistemi doğrultusunda şekillenmektedir. Saygı değerini benimseyen bireylerin, empati kurabilen ve toplumsal düzenin korunmasına katkı sağlayan bireyler oldukları belirtilmektedir (Özdemir, 2017).

Toplumda huzur ve düzenin sürdürülebilmesi amacıyla saygı değerinin bireylere küçük yaşlardan itibaren kazandırılması önem taşımaktadır. Bu doğrultuda okullarda uygulanan eğitim programları ve değerler eğitimi çalışmaları aracılığıyla öğrencilere saygı bilincinin kazandırılması hedeflenmektedir.

2.4.8.8 Sorumluluk

Sorumluluk, sözlükte TDK (2023) tarafından "sorumlu olmayı gerektiren bir yükümlülüğün kendisi" olarak tanımlanmaktadır. Toplum içinde, belirli rollere sahip bireylerin, kendilerine atanan görevleri yerine getirmesi sorumluluğun temel tanımını oluşturur (Çalışkan vd., 2019).

Sorumluluk, bireylerin ilk olarak ailede kazandığı, ardından okulda ve toplumda pekiştirilerek öğrenilmeye devam edilen bir değerdir. Aile, çocukların toplumsal değerleri öğrenmesinde ve bu değerlerin günlük yaşamda nasıl uygulanması gerektiğini göstermede önemli bir rol oynamaktadır (Hökelekli ve Gündüz, 2007).

Çocuklar, aile bireylerinden aldıkları değerleri sınıflarda eğitmenleri rehberliğinde pekiştirerek sorumluluk bilincine sahip bireyler olarak gelişirler. Okullarda, öğretmenlerinin rol model olarak gösterdiği sorumluluk değerini benimseyen çocuklar, hayatlarında söz konusu bu değerlerle ilerlerler (Fidan ve Erden, 2001).

Sorumluluk değerine sahip bireyler, toplum içinde bulundukları çalışmalarda görevlerini başarı ile tamamlamaktadırlar. Kişilerin sorumluluk bilincine ulaşabilmesi için, bu değerin ailede kazanılıp uygulamaya geçirilmesi önemlidir. Eğer bireylere yaşadıkları çevrede sorumluluk değeri kazandırılmamışsa, ilerleyen süreçte verilen görevleri yerine getirmekte zorluklar yaşanabilmektedir. Sorumluluk değerini kazanan bireylerin yetişebilmesi için, ailede, okulda ve toplumda uygun öğrenme ortamlarının sağlanması gerekmektedir (Sağlam ve Kaplancı, 2020).

2.4.8.9 Vatanseverlik

Vatanseverlik, TDK (2023) tarafından "yurtseverlik" olarak tanımlanmaktadır. Vatan ve millet kavramları, toplumların temel yapı taşları arasında yer almakta ve

vatanseverlik değerinin oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Vatanseverlik, bireyin ülkesine bağlılık duyması, milletini sevmesi ve ülkesinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla sorumluluk üstlenmesi şeklinde ifade edilmektedir (Metin vd., 2019).

Vatansever bireyler, ülkelerinin maddi ve manevi değerlerini korumaya önem vermekte, gerektiğinde toplumun ve milletin yararı için fedakârlıkta bulunabilmektedirler. Aynı zamanda bu bireylerin toplumla uyum içerisinde yaşamaya çalıştıkları, farklı kesimlerin duygu ve düşüncelerine empatiyle yaklaşarak toplumsal birlik ve beraberliğin güçlenmesine katkıda bulundukları belirtilmektedir (Ercan, 2015).

Vatanseverlik kavramı üzerine yapılan çalışmalarda bu değerin genellikle kör vatanseverlik ve müspet vatanseverlik olmak üzere iki farklı boyutta ele alındığı görülmektedir. Kör vatanseverlik anlayışında bireyler, ülkelerine bağlılıklarını sorgulamadan ve eleştirmeden yerine getirdikleri sorumluluklarla göstermektedirler. Müspet vatanseverlikte ise bireyler, ülkelerinin gelişimi ve ilerlemesi amacıyla yapıcı eleştirilerde bulunmakta ve toplumsal gelişime katkı sağlamayı hedeflemektedirler (Yazıcı ve Yazıcı, 2010).

2.4.8.10 Yardımseverlik

Yardımseverlik, TDK (2023) tarafından "hayırseverlik" olarak tanımlanmaktadır. Yardımseverlik değeri, bireylerin toplumsal dayanışma ve birlik bilinci kazanmalarında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle okullarda öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel değerlerden biri olarak görülmektedir (Sönmez ve Akıncan, 2013). Yardımseverlik; bireylerin yaşadıkları toplum içerisinde birbirlerine maddi ve manevi destek sağlamalarını, dayanışma içerisinde hareket etmelerini ve sosyal bağlarını güçlendirmelerini sağlayan önemli bir davranış biçimidir.

Türk toplumunda yardımseverlik anlayışı, karşılık beklemeden yardımlaşma esasına dayanmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda Türk milletinin tarih boyunca ihtiyaç sahiplerine destek olmayı önemseyen bir yaklaşım benimsediği görülmektedir. Ayrıca geçmişten günümüze kadar birçok sivil toplum kuruluşunun kurulmasıyla birlikte

insanlara ve diğer canlılara yardım etmeyi amaçlayan çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu durum, yardımseverlik değerinin Türk kültüründe önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Toplumsal dayanışmanın geleneksel örneklerinden biri olan imece ise Türk Dil Kurumu tarafından "kırsal topluluklarda köyün zorunlu ve isteğe bağlı işlerinin köylülerce eşit şartlarda emek birliğiyle gerçekleştirilmesi" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2023). İmece anlayışı, toplum üyelerinin ortak bir amaç doğrultusunda iş birliği yaparak birbirlerine destek olmalarını ifade etmektedir.

Toplum içerisindeki bireylerin ekonomik ve sosyal açıdan farklı koşullara sahip olmaları, yardımlaşma değerinin önemini artırmaktadır. Yardımlaşma sayesinde bireylerin topluma uyum sağlamalarının kolaylaştığı, sosyal dayanışmanın güçlendiği ve toplumsal birlik duygusunun geliştiği belirtilmektedir (Sever ve Bayır, 2020). Bu nedenle yardımseverlik ve yardımlaşma değerlerinin bireylere küçük yaşlardan itibaren kazandırılması, toplumsal huzur ve dayanışmanın sürdürülmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

2.5 Çocuk ve Değer Kavramı

Okuma, çocuk için yalnızca zihinsel ve sözel gelişimi değil, tüm alanlarda gelişimini destekleyen önemli bir beceri olarak kabul edilmektedir. Okuma alışkanlığının kazanılmasında pek çok faktör etkili olmaktadır. Bunlar arasında, en başta aile, ardından içinde bulunulan toplum, okul ve öğretmenler sayılabilir (Oğuz, 2020). Okullar, eğitim sisteminin düzenli şekilde verildiği kurumlar olarak bu faktörlerin başında gelmektedir ve değerlerin aktarılmasında büyük bir rol oynamaktadır. Ailede başlayan ahlak eğitimi okulda da devam etmekte, ancak bu süreç ahlak dersleri ile değil, öğretmenlerin örnek davranışlarıyla gerçekleşmektedir. Öğrenciler, beğendikleri öğretmenleriyle özdeşim kurarak, evde kazandıkları erdemlerini okulda yeni örneklerle pekiştirmektedirler (Kasapoğlu, 2013). Okullarda öğretmenlerden edinilen sosyal öğrenmelerin yanı sıra, derslerde kazandırılan değerler de son derece önemlidir. Özellikle son yıllarda tüm öğretim programlarına entegre edilen "değerler" kavramının doğru bir şekilde aktarılabilmesi için okulun farklı bir yeri bulunmaktadır.

Çocuklar, doğru ile yanlışı, gerçek ile yalanı doğuştan bilmemektedirler. Bireyin değer yargıları; içinde bulunduğu çevre, yaşam koşulları ve aldığı eğitim doğrultusunda şekillenmektedir. Bu süreç sonunda çocuk, doğru ile yanlışı ayırt etmeyi öğrenmekte ve nitelikli bir eğitim sayesinde kendi başına doğru kararlar verebilme becerisi kazanmaktadır (Oğuz, 2020).

Değer eğitimi sürecinde çocukların duygu ve düşünce dünyalarına hitap eden sözlü, yazılı ve görsel eserlerden yararlanılabilmektedir. Bu eserler, çocukların olayları, çevrelerini ve kendilerini algılama biçimlerini etkileyerek olumlu davranışlar geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Oğuz, 2020). Özellikle çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak hazırlanan edebî eserler, onların değerleri içselleştirmelerinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Hasan Karatay çocuk edebiyatının eğitici yönüne dikkat çekerek, bu alanın çocukların gelişiminde önemli bir işleve sahip olduğunu belirtmektedir. Karatay'a göre çocuk edebiyatı, doğrudan öğretme amacı taşımamasına rağmen çocuk üzerinde olumlu etkiler bırakmayı hedeflemektedir. Ayrıca çocukların kendilerini, çevrelerini ve yaşadıkları olayları anlamlandırmalarına yardımcı olarak uygun davranışlar geliştirmelerine katkı sunmaktadır (Karatay, 2007).

Bu bağlamda çocuk edebiyatı eserleri, değerler eğitiminin etkili araçlarından biri olarak görülmekte; çocukların sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekleyen önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Temizyürek ise çocuk edebiyatının bilinç oluşturma noktasında etkin bir araç olduğunu belirtmektedir: "Çocuk edebiyatında kullanılacak dilin, çocuğun doğduğu toplumun kültürel değerlerini yaşatması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bakış açısıyla, çocukta milli dil bilincinin oluşturulması sağlanmalı, böylece ana dilin kültürel değerlerinin toplum hayatında yaşaması ve nesilden nesile aktarılması mümkün kılınmalıdır" (Temizyürek, 2003).

Anonim halk edebiyatı ürünlerinden olan menkıbeler, masallar ve tekerlemelerde verilen mesajlar, sadece bir ileti olmanın ötesinde halkın kültürüne işlenmiş değerleri de taşımaktadır. Toplumlar, sağlıklı bir şekilde geleceğini inşa edebilmek için bu değerleri nesiller arası aktarım yoluyla yaşatmak zorundadırlar (Karakaş ve Akın,

2018). Bu bağlamda, çocuk edebiyatı, çocuğa hitap eden ve onu merkeze alan eserlerle, dil gelişimini desteklemenin yanı sıra, çocuğun içinde bulunduğu toplumun değerlerini ve tavırlarını edinmesine yardımcı olabilmektedir. Ayrıca, saygı, sevgi, hoşgörü gibi evrensel değerlerin de çocuk edebiyatı aracılığıyla çocuklara kazandırılması mümkündür.

2.6 Kök Değerler ve Değerler Eğitimi Alanındaki Araştırmalar

Çengel (2019) tarafından gerçekleştirilen "Kök değerlere ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algıları: Nitel bir çalışma" başlıklı araştırma, öğretmen adaylarının kök değerlere yönelik algılarını incelemektedir. Bu kapsamda, öğretmen adaylarının kök değerleri nasıl kavramsallaştırdıkları analiz edilmiş ve oluşturdukları metaforlar belirli kategorilere ayrılmıştır. Araştırma, nitel yöntemlerden durum çalışmasını temel almakta olup, Gazi Üniversitesi'nde sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi alan 170 öğretmen adayını çalışma grubu olarak belirlemiştir. Veri toplama sürecinde üç farklı araçtan yararlanılmıştır: metafor üretimi yoluyla veri toplama formu, doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşmeler. Çalışmada elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının genel olarak kök değerleri "temel oluşturan" ve "hayati önem taşıyan" unsurlar olarak gördüğünü göstermiştir. Bununla birlikte, zaman içinde kök değerlere bağlılıklarının azaldığı ve bu değerlere yönelik inançlarının zayıfladığı tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı kök değerlere olumlu yaklaşırken, bazıları ise bunları "zorunluluk" veya "belirsizlik" çerçevesinde değerlendirmiştir. Görüşmeler sırasında öğretmen adaylarının kök değerleri net bir şekilde tanımlamakta zorlandıkları ve bu konuda farklı düzeylerde bilgi sahibi oldukları anlaşılmıştır. Bazı katılımcılar kök değerler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade ederken, diğerleri kendi bakış açıları doğrultusunda yorumlar yapmıştır. Genel olarak, kök değerlerin edebiyat, etkinlikler ve eğitim yoluyla bireylere kazandırılabileceği görüşü öne çıkmıştır. Bunun yanı sıra, bu değerlerin hem toplum hem de birey üzerinde olumlu etkiler yaratacağı düşüncesi yaygındır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının kök değerler konusunda belirli ölçüde eksiklikleri olmasına rağmen, genel olarak olumlu bir algıya sahip oldukları belirlenmiştir. Bu doğrultuda, öğretmen yetiştirme programlarında kök değerlerin daha güçlü bir şekilde vurgulanması ve

öğretmen adaylarının bu konuda daha kapsamlı bir eğitim almasının gerekliliği önerilmiştir.

Demir'in (2019) un çalışmasında Çile isimli eserde kök değerler sınıflandırması altına alınabilecek unsurlar belirlenmiş ve değer aktarımı yapan şiir mısraları açıklanarak kök değerler ile eşlenmiştir. Bunların öğretimde kullanılmasına dair etkinlik önerileri sunulmuştur.

Eken ve Öksüz (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, ders kitaplarında yer alan metinler kök değerler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda metinlerde en fazla sevgi, yardımseverlik ve vatanseverlik değerlerine yer verildiği; buna karşılık adalet, dürüstlük ve saygı değerlerinin daha az işlendiği belirlenmiştir.

Gündüz (2019) tarafından yapılan çalışmada, proje tabanlı öğrenme yönteminin öğrenci başarısı, tutum ve sorumluluk değeri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bu yöntemin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı, sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağladığı ve eğitim sürecini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Kılıç (2019) araştırmasında, ilkokul öğrencilerinin sevgi değerine ilişkin algıları incelenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin sevgi değerine yönelik çeşitli algılara sahip oldukları ve sevgi değerinin kız öğrencilerin davranışlarına erkek öğrencilere kıyasla daha fazla olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir.

Bilgin Adalı'nın eserlerini inceleyen Yir (2019), yüksek lisans tezinde yazarın otuz bir eserini örneklem olarak ele almıştır. Araştırmada, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerin yanı sıra temalar ve konular tablosundan seçilen değerler de değerlendirilmiş ve toplam on dokuz değer inceleme kapsamına alınmıştır. Çalışma sonucunda Bilgin Adalı'nın eserlerinin değerler eğitimi açısından önemli ve yararlı kaynaklar olduğu ifade edilmiştir.

Çoban (2020), "Değerler Eğitimi Bağlamında Türk Destan Örneklerinde Kök Değerler" adlı yüksek lisans tezinde Oğuz Kağan Destanı, Manas Destanı, Maaday

Kara ve Edigey Destanı üzerinde incelemeler yapmıştır. Çalışmada Türkçe dersi öğretim programında yer alan kök değerlerin destanlardaki yeri ve önemi ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda Türk destanlarının kök değerler bakımından zengin olduğu ve ders kitaplarında kullanılabilecek uygun metinler sunduğu belirtilmiştir. Ayrıca destanların, değerler eğitimi ile temel dil becerilerinin geliştirilmesinde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Değirmençay ve Yeşiltaş (2020) tarafından yapılan araştırmada, değerler eğitimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerde kullanılan kriterler incelenmiştir. Araştırma sonucunda, değerler eğitimi üzerine yapılan tezlerin büyük ölçüde Türkçe eğitimi alanında yoğunlaştığı ve özellikle 2015 yılından sonra artış gösterdiği belirlenmiştir.

Direkçi vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, değerler eğitimi üzerine hazırlanmış lisansüstü tezler analiz edilmiştir. İnceleme sonucunda tezlerde en fazla sevgi, yardımseverlik, saygı, sorumluluk, çalışkanlık, dürüstlük, dostluk, duyarlılık, adalet ve vatanseverlik değerlerinin ele alındığı belirlenmiştir.

İsaoğlu (2022), "Oğuz Tansel Masalları'nın Kök Değerler Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, Oğuz Tansel'in *Masallar* adlı eserindeki on dokuz masalı kök değerler bakımından incelemiştir. Araştırma sonucunda masallarda toplam 598 kök değer ve metin ilişkisi tespit edilmiş; eserlerin eğitim sürecinde kullanılabilecek nitelikte olduğu, ancak bazı değerlere yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Koşar (2022), "Tûtî-nâme'nin Kök Değerler Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, eserde yer alan kök değerleri ve bu değerlere bağlı alt değerleri belirlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca çalışmada, değerlerin hangi yollarla aktarıldığı ve hangi sıklıkla işlendiği de incelenmiştir. Araştırma sonucunda, eserin değerler eğitimi açısından uygun olduğu ve içerdiği hikâye ile masalların ders kitaplarında örnek metin olarak kullanılabileceği ifade edilmiştir.

Köse (2022), "Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi'nin Eserlerinin Kök Değerler Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, yazarın Â'mâk-ı Hayâl, Öksüz Turgut, Bâtınîler İblis Behmen ve *Bütün Hikâyeleri* adlı eserlerini kök değerler açısından değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda, bu eserlerde yer alan bazı bölümlerin

değerler eğitimi amacıyla ders kitaplarında kullanılabilecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Saral Çolak (2020) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye'de 2017 sonrası eğitim sisteminde yer alan on kök değerin felsefi temelleri ve öğretmenlerin bu değerlere bakışı ele alınmıştır. Araştırmada nitel yöntemlerden betimsel tarama modeli kullanılmış olup, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde görev yapan on öğretmenle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, kök değerlerin felsefi düşünce tarihindeki yerini belirlemek amacıyla doküman analizi yapılmış, eğitim sürecine etkileri ise yarı yapılandırılmış mülakatlarla incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, kök değerlerin tarih boyunca filozoflar tarafından farklı yaklaşımlarla ele alındığı ancak anlamlarını koruduğu, buna karşın felsefi geleneklere bağlı olarak yorumlarının ve önem sıralamalarının değiştiği görülmüştür. Eğitim sürecine yansımaları açısından değerlendirildiğinde, öğretmenlerin kök değerleri öğrencilerine aktarmaya büyük önem verdikleri, bunun için çeşitli sınıf içi etkinliklere başvurdukları ve rehberlik eksikliğini bu süreçte önemli bir engel olarak gördükleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenler, değerlerin daha etkin kazandırılabilmesi için nitelikli öğretmenlerin istihdam edilmesi ve öğrencilerin bu değerlere yönelik farkındalıklarını artıracak mekanizmaların oluşturulması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu bulgular, öğretmenlerin kök değer eğitimine verdiği önemi ve süreci daha etkili hale getirmek için yeni yöntemler arayışında olduklarını göstermektedir.

Pırnaz (2020) yaptığı araştırmada öğretmenlerin değerler eğitimine ve kök değerlere yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin, "değer" kavramını topluma ait manevi hisler olarak algıladığı; öğretmenlere göre değer eğitiminin amacının etkili vatandaş yetiştirmek olduğu; öğretmenlerin kök değer eğitiminden sonra öğrenci davranışlarında olumlu ve olumsuz davranışlar gözlemledikleri tespit edilmiştir.

Yarar vd. (2020) yaptığı öğretmenlerin medyadaki değerlerin ilgili düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğretim programlarında yer alan değerlerin gazete, televizyon ve internetten etkilendiği tespit edilmiştir.

Becel (2021) çalışmasında Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerindeki söz varlığı ögeleriyle işlenen kök değerler belirlenerek çocuk olgusunun yapıtlara nasıl yansıdığı incelenmiştir. Kök değerlerin eğitsel yarar sağlayacak düzeyde işlenmediğini belirlemiştir.

Çelik (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ortaokul öğrencilerinin kök değerlere dair algıları ve bu değerleri açıklarken başvurdukları metaforlar incelenmiştir. Araştırmada, nitel yöntemlerden fenomenoloji (olgu bilim) yaklaşımı benimsenmiş ve çalışmaya 500 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Veri toplamak amacıyla, literatür taraması yapılmış ve araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış açık uçlu anket formları kullanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin genel olarak değerlere olumlu baktıkları ancak soyut kavramları metaforlarla ifade etmede zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların en fazla dostluk ve adalet değerleri üzerine metaforlar geliştirdiği gözlemlenirken, öz denetim kavramını açıklamada ciddi güçlükler yaşadıkları belirlenmiştir. Öz denetim değerine yönelik yanlış anlamalar ve kavramsal karmaşaların olduğu tespit edilmiş, bu durumun literatürdeki benzer araştırmalarla da örtüştüğü görülmüştür. Öğrencilerin belirli değerleri belirli metaforlarla ilişkilendirme eğiliminde oldukları anlaşılmış, bu ilişkilendirmelerde ise bazı metaforların sık tekrarlandığı ortaya çıkmıştır. Çalışma, öğrencilerin kök değerleri algılama biçimlerine dair önemli bulgular sunarak, eğitim sürecinde değerlerin daha anlaşılır hale getirilmesi adına farklı yöntemlerin kullanılmasının gerekliliğine işaret etmektedir.

Kara (2021) yaptığı araştırmada öğrencilerin kök değerlere ilişkin algılarını karşılaştırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, aynı sınıf seviyesindeki öğrencilerin bir arada bulunduğu sınıflarda adalet, dostluk ve saygı; birleştirilmiş sınıf öğrencilerinin ise sabır, sorumluluk ve yardımseverlik kök değerlerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Polat (2021) Özeren'in Büyük Türk Efsaneleri isimli kitap serisini çalışma materyali olarak kullanmıştır. Bu eserlerdeki kök değerleri incelemiştir. Çalışmasının neticesinde en fazla sevgi, en az dostluk ve sabır olmak üzere tüm kök değerlere örnek

bulmuştur. Sonuç olarak da bu kitap serisinin ilköğretim ve ortaöğretim kademesi için değer eğitimine uygun olduğunu belirtmiştir.

Şahin (2021) Mustafa Kemal Atatürk'ün Nutuk adlı eserindeki kök değerleri ve bu kök değerlerin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi içerisinde nasıl kullanılabileceğini incelemiştir. İnceleme sonucunda 334 kök değer aktaran ifade tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda kitabın hem değer aktarımı için yeterli olduğu hem de söz edilen ders için birçok metin içerdiği tespit edilmiştir.

Özdemir (2021) yaptığı araştırmada öğrencilere sorumluluk değeri kazandırılmasında, Uzman Mantosu Yaklaşımı'nın etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, Uzman Mantosu Yaklaşımı ile öğrencilerin sorumluluk bilincinin geliştiği tespit edilmiştir.

Gerz (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Youtube üzerinde paylaşılan kök değerler temelli dijital öykülerin içerik yapısı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmada tematik içerik analizi yöntemi kullanılmış olup, analiz sürecinde araştırmacının oluşturduğu özel bir tematik analiz matrisi temel alınmıştır. Dijital öykülere ulaşmak için Youtube arama motoruna ilgili kök değer kavramı ile birlikte "dijital öykü" veya "dijital hikâye" ifadeleri eklenerek aramalar yapılmıştır. Araştırma kapsamında, 2012-2021 yılları arasında yayımlanan toplam 173 dijital öykü videosunun çeşitli içerik unsurları (başlık, yayınlanma tarihi, anlatım biçimi, kullanılan yazılım, tema ve öğeler) değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, incelenen videoların başlıklarında büyük oranda kök değer temalarının yer aldığını ve en yoğun paylaşımın 2018-2020 yılları arasında gerçekleştiğini göstermektedir. Dijital öykülerin genellikle öğretici veya bilgilendirici bir yapıya sahip olduğu, üçüncü şahıs anlatımı ile sunulduğu ve duygusal unsurlar barındırdığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, vatanseverlik, sorumluluk ve yardımseverlik gibi değerlerin ön planda olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, ilerleyen çalışmalarda farklı sosyal medya platformlarında ve çeşitli değer temelli dijital öyküler üzerine odaklanılabileceğini ortaya koymaktadır.

Koşar (2022) “Tûtî-nâme'nin Kök Değerler Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde, Tûtî-nâme içerisindeki kök değerleri ve bu değerlere bağlı alt değerleri bulmayı amaçlamıştır. Bunun yanında bu mensur halk ürününün içerisindeki değerleri ne şekilde aktardığı ve değerlerin hangi sıklıkla işlendiğinin tespiti de araştırmanın amaçları arasında yer almıştır. Çalışma sonucunda eserin değerler eğitimi için uygun bir eser olduğu ve içeriğindeki hikâye ve masallar ile ders kitapları için örnek metinler içerdiği tespit edilmiştir.

Akyol (2023) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasında, 2018-2022 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dağıtılan ortaokul matematik ders kitapları analiz edilerek, bu kitapların öğretim programında belirtilen temel değerleri ne ölçüde yansıttığı araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılan araştırmada, Matematik Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kök değerler belirlenmiş ve ders kitaplarındaki içerikler bu çerçevede değerlendirilmiştir. İncelenen kitaplarda toplam 6037 içeriğin bulunduğu, bunların büyük kısmının sorular ve örneklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları, ders kitaplarında en fazla yer verilen kök değerlerin sorumluluk, öz denetim ve vatanseverlik olduğunu; buna karşın sabır ve dürüstlük gibi değerlere oldukça sınırlı şekilde yer verildiğini göstermiştir. Genel olarak, ortaokul matematik ders kitaplarının kök değerleri yeterince vurgulamadığı sonucuna ulaşılmış ve bu konuda geliştirme yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Şahin (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Zengin’in on beş kitabı incelenmiştir. Betimsel analiz yönteminin kullanıldığı araştırmada, eserlerde en fazla işlenen değerin sevgi, en az yer verilen değerin ise vatanseverlik olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kitapların, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (TDÖP) yer alan kök değerlerle uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2022) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul fen bilimleri ders kitaplarında yer alan kök değerler ile bu değerlerin öğretim programındaki temel değerlerle uyum düzeyi incelenmiştir. Araştırma kapsamında 5, 6, 7 ve 8. sınıf fen bilimleri ders kitapları değerlendirilmiş; inceleme ölçütü olarak 2018 yılında güncellenen Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı’nda yer alan adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim,

sevgi, saygı, sorumluluk, sabır, yardımseverlik ve vatanseverlik değerleri esas alınmıştır.

2020-2021 eğitim-öğretim yılında okutulan dört farklı fen bilimleri ders kitabı belge analizi yöntemiyle incelenmiş ve toplam 716 değer ifadesi tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda değer ifadelerinin üniteler arasında farklılık gösterdiği, en fazla değerin 5. sınıf kitabında, en az değerin ise 7. sınıf kitabında bulunduğu belirlenmiştir. Genel değerlendirmede sorumluluk değerinin en sık vurgulanan değer olduğu; adalet ve dürüstlük değerlerine ise daha az yer verildiği ortaya konulmuştur. Çalışma sonucunda, ders kitaplarının öğretim programında belirtilen kök değerleri içerdiği ancak bu değerlerin dengeli bir biçimde dağıtılmadığı ifade edilmiştir.

Yüce (2020), Hamdi Ülker'in dokuz eserini kök değerler açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda eserlerde toplam 437 yerde kök değerlerin aktarımına yönelik unsurlar tespit edilmiş ve bu değerlerin eserlerde nasıl yer aldığı ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda, incelenen eserlerde kök değerlerin tamamının açık ya da örtük şekilde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Metodu

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde görsel-işitsel doküman incelemesine dayalı olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmalarda dokümanlar, araştırılması amaçlanan olgu veya durum hakkında bilgi sağlayan önemli veri kaynakları arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın veri kaynaklarını, çocuklara yönelik içerik üreten üç Youtube kanalında yayımlanan videolar oluşturmaktadır. Youtube videoları; sözlü ifadeler, karakter davranışları, görsel unsurlar, olay örgüsü ve karakterler arası ilişkiler içermesi nedeniyle dijital/görsel-işitsel dokümanlar olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada veri analiz sürecinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi, elde edilen verilerin belirli kavramlar ve kategoriler çerçevesinde sistematik olarak incelenmesini ve anlamlı biçimde yorumlanmasını sağlayan bir analiz yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada analiz kategorileri, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler temel alınarak önceden belirlenmiştir. Bu nedenle verilerin çözümlenmesinde, önceden oluşturulmuş kavramsal çerçeve doğrultusunda gerçekleştirilen yönlendirilmiş içerik analizi yaklaşımı benimsenmiştir (Hsieh ve Shannon, 2005).

Kodlama sürecinde her bir kök değer; videolarda yer alan karakter davranışları, diyaloglar, görsel sahneler, olay örgüsü ve karakterler arası ilişkiler bağlamında değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda değerlerin videolarda bulunma sıklığı belirlenmiş ve değerlerin hangi temsil biçimleriyle sunulduğu nitel olarak incelenmiştir.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırma evreninde yer alan videoların sayı ve süre bakımından oldukça fazla olması nedeniyle örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amacı doğrultusunda belirli özelliklere sahip örneklerin seçilmesine olanak sağlayan bir yöntemdir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil edilecek

videoların belirlenmesi amacıyla öncelikle Türkçe içerik üreten Youtube kanalları incelenmiştir.

Araştırma kapsamında, çocuklara yönelik içerik üreten ve abone sayıları bakımından öne çıkan Beter Böcük, Koray Zeynep ve Oyuncakoynuyorum adlı kanallar değerlendirmeye alınmıştır. Bu kanalların seçilmesinde, en fazla aboneye sahip olmalarının yanı sıra izlenme sayıları açısından ilk yüz içerisinde yer almaları ölçüt olarak dikkate alınmıştır. Böylece araştırma amacıyla uyumlu ve geniş izleyici kitlesine ulaşan içeriklerin incelenmesi hedeflenmiştir.

3.3 Verilerin Toplanması

Değerler eğitiminin kazandırılması adına 2024 okul öncesi eğitim programında yer alan 12 kök değer belirlenmiştir. Bunlar; saygı, dürüstlük, empati, sorumluluk, sevgi, adalet, yardımseverlik, özdenetim, dostluk, merhamet, cömertliktir. 2024 Okul öncesi eğitim programında geçen 12 kök değerden oluşan bir kontrol listesi oluşturularak kodlama listesi yapılmıştır. Kontrol listesi oluşturulurken uzman görüşü alınmıştır.

Araştırma kapsamında (Youtube) platformunda yer alan Beter Böcük, Koray Zeynep ve Oyuncak oynuyorum kanallarında yayınlanan içeriklerin, çocuklar tarafından en çok izlenen bölümleri belirlenmiştir.

Belirlenen bu bölümler, araştırmayı yürüten iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı izlenmiş ve değerlendirilmiştir. Ardından videolar, değerlerin tespit edilmesine yönelik hazırlanan analiz formu aracılığıyla sistematik biçimde incelenmiştir. Bu süreçte içeriklerde yer alan değerler belirlenmiş, sınıflandırılmış ve araştırma amacı doğrultusunda analiz edilmiştir.

3.4 Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, genel olarak verilerin toplanması, elde edilen verilerden kodların oluşturulması, bu kodların bir araya getirilerek temaların belirlenmesi ve sonuçların tablo, şekil ya da açıklayıcı bir tartışma biçiminde raporlanması süreçlerini kapsamaktadır (Creswell, 2021). Nitel veri analizinin temel amacı; araştırma

sorularına ilişkin derinlemesine bilgi elde etmek, ana temaları ortaya çıkarmak, verilerin anlamlı bir şekilde yapılandırılmasını sağlamak ve elde edilen verileri belirli çerçeveler doğrultusunda sadeleştirmektir (Sandelowski vd., 1997).

Bu çalışmada, Youtube platformunda yer alan Beter Böcük, Koray Zeynep ve Oyuncak oynuyorum kanallarının içeriklerinde değerler eğitimine yer verilip verilmediği incelenmiştir. Bu kapsamda veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, belgelerde yer alan mesajların sistematik biçimde incelenmesini, bu mesajların sıklığının ve tekrar eden kalıpların belirlenmesini sağlayan bir analiz yöntemidir (Merriam, 2018).

Verilerin analiz sürecinde tümdengelim yaklaşımı benimsenmiştir. Bu doğrultuda önceden belirlenen temalar; saygı, dürüstlük, empati, sorumluluk, sevgi, adalet, yardımseverlik, özdenetim, dostluk, merhamet ve cömertlik olarak belirlenmiştir. Araştırmada iki farklı araştırmacı, seçilen videoları bağımsız olarak izleyerek içerikleri bu temalar doğrultusunda kodlamıştır. Böylece veriler sistematik bir şekilde sınıflandırılmış ve analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

4.1 Beter Böcük Youtube Kanalına İlişkin Bulgular

Bu bölümde, Youtube kanalında yer alan ve en çok izlenen 10 bölüm, kök değerler açısından ayrı ayrı analiz edilmiştir (EK A). Söz konusu analizlerde, her bir kök değer için oluşturulan sorular doğrultusunda kodlama yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.1 Beter böcük youtube kanalı ile ilgili değerler analizi

Değer	Genel Gözlemler
Adalet	Karakterler arasında eşitlik ve hakkaniyet çoğu videoda mizahi bağlamda yer alıyor; bazı videolarda haksızlığa uğrayan karaktere destek verildiği hissediliyor. Ancak açık adalet öğütlerine nadiren yer verilmektedir.
Cömertlik	Oyuncak ya da yiyecek paylaşımı sürdürülebilir klişeler arasında; paylaşım sahneleri çoğu videoda mizah diliyle sunulmaktır.
Dostluk	Kanalda kardeşlik, arkadaşlık temaları sıkça işleniyor; birlikte oynama ve grup etkileşimi öne çıkmaktadır.
Dürüstlük	Yalan söylemenin sonuçları çoğu videoda "ters köşe" olarak eğlenceli şekilde gösteriliyor; açıkça dürüstlük öğüdü nadiren görünmektedir.
Merhamet	Çocukların evcil hayvanlara ya da oyuncak karakterlere nazik davranışı kısa kliplerde yer alıyor ancak eğitici mesajlar sınırlı kalmaktadır.
Özdenetim	Duygu kontrolü ve hedef belirleme temasına rastlanmıyor; sabırsızlık ve ani duygusal tepkiler mizahi amaçla fazlaca sunulmaktadır.
Sabır	Sabır teması içeren sahneler genelde gecikmeli sürprizler bağlamında işlenmektedir. Sabrın değeri açıkça vurgulanmadığı görülmektedir.
Saygı	Karakterler arası iletişimlerde saygı teması nadir görülmekte, çoğu sahnede hızlı ve tepkisel bir anlatım hâkimdir. Çevre saygısına dair mesaj bulunmamaktadır.
Sevgi	Aile ve dostluk ilişkileri çoğu videonun merkezinde; sevgi teması güçlü duygusal bağlarla sembolize edilmektedir.
Sorumluluk	Sorumluluk bilinci içeren sahneler nadir görülmekte, çevresel ve bireysel sorumluluk vurgusu genelde yer almamaktadır.
Vatanseverlik	Kanal da genel olarak apolitik ve ulusal temalara yer verilmemiş; kurallara ya da bayrak sevgisine dair içerik görülmemiştir.
Yardımseverlik	Topluma ya da diğer canlılara yardım etme sahneleri oldukça sınırlı; yardım projelerine dair vurgulanmamakta ama bireysel yardım eylemleri mizahi bağlamda yer almaktadır.

Videolarda bazen haksızlığa uğrayan karakterlerin korunması ya da desteklenmesi mizahi bağlamda ele alınsada, açık ve pedagojik adalet mesajları zayıftır. Eğitim açısından adalet; sadece işlevsel bir denge sağlama değil, aynı zamanda adaletin neden

önemli olduğuna dair düşünsel kazanç sunmak demektir. Ancak bu düzeyde içerik eksiktir.

Paylaşım sahneleri değerlerin somutlaşması açısından potansiyel sunar. Ancak bu davranışların genelde çözüm ya da ödül gibi bağlamlarla verilmesi, çocukların paylaşımı içsel bir değer olarak öğrenmesinden ziyade performansa dayalı bir davranış olarak algılamasına yol açabilir.

Kanaldaki içeriklerin büyük bölümü arkadaşlık veya kardeşlik üzerine kurulmuş etkileşimleri içerir. Grup oyunu, birlikte hareket gibi öğeler dostluk temasını desteklese de, bazen ihanet veya yalnızlık temalarıyla birlikte verildiğinden bu temasın pedagojik bir netliğe kavuşması zordur.

Bazı videolarda yalan söyleyen karakterler mizahi şekilde eleştirilse de, yalanın ne kadar yanlış olduğu, dürüstlüğün faydaları gibi açık mesajlara nadiren rastlanır. Bu durum çocukların dürüstlüğü etkili bir pedagojik örnek olarak içselleştirmesini engelleyebilir.

Merhamet teması kısa videolarda yer alsada, bu duygunun neden değerli olduğu ve bir eylem biçimi olarak nasıl uygulanabileceğine dair eğitici bağlamlar zayıftır. Bu nedenle merhametin içsel pedagojik anlamı eksiktir.

Duygu kontrolü, sabır ve hedef odaklı davranışlar yerine, çoğunlukla spontane ve dürtüsel eylemler mizah için kullanılmaktadır. Bu durumun da çocukların özdenetimi gelişimsel açıdan modelleme yoluyla öğrenmesine imkân tanımadığı görülmüştür.

Sabır teması videolarda ele alınsada çoğunlukla geç verilen sürprizler veya gecikmelerle mizahi bir unsur olarak sunuluyor. Sabrın niçin önemli olduğu ya da nasıl geliştirilmesi gerektiği gibi öğretebilir bir yapı görünmüyor.

Saygı; bireyler arası ilişkilerde, çevreye karşı ve canlılara yaklaşımda pedagojik bir model olarak nadiren yer almaktadır. Çoğu sahne hızlı tepki ve espriye dayalı olduğundan, saygılı davranışın önemine dair anlayış zayıf kalmıştır.

Sevgi temasının güçlü olduğu videolarda duygusal bağlar olumlu bir şekilde işlenmiştir. Özellikle aile ve arkadaşlık ilişkilerinde sevgi motifi etkili biçimde kullanılmıştır. Ancak bu değer de pedagojik bir açıklama olmadan sadece sentezsel bir duygu anlatımı olarak kaldığı görülmektedir.

Sorumluluk teması, bireysel ya da çevresel eylem içerikli sahnelerde nadir görülmektedir. Çocukların kendi davranışlarının sonuçlarını kabullenebilmesi açısından öğretici vurgular eksiktir.

Kanal tamamen eğlence odaklı olduğundan, vatan, bayrak sevgisi veya hukuka uygun davranış gibi temalar içeriğe dahil edilmemiştir.

Toplumsal yardım ve dayanışma temaları sınırlı sayıda video bağlamında yer alsa da bunlar sıkıcı değil, eğlenceli bağlamlarda mizahi biçimde sunulmuştur. İzleyicilere yardım etmenin önemi mesajı net şekilde iletilmemektedir.

4.2 Koray Zeynep Youtube Kanalına İlişkin Bulgular

Youtube kanalında yer alan ve en çok izlenen 10 bölüm, kök değerler açısından ayrı ayrı analiz edilmiştir (EK A). Söz konusu analizlerde, her bir kök değer için oluşturulan sorular doğrultusunda kodlama yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.2 Beter Böcük youtube kanalı ile ilgili değerler analizi

Değer	Genel Gözlemler
Adalet	Aile içi veya kardeş ilişkilerinde adil davranış kısa skeçlerle mizahi vurgulanmakta, ancak pedagogik adalet mesajları sınırlı kalmaktadır.
Cömertlik	Oyuncak, zaman veya sevgi paylaşımı temaları zaman zaman karşımıza çıkmakta, çoğu sahne hızlı mizah bağlamında sunulmaktadır.
Dostluk	Kız çocukları ve aile teması dostluk üzerinden güçlü bağ kurmakta, birden çok videoda birlikte oyun ve işbirliği görülmektedir.
Dürüstlük	Yalan veya hile durumlarında tepkiler eğlenceli sunulsa da dürüstlüğün neden önemli olduğu açıkça anlatılmamaktadır.
Merhamet	Küçük canlılara (hayvan, kardeş) nazik davranışlar kısa videolarda yer almakta, eğitici mesajlar nadir görülmektedir.
Özdenetim	Duyguları kontrol altında tutmak yerine ani duygusal tepkiler mizah için kullanılmakta, hedef-temelli ethos eksik olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2'nin devamı

Değer	Genel Gözlemler
Sabır	Sabır gerektiren durumlar en çok sürpriz sahneleri olarak işlenmekte, sabrın pedagojik değeri pekiştirmemektedir.
Saygı	Karakterler çoğunlukla birbirini koşuşturmayla karşılamakta, çevre ve canlılara saygı örnekleri az olduğu görülmektedir.
Sevgi	Aile sevgisi ve kardeş dayanışma teması sıkça gözlenmiştir. sevgi dolu anlar duygusal bağ sunmaktadır.
Sorumluluk	Sorumluluk bilinci (örneğin işi bitirme, eşyayı toplama) görünse de vurgulanmamıştır. Çevresel duyarlılık teması yetersiz olduğu görülmüştür.
Vatanseverlik	Ulusal değer ya da yurt sevgisi temasına rastlanmakta; içerikler apolitik ve genel aile yaşamına odaklı olduğu görülmektedir.
Yardımseverlik	Başkalarına yardım kısa skeçlerde yer almakta, toplumsal dayanışma vurgusu net bir şekilde vurgulanmamıştır.

Koray Zeynep'in içerikleri, özellikle kız çocukları ve ebeveyn teması üzerinden adalet duygusunu (örneğin sırayla oyun, eşit ilgi) zihinsel modelleme ekseninde yansıtmaktadır. Fakat bu değer ile neden adil olmak gerektiği ve adaletin neden önemli olduğu gibi pedagojik alt metinler çoğunlukla eksik bırakılmıştır.

Bazı videolarda oyuncak veya zaman paylaşımı teması öne çıkmaktadır. Ancak bu davranışlar çoğunlukla sorun çözümüne bağlı mizahi bir kurguda yer almaktadır. Çocuklar paylaşımı daha çok ödül ya da tepkiye endeksli davranış olarak algılayabilmektedir.

Çocuklar arasındaki rol modeli olarak kardeşlik, birlikte oyun ve sevgi temaları güçlüdür. Dostluğu besleyen işbirliği sahneleri eğitimsel potansiyel sunar. Ancak eleştirel düzeyde bakıldığında, olumsuz duygu geçişleri bazen farklı mesajlar da içerebilir.

Videolarda yalan söylemenin sonuçları çoğu zaman eğlenceli "ters köşe" biçiminde sunulmaktadır. Doğruyu söylemenin faydası veya dürüstlüğün ne anlam ifade ettiği gibi kavramlar açıkça aktarılmadığı görülmüştür. Erken çocukluk döneminde dürüstlük, model yoluyla öğretilmelidir.

Küçük kardeş ya da evcil hayvanlara gösterilen nazik davranışlar kısa videolarda görülse de, merhametin empati temelli anlatımı eksik. Eğitici bir dil ve bağlam olmadığı için mesaj yüzeysel kalabilmektedir.

Duygu kontrolü, hedef belirleme veya planlı davranışlar yerine anlık tepkilerle içerik akışı sağlanmaktadır. Bu yapı, çocukların özdenetim becerileri açısından örnek olmaktan uzak kalabilmektedir.

Sabır çoğunlukla sürpriz anları veya beklenmedik gecikmeler bağlamında mizahi bir unsur olarak sunulmaktadır. Dolayısıyla bu kavram pedagojik olarak zayıflık taşımaktadır.

Saygı temasının, özellikle çevreye veya bireylere yönelik pedagojik bir örneklemesi nadir görülmüştür. Aile içi hızlı geçişlerde saygının önemi çoğu zaman göz ardı edilmektedir.

Sevgi teması motif olarak güçlüdür. Ailece geçirilen zaman, birlikte oyun, karşılama ve veda sahnelerinde duygusal bağ öne çıkmıştır. Sevgi değerinin duygusal düzeyde sunulması olumlu, ancak kavramsal derinlik sınırlıdır.

Sorumluluk temasına dair mesajlar sınırlı sayıda videoda yer almakta, genellikle eşyaların yerine konması ya da görevi yapmak gibi bağlamlar sunuluyor. Ancak sorumluluk temasının niçin gerekli olduğu vurgusu zayıf kalmıştır.

Kanal genel olarak ulusal temalardan uzak, aile-kişisel yaşam odaklıdır. Bayrak, ülke sevgisi, kurallara uyma gibi öğeler içerikte bulunmamaktadır.

Yardım etme eylemleri kısa skeçlerde yer bulabilmekte, ancak izleyicilerin sosyal dayanışma projelerine katılımı gibi mesajlar eksik. Yardım etmenin önemi ve bu eylemi yaygınlaştırma bağlamı sınırlı olduğu görülmektedir.

4.3 Oyuncak Oynuyorum Youtube Kanalına İlişkin Bulgular

Youtube kanalında yer alan ve en çok izlenen 10 bölüm, kök değerler açısından ayrı ayrı analiz edilmiştir (EK A). Söz konusu analizlerde, her bir kök değer için oluşturulan sorular doğrultusunda kodlama yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.3'de sunulmuştur.

Tablo 4.3 Oyuncak oynuyorum Youtube kanalı ile ilgili değerler analizi

Değer	Genel Gözlemler
Adalet	Kardeşler arasında eşit oyun sırası veya hak paylaşımı mizahi bağlamda sık yer almaktadır.
Cömertlik	Oyuncak, yiyecek paylaşımı veya birlikte aktivite vurgulanmakta, genelde eğlence eksenli olduğu görülmüştür.
Dostluk	Kardeş dayanışması, birlikte oyun oynama ve aile içi ilişki olumlu biçimde temsil edilmektedir.
Dürüstlük	Hata veya yalan temaları mizahi şekilde işleniyor; açık dürüstlük öğütlerine az rastlanmaktadır.
Merhamet	Küçük hayvanlara veya kardeşlere nazik davranış sahneleri; eğitici vurgu sınırlı olduğu görülmektedir.
Özdenetim	Duygu kontrolü veya hedef belirleme gibi tema nadir olduğu görülmekte, ani tepkiler içerikler sık olduğu görülmüştür.
Sabır	Sürpriz sahne veya bekleme komedisiyle sabır teması yüzeysel şekilde sunulmaktadır.
Saygı	Karakterler arası iletişimlerde hızlı tepki ve mizah hakim, saygı odağı zayıf olduğu görülmüştür.
Sevgi	Aile içi yakınlık sahneleri ve duygusal bağlılık gösterileri güçlü şekilde yansıtılmamaktadır.
Sorumluluk	Eşyalarını toplamak gibi küçük sorumluluk temaları yer almaktadır. Derin vurgular eksik olduğu görülmüştür.
Vatanseverlik	Ulusal değer veya kurallara uygun davranış gibi temaslar içerikte yer almamaktadır.
Yardımseverlik	Kardeş veya evcil hayvanla yardım etme sahneleri olduğu görülmüştür. Sosyal dayanışma mesajları sınırlı olduğu görülmektedir.

Kanalın kardeşler arasındaki paylaşım sırası veya haksızlığa uğrama gibi küçük çatışmaları mizahi bir dille ele alması, çocukların adalet kavramına ilişkin ilkel modellemeler oluşturmasına yardımcı olabilir. Ancak bu yapı eksik kaldığı için, adaletin altında yatan etik boyutlara dair düşünsel katkı sunması sınırlıdır.

Oyuncak paylaşımı ya da birlikte aktiviteler değer açısından olumlu örnek oluşturur; fakat bu davranışlar genellikle bir mizah unsuru ya da çözüm yolu olarak sahnelenmektedir. Bu nedenle çocuklar için paylaşım davranışı içsel motivasyon yerine dışsal amaçlara endeksli bir eylem gibi kodlanabilir.

Kardeşler arası güçlü bağ, birlikte oyun sahneleri ve işbirliği görüntüleri platformun zengin içeriklerinden biridir. Bu, dostluk temasına dair duygu düzeyinde etkileyici mesajlar sunsa da, eleştirel perspektif eksikliği nedeniyle bazı durumlarda çelişik mesajlar da verebilir.

Yalan söyleme ve bu yalanın “çocuk için komik sonuçlara yol açması” tipik bir anlatı örneğidir. Bu format, dürüstlüğün neden gerekli olduğunu abartılı şekilde sunar ama dürüstlüğün içsel değerini ve güven temelli işlevini eksik bırakır.

Hayvanlara veya kardeşe nazik davranış sunumu, merhamet açısından potansiyel taşır. Ancak bu eylemler çoğunlukla estetik veya eğlenceli olarak kullanıldığı için duygusal bir empati bilinci oluşturma anlamında yetersiz kalmaktadır.

Özdenetimi modellemek yerine, ani tepkiler, öfke veya sabırsızlık mizahi unsurlar olarak yer almakta; çocukların duygularını yönetme becerileri açısından içerik pedagojik olarak zayıftır.

Sabır, genellikle sürpriz veya beklenti kalıbı içinde yüzeysel şekilde temsil edilir. Sabırlı davranışın uzun vadede faydaları veya anlamı izleyiciye aktarılmaz.

Karakterler arası hızlı diyalog ve espri odaklı sahnelerle örülü olduğu için, saygı teması pedagojik olarak vurgulanmamıştır. Özellikle çevreye saygı ya da yaşlılara nezaket gibi sahneler nadiren gözlemlenir.

Kanalın en güçlü değer teması sevgidir. Aile içi sevgi, kardeş dayanışması ve topluluk hissi duygusal olarak etkileyici şekilde vurgulanır. Ancak sevginin nasıl kalıcı hale getirileceği veya kişiler arası bağları destekleme bağlamı eksik bırakılabilir.

Görev bilinci ya da çevresel tutum gibi sorumluluk temaları yalnızca ara sahnelerde zayıf şekilde yer alır; sorumluluğun birey üzerindeki etkileri veya sonuçları üzerine hüküm veren eğitimsel bir bilinç sunulmamaktadır.

Kanal, apolitik ve ulusal değer temalarından uzak; milli ya da bayrak sevgisi gibi kavramlar içerikte ele alınmamıştır.

Kardeşler arası yardım veya evcil hayvanlarla etkileşimler pozitif olsa da, topluma yardım etme, sosyal projeler veya dayanışma gibi konular içerikte yer almamaktadır.

4.4 İncelenen Youtube Kanallarına İlişkin Tema Kod ve Frekanslar

Youtube kanalları incelendiğinde ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 4.4'de verilmiştir.

Tablo 4.4 İncelenen Youtube kanallarında bulunan tema kod ve frekanslar

Tema	Kod	Frekans
Beter Böcük	Adalet	0
	Cömertlik	1
	Dostluk	1
	Dürüstlük	0
	Merhamet	6
	Öz Denetim	0
	Sabır	0
	Saygı	2
	Sevgi	8
	Sorumluluk	0
	Vatanseverlik	0
	Yardımseverlik	22
Koray Zeynep	Adalet	0
	Cömertlik	16
	Dostluk	25
	Dürüstlük	8
	Merhamet	21
	Öz Denetim	27
	Sabır	27
	Saygı	25
	Sevgi	23
	Sorumluluk	16
	Vatanseverlik	0
	Yardımseverlik	0
Oyuncakoynuyorum	Adalet	0
	Cömertlik	10
	Dostluk	20
	Dürüstlük	12
	Merhamet	32
	Öz Denetim	27
	Sabır	27
	Saygı	1
	Sevgi	13
	Sorumluluk	4
	Vatanseverlik	0
	Yardımseverlik	18

Tablo 4.4 incelendiğinde, Beter Böcük Youtube kanalında değer aktarımının oldukça sınırlı ve belirli temalar etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. En yüksek frekansa sahip değerin dostluk (f=80) olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, kanal içeriklerinde

karakterler arası ilişkilere, arkadaşlık bağlarına ve sosyal etkileşimlere önemli ölçüde yer verildiğini göstermektedir. Dostluk temasının diğer tüm değerlere göre belirgin biçimde yüksek olması, içeriklerin temel yapısının sosyal birliktelik ve grup ilişkileri üzerine kurulduğunu düşündürmektedir. Bunun yanında yardımseverlik değerinin de yüksek bir frekansa (f=22) sahip olduğu görülmektedir. Bu bulgu, karakterlerin birbirlerine destek olma, dayanışma gösterme ve yardımlaşma davranışlarının içeriklerde belirli ölçüde işlendiğini ortaya koymaktadır. Yardımseverlik temasının dostluk değerinden sonra en fazla tekrar edilen unsur olması, sosyal dayanışma odaklı mesajların çocuk izleyicilere aktarılmaya çalışıldığını göstermektedir. Sevgi değerinin frekansı (f=8) orta düzeyde kalmıştır. Bu durum, sevgi temasının içeriklerde tamamen ihmal edilmediğini ancak doğrudan ve yoğun bir biçimde işlenmediğini göstermektedir. Benzer şekilde merhamet (f=6) ve saygı (f=2) değerlerinin düşük düzeyde yer aldığı görülmektedir. Özellikle saygı değerinin oldukça sınırlı biçimde temsil edilmesi, içeriklerde kişiler arası nezaket, kurallara uyum ve karşılıklı anlayış gibi unsurların geri planda kaldığını düşündürmektedir. Araştırma kapsamında dikkat çeken bir diğer bulgu ise bazı temel değerlerin içeriklerde hiç yer almamış olmasıdır. Dürüstlük, öz denetim, sabır, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerinin frekanslarının sıfır olması, bu değerlerin kanal içeriklerinde doğrudan aktarılmadığını göstermektedir. Özellikle çocuklara yönelik medya içeriklerinde önemli kabul edilen öz denetim, sorumluluk ve dürüstlük gibi değerlerin bulunmaması, değer eğitimi açısından içeriklerin sınırlı bir kapsam sunduğunu ortaya koymaktadır. Adalet ve cömertlik değerlerinin yalnızca birer kez yer alması ise bu temaların içeriklerde oldukça yüzeysel biçimde işlendiğini göstermektedir. Bu durum, kanalın değer aktarımı bakımından daha çok sosyal ilişki merkezli bir yapı oluşturduğunu; ancak ahlaki ve bireysel gelişimi destekleyen temel değerlere yeterince yer vermediğini düşündürmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Beter Böcük Youtube kanalının değer aktarımında ağırlıklı olarak dostluk ve yardımseverlik temalarına odaklandığı, buna karşın sorumluluk, dürüstlük, sabır ve öz denetim gibi bireysel gelişim açısından önemli değerleri yeterince yansıtmadığı söylenebilir. Bu sonuç, kanal içeriklerinin çocuklara sosyal ilişki temelli mesajlar sunduğunu; ancak kapsamlı bir değer eğitimi açısından dengeli bir yapı sergilemediğini ortaya koymaktadır.

Koray Zeynep Youtube kanalına ait frekans verileri incelendiğinde, değer dağılımının belirli temalar etrafında yoğunlaştığı ve bazı temel değerlerin ise hiç temsil edilmediği görülmektedir. Bu durum, kanalın değer aktarım profilinin dengeli bir yapıdan ziyade seçici bir içerik odağına sahip olduğunu göstermektedir. En yüksek frekansa sahip değerlerin öz denetim (f=27) ve sabır (f=27) olduğu dikkat çekmektedir. Bu iki değerin eşit ve en yüksek düzeyde temsil edilmesi, içeriklerde bireyin kendini kontrol edebilmesi, duygularını yönetmesi ve bekleme, katlanma süreçlerine ilişkin mesajların ön planda olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, kanalın özellikle bireysel dayanıklılık ve davranış düzenleme becerilerini destekleyen bir değer çerçevesi sunduğunu düşündürmektedir. Bunu takip eden yüksek frekanslı değerler arasında dostluk (f=25), saygı (f=25) ve sevgi (f=23) yer almaktadır. Bu bulgu, sosyal ilişkiler ve duygusal bağların içeriklerde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Özellikle dostluk ve saygının yüksek düzeyde temsil edilmesi, sosyal uyum ve olumlu etkileşimlerin desteklendiğine işaret etmektedir. Sevgi ve merhamet (f=21) değerlerinin de görece yüksek olması, içeriklerde duygusal empati ve başkalarına yönelik olumlu tutumların da işlendiğini ortaya koymaktadır. Orta düzeyde yer alan cömertlik (f=16) ve sorumluluk (f=16) değerleri, bu temaların içeriklerde belirli ölçüde yer bulduğunu ancak baskın bir yapı oluşturmadığını göstermektedir. Özellikle sorumluluk değerinin orta seviyede kalması, bireysel görev bilinci ve yükümlülük temalarının sınırlı ama var olan bir şekilde ele alındığını düşündürmektedir. Dürüstlük değerinin (f=8) daha düşük frekansta yer alması ise ahlaki doğruluk ve güvenilirlik temasının diğer değerlere kıyasla daha geri planda kaldığını göstermektedir. Dikkat çeken önemli bir bulgu ise adalet, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerinin frekansının sıfır olmasıdır. Bu durum, söz konusu değerlerin içeriklerde doğrudan işlenmediğini göstermekte ve özellikle toplumsal adalet, ulusal aidiyet ve sosyal dayanışma gibi temaların görünür olmadığını ortaya koymaktadır. Genel bir değerlendirme yapıldığında, Koray Zeynep Youtube kanalında değer aktarımının daha çok bireysel özdenetim, sabır ve sosyal uyum (dostluk, saygı, sevgi) ekseninde yoğunlaştığı; buna karşın adalet, vatanseverlik ve yardımseverlik gibi toplumsal ve kolektif değerlerin ise hiç yer almadığı görülmektedir. Bu durum, kanalın değerler eğitimi açısından bireysel ve ilişkisel boyuta odaklanırken, toplumsal bilinç ve vatandaşlık temelli değerleri yeterince yansıtmadığını göstermektedir.

Oyuncak Oynuyorum Youtube kanalına ait frekans verileri incelendiğinde, değerlerin homojen dağılmadığı ve belirli temalar etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum, kanalın değer aktarımında seçici bir yapı benimsediğini ve bazı değerleri belirgin biçimde öne çıkarırken bazılarını hiç yansıtmadığını göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre en yüksek frekansa sahip değer merhamet(f=32) olmuştur. Bu sonuç, içeriklerde empati kurma, başkalarının duygularını anlama ve yardım etme eğilimlerinin güçlü biçimde işlendiğini göstermektedir. Merhamet değerinin diğer tüm değerlerden belirgin şekilde yüksek olması, kanalın duygusal ve insani yönü güçlü bir içerik yapısına sahip olduğunu düşündürmektedir. Bunu takip eden yüksek frekanslı değerler özdenetim (f=27) ve sabır (f=27) olmuştur. Bu iki değerin eşit ve yüksek düzeyde temsil edilmesi, içeriklerde bireyin davranışlarını kontrol etmesi, bekleme becerisi geliştirmesi ve duygusal tepkilerini yönetmesi gibi unsurların önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bu durum, kanalın yalnızca duygusal değil aynı zamanda öz düzenleme becerilerini de destekleyen bir değer yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Dostluk (f=20) ve yardımseverlik (f=18) değerleri de görece yüksek frekanslarda yer almakta olup, sosyal ilişkiler ve iş birliği temalarının içeriklerde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bu bulgu, karakterler arası etkileşimlerin olumlu sosyal davranışlar üzerine kurulu olduğunu ve paylaşımcı bir yapı sergilendiğini düşündürmektedir. Orta düzeyde yer alan değerler arasında sevgi (f=13) ve dürüstlük (f=12) bulunmaktadır. Bu değerler, içeriklerde duygusal bağların ve ahlaki doğruluk temasının belirli ölçüde işlendiğini ancak baskın temalar arasında yer almadığını göstermektedir. Cömertlik (f=10) ve sorumluluk (f=4) değerleri ise daha düşük frekanslarda yer almakta olup, bu değerlerin içeriklerde ikincil düzeyde ele alındığını göstermektedir. Saygı (f=1) değerinin oldukça düşük düzeyde temsil edilmesi, sosyal normlara uyum ve karşılıklı nezaket unsurlarının içeriklerde sınırlı kaldığını göstermektedir. Buna karşılık adalet (f=0) ve vatanseverlik (f=0) değerlerinin hiç yer almaması, bu temaların içeriklerde doğrudan işlenmediğini ortaya koymaktadır. Özellikle adalet gibi temel bir ahlaki değerin bulunmaması, içeriklerin etik çerçeve açısından eksik bir dağılıma sahip olduğunu düşündürmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Oyuncak Oynuyorum Youtube kanalında değer aktarımının özellikle merhamet, özdenetim ve sabır gibi bireysel ve duygusal düzenleme temalarında yoğunlaştığı; buna karşın adalet ve vatanseverlik gibi toplumsal ve yapısal değerlerin ise hiç yer almadığı görülmektedir. Bu durum, kanalın

değerler eğitimi açısından güçlü bir duygusal ve davranışsal yön içerdiğini, ancak toplumsal bilinç ve adalet temelli değerleri yeterince yansıtmadığını göstermektedir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Youtube Çocuk Kanallarında Kök Değerlerin Temsil Edilme Düzeyinin Tartışılması

Değerler eğitimi, bireyin toplumsal yaşamla uyumlu, sorumluluk sahibi ve etik ilkelere duyarlı bir birey olarak yetişmesinde temel eğitim alanlarından biri olarak kabul edilmektedir. Çocukluk döneminde adalet, dürüstlük, sorumluluk, sevgi, saygı ve yardımseverlik gibi kök değerlerin kazandırılması; bireyin yalnızca ahlaki gelişimini değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerini düzenleme, empati kurma, öz denetim geliştirme ve toplumsal yaşama uyum sağlama becerilerini de desteklemektedir (Halstead ve Taylor, 2000; MEB, 2024). Bu nedenle değerler eğitimi uzun yıllardır aile, okul ve sosyal çevrenin ortak sorumluluğu olarak ele alınırken, dijital teknolojilerin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesiyle birlikte çocukların değerlerle karşılaşma biçimleri de değişmeye başlamıştır (Valkenburg ve Piotrowski, 2017).

Günümüzde okul öncesi dönem çocukları, geleneksel öğrenme ortamlarının yanı sıra YouTube gibi dijital platformlarda yer alan içeriklerle de yoğun biçimde etkileşim kurmaktadır. Çocuklara yönelik videolar; karakterler, hikâyeler, oyunlar, şarkılar ve günlük yaşam örnekleri aracılığıyla çeşitli davranış örüntüleri sunmakta ve bu yönüyle çocukların gözlem yoluyla öğrenme süreçleri açısından önemli bir içerik ortamı oluşturmaktadır (Bandura, 1977). Bununla birlikte, dijital içeriklerin çocukların gelişimine sağlayacağı katkının; içeriklerin niteliğine, gelişim özelliklerine uygunluğuna ve yetişkin rehberliğine bağlı olarak değişebileceği belirtilmektedir (American Academy of Pediatrics, 2016; Neumann ve Herodotou, 2020;). Bu nedenle çocuklara yönelik dijital içeriklerin yalnızca eğlence boyutuyla değil, eğitimsel özellikleri ve kök değerleri nasıl temsil ettikleri açısından da değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde çocuklar tarafından yoğun olarak izlenen YouTube içeriklerinin, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler doğrultusunda incelenmesi, dijital medya ile değerler eğitimi arasındaki ilişkinin daha kapsamlı biçimde ortaya konulmasına katkı sağlayacaktır.

5.1.1 Youtube Çocuk Kanallarında Kök Değerlerin Temsil Edilme Biçimi

Araştırmada incelenen Beter Böcük**,** Koray Zeynep **ve** Oyuncak Oynuyorum Youtube kanallarına ait videolar, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kök değerler çerçevesinde değerlendirildiğinde, içeriklerde çeşitli değerlere yer verilmekle birlikte bu değerlerin sistematik ve planlı bir öğretim anlayışı doğrultusunda sunulmadığı görülmüştür. Değerlerin çoğunlukla olay örgüsü içerisinde dolaylı biçimde yer aldığı, birçok durumda ise açık biçimde vurgulanmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu, çocuklara yönelik medya içeriklerinde değerlerin çoğu zaman örtük biçimde aktarıldığını ortaya koyan araştırmalarla benzerlik göstermektedir (Papadamou vd., 2019; Neumann ve Herodotou, 2020).

İncelenen üç kanalın ortak özelliği, eğlence odaklı bir kurguya sahip olmaları ve videolarda yer alan değerlerin belirli bir pedagojik plan doğrultusunda değil, daha çok günlük olayların doğal akışı içerisinde sunulmasıdır. Bununla birlikte her kanalın içerik yapısı, karakter özellikleri, anlatım biçimi ve senaryo kurgusu bakımından farklılaştığı; bu farklılığın da kök değerlerin temsil edilme biçimine yansıdığı görülmektedir. Nitekim değerler eğitiminin etkili olabilmesi için değerlerin yalnızca davranış örnekleriyle gösterilmesinin değil, aynı zamanda çocukların gelişim düzeylerine uygun, planlı ve yapılandırılmış öğrenme yaşantılarıyla desteklenmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Halstead ve Taylor, 2000; MEB, 2024).

Araştırma bulguları, incelenen videolarda kök değerlerin tamamen bulunmadığını değil; değerlerin sunuluş biçimi, sıklığı ve pedagojik niteliği bakımından kanallar arasında farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Bu yönüyle araştırmanın bulguları, TRT Çocuk çizgi filmlerini değerler eğitimi açısından inceleyen Yener vd. (2021) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmada da içeriklerde değerlere yer verildiği; ancak bazı değerlerin diğerlerine göre daha sınırlı temsil edildiği belirtilmiştir. Benzer biçimde bu araştırmada da incelenen Youtube kanallarında kök değerlerin içeriklerde yer aldığı, ancak bunların çoğunlukla örtük mesajlar biçiminde sunulduğu ve sistematik bir değer eğitimi yaklaşımıyla yapılandırılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2 Beter Böcük Kanalının Kök Değerler Açısından Değerlendirilmesi

Araştırmada incelenen Beter Böcük kanalına ait videolar, kök değerlerin temsil edilme biçimi açısından değerlendirildiğinde içeriklerin büyük ölçüde eğlence odaklı bir kurgu üzerine inşa edildiği görülmüştür. Videolarda hızlı kurgu, mizahi anlatım, abartılı mimikler ve dikkat çekici görsel ögeler ön planda yer alırken; adalet, dürüstlük, sorumluluk, sabır ve öz denetim gibi kök değerlerin açık ve sistematik biçimde işlendiği örneklerin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, çocuklara yönelik dijital içeriklerde eğlence unsurunun eğitimsel amaçların önüne geçebildiğini belirten çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Walker, 2018; Neumann ve Herodotou, 2020).

Videolarda yer alan olay örgüleri incelendiğinde, bazı davranışların neden doğru ya da yanlış olduğuna ilişkin açıklamalara yeterince yer verilmediği; karakterlerin sergiledikleri davranışların sonuçlarının çoğu zaman ayrıntılı biçimde ele alınmadığı görülmektedir. Bu durum, araştırmanın verileri doğrultusunda değerlendirildiğinde, kök değerlerin daha çok örtük mesajlar aracılığıyla sunulduğunu düşündürmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın (2024) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise kök değerlerin çocukların gelişim özelliklerine uygun, planlı öğrenme yaşantıları içerisinde desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu yönüyle araştırma bulguları ile programın değerler eğitimine ilişkin yaklaşımı arasında farklılık bulunduğu söylenebilir.

Bandura'nın (1977) Sosyal Öğrenme Kuramı, çocukların gözlem yoluyla davranış örüntülerini öğrenebileceğini ve model aldıkları davranışları çeşitli koşullarda yeniden sergileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte bu araştırma, çocukların söz konusu içeriklerden nasıl etkilendiğini incelememektedir. Ancak videolarda yer alan davranış örüntülerinin, model alınabilecek davranışlar açısından değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Benzer biçimde Vygotsky (1978), çocukların yeni bilgileri sosyal etkileşim ve yetişkin rehberliği yoluyla daha etkili biçimde anlamlandırdıklarını belirtmektedir. Bu çerçevede, videolarda yer alan kök değerlerin yetişkin rehberliğiyle desteklenmesi durumunda çocukların değerleri anlamlandırma

süreçlerine katkı sağlayabilecek bir öğrenme ortamı oluşturabileceği değerlendirilebilir.

Araştırmada elde edilen bulgular, Beter Böcük kanalının kök değerlere tamamen yer vermediğini değil; bu değerlerin çoğunlukla açık öğretim amacı taşımayan, eğlence odaklı içerikler içerisinde sınırlı ve örtük biçimde sunulduğunu göstermektedir. Benzer şekilde çocuklara yönelik YouTube içeriklerini inceleyen Walker (2018), videoların önemli bir bölümünde eğlence ve dikkat çekici unsurların ön planda olduğunu; eğitimsel mesajların ise içerikten içeriğe farklılık gösterebildiğini belirtmektedir. Ayrıca Neumann ve Herodotou (2020), küçük çocuklara yönelik dijital içeriklerin eğitimsel niteliğinin içerik üreticilerine göre değişebildiğini ve bu nedenle içeriklerin pedagojik açıdan değerlendirilmesinin önem taşıdığını ifade etmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda Beter Böcük kanalının, çocukların ilgisini çekebilecek görsel ve işitsel özelliklere sahip olduğu; ancak kök değerlerin sistematik biçimde kazandırılmasını hedefleyen bir içerik yapısı sergilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte araştırma yalnızca içeriklerin incelenmesine dayanmaktadır. Dolayısıyla bu içeriklerin çocukların değer gelişimi üzerindeki etkisine ilişkin doğrudan bir çıkarım yapmak mümkün değildir. Bu etkinin ortaya konulabilmesi için çocuklar, ebeveynler veya öğretmenlerle yürütülecek nitel ya da deneysel araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

5.1.3 Koray Zeynep Kanalının Kök Değerler Açısından Değerlendirilmesi

Araştırmada incelenen Koray Zeynep kanalına ait videolar, kök değerlerin temsil edilme biçimi açısından değerlendirildiğinde; aile içi iletişim, kardeş ilişkileri, paylaşma, yardımlaşma ve sevgi gibi değerlere diğer incelenen kanallara kıyasla daha fazla yer verildiği görülmüştür. Özellikle aile üyeleri arasındaki etkileşimler ve günlük yaşamdan kesitler, çocukların karşılaşabilecekleri sosyal durumları yansıtan örnekler sunmaktadır. Bu yönüyle kanal içerikleri, okul öncesi dönemde çocuğun yakın çevresi üzerinden öğrenmesini esas alan yaklaşımla örtüşmektedir (MEB, 2024).

Bununla birlikte araştırma bulguları, videolarda yer alan kök değerlerin çoğunlukla davranış düzeyinde sunulduğunu; bu davranışların hangi değerle ilişkili olduğu, neden

önemli olduğu veya farklı durumlarda nasıl uygulanabileceğine ilişkin açıklamaların ise sınırlı kaldığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle içeriklerde sevgi, paylaşma veya yardımlaşma gibi davranış örnekleri bulunmakla birlikte, bu davranışların pedagojik bir değer eğitimi anlayışı doğrultusunda sistematik olarak yapılandırıldığı söylenemez. Değerler eğitimi literatüründe ise çocukların yalnızca davranışı gözlemlemelerinin değil, davranışın gerekçesini anlamalarının ve uygun rehberlik ile desteklenmelerinin de önemli olduğu belirtilmektedir (Halstead ve Taylor, 2000).

Araştırmanın bu bulgusu, Bandura'nın (1977) Sosyal Öğrenme Kuramı ile birlikte değerlendirildiğinde, videolarda sunulan olumlu aile ilişkilerinin çocuklar açısından model oluşturabilecek davranış örnekleri içerdiği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte bu araştırmada çocuklardan veri toplanmadığı için, söz konusu içeriklerin çocukların değer kazanımları üzerindeki etkisine ilişkin doğrudan bir değerlendirme yapmak mümkün değildir. Bu nedenle araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar, yalnızca videolarda değerlerin temsil edilme biçimine ilişkin bulgular olarak değerlendirilmelidir.

Vygotsky'nin (1978) sosyokültürel öğrenme yaklaşımı da çocukların yeni bilgileri sosyal etkileşim ve yetişkin rehberliğiyle daha anlamlı hâle getirebildiklerini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, Koray Zeynep kanalında yer alan aile içi etkileşimlerin ebeveyn veya öğretmen rehberliğiyle birlikte değerlendirilmesi durumunda, çocukların kök değerleri anlamlandırmalarına katkı sağlayabilecek bir öğrenme ortamı oluşturabileceği düşünülebilir. Benzer şekilde RTÜK (2018) tarafından hazırlanan medya okuryazarlığına ilişkin çalışmalarda da çocukların dijital içerikleri eleştirel bakış açısıyla değerlendirebilmeleri için yetişkin yönlendirmesinin önemli olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca Neumann ve Herodotou (2020), okul öncesi döneme yönelik Youtube içeriklerinin eğitimsel niteliğinin içerik üreticilerine göre değişiklik gösterebildiğini ve bu nedenle içeriklerin yalnızca popülerlik düzeyine göre değil, pedagojik özellikleri bakımından da değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular da bu görüşü destekler niteliktedir. İncelenen videolarda olumlu sosyal

davranış örneklerine yer verilmekle birlikte, bu davranışların kök değerler doğrultusunda sistematik biçimde ele alınmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Koray Zeynep kanalının aile yaşamı, kardeş ilişkileri ve olumlu sosyal etkileşimler bakımından zengin örnekler sunduğu; ancak kök değerlerin planlı bir değer eğitimi yaklaşımı doğrultusunda yapılandırılmasına ilişkin bazı sınırlılıklar taşıdığı söylenebilir. Bu nedenle kanal içerikleri, doğrudan bir değer öğretim materyali olarak değerlendirilmekten ziyade, yetişkin rehberliğiyle desteklendiğinde değerler eğitimi sürecine katkı sağlayabilecek yardımcı dijital içerikler olarak ele alınabilir.

5.1.4 Oyuncak Oynuyorum Kanalının Kök Değerler Açısından Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında incelenen Oyuncak Oynuyorum kanalına ait videolar, kök değerlerin temsil edilme biçimi açısından değerlendirildiğinde aile yaşamı, oyun temelli etkileşimler ve kardeş ilişkilerine sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Videolarda özellikle paylaşma, yardımlaşma, sevgi ve iş birliği gibi değerlere ilişkin davranış örneklerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu yönüyle kanalın, çocukların günlük yaşam deneyimlerine yakın sosyal etkileşimler sunması bakımından dikkat çektiği söylenebilir. Nitekim okul öncesi eğitimde çocukların yakın çevrelerinden hareketle oluşturulan öğrenme yaşantılarının değer gelişimini destekleyen önemli bir unsur olduğu belirtilmektedir (MEB, 2024).

Bununla birlikte araştırma bulguları, videolarda yer alan kök değerlerin çoğunlukla günlük olay örgüsü içerisinde kendiliğinden ortaya çıktığını; bu değerlerin anlamı, önemi ve farklı yaşam durumlarına nasıl aktarılabileceğine ilişkin açıklamaların ise sınırlı kaldığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle videolarda olumlu davranış örneklerine yer verilmekle birlikte, bu davranışların değerler eğitimi kapsamında planlı ve sistematik bir öğretim anlayışıyla sunulduğunu söylemek güçtür. Halstead ve Taylor (2000), değerler eğitiminin yalnızca olumlu davranışların sergilenmesinden ibaret olmadığını; bireyin bu davranışların dayandığı değerleri sorgulaması, anlamlandırması ve içselleştirmesiyle etkili hâle gelebileceğini vurgulamaktadır.

Araştırma bulguları Bandura'nın (1977) Sosyal Öğrenme Kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, videolarda sunulan olumlu sosyal etkileşimlerin model alınabilecek davranış örnekleri içerdiği söylenebilir. Ancak bu araştırmanın yalnızca içerik çözümlemesine dayandığı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu davranış örneklerinin çocukların değer kazanımlarına nasıl yansıdığı konusunda doğrudan bir değerlendirme yapmak mümkün değildir. Bu nedenle elde edilen bulgular, içeriklerde kök değerlerin temsil edilme biçimi ile sınırlı olarak yorumlanmalıdır.

Vygotsky'nin (1978) sosyokültürel öğrenme yaklaşımı, çocukların öğrenme süreçlerinin sosyal etkileşim ve yetişkin rehberliği ile desteklendiğinde daha anlamlı hâle geldiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, Oyuncak Oynuyorum kanalında yer alan aile içi iletişim ve oyun temelli etkileşimlerin, ebeveyn veya öğretmen rehberliğiyle birlikte değerlendirilmesi durumunda değerlerin anlamlandırılmasına katkı sağlayabilecek öğrenme fırsatları oluşturabileceği düşünülebilir. Benzer şekilde RTÜK (2018), çocukların dijital medya içeriklerinden bilinçli biçimde yararlanabilmeleri için medya okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi ve yetişkin rehberliğinin önemine dikkat çekmektedir.

Neumann ve Herodotou (2020) da çocuklara yönelik YouTube içeriklerinin eğitimsel niteliğinin içerik üreticilerinin yaklaşımına göre farklılık gösterebildiğini ve bu nedenle içeriklerin pedagojik açıdan değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Araştırmanın bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir. İncelenen videolarda kök değerlere ilişkin olumlu davranış örnekleri bulunmasına rağmen, bu değerlerin okul öncesi eğitim programında öngörülen planlı ve bütüncül değer eğitimi yaklaşımı doğrultusunda sistematik biçimde ele alınmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak Oyuncak Oynuyorum kanalının aile ilişkileri, oyun temelli öğrenme ortamları ve olumlu sosyal etkileşimler bakımından çeşitli fırsatlar sunduğu; ancak kök değerlerin pedagojik açıdan yapılandırılmış ve açık biçimde ele alınması konusunda geliştirilmeye açık yönler taşıdığı söylenebilir. Bu nedenle kanal içeriklerinin, doğrudan bir değer öğretim materyali olarak değerlendirilmesinden ziyade, yetişkin rehberliğiyle desteklenen öğrenme süreçlerinde tamamlayıcı bir dijital materyal olarak kullanılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

5.1.5 Youtube Çocuk Kanallarının Kök Değerler Açısından Genel Değerlendirilmesi

Üç kanalın içerikleri birlikte ele alındığında, en dikkat çekici ortak nokta kök değerlerin açık, yapılandırılmış, planlı ve eğitim hedefleri doğrultusunda işlenmemesidir. Değerler çoğunlukla rastlantısal sahneler üzerinden, pedagojik bağlamdan kopuk ve yüzeysel bir biçimde aktarılmaktadır. Bu durum, içeriklerin doğrudan bir değer eğitimi işlevi görmesini engellemekte, çocukların yalnızca dolaylı ve sınırlı düzeyde etkilenmesine yol açmaktadır. Nitekim değerler eğitiminin etkili olabilmesi için planlı, sistematik ve gelişim düzeyine uygun şekilde yapılandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2018). Bununla birlikte çocukların medya içeriklerinden edindikleri kazanımların çoğunlukla örtük ve sınırlı kaldığı; kalıcı öğrenmenin ise rehberlik, tekrar ve anlamlandırma süreçleri ile mümkün olduğu ifade edilmektedir (Bandura, 1977; Vygotsky, 1978). Ayrıca medya içeriklerinin tek başına değer kazandırmada yeterli olmadığı, eleştirel izleme ve yetişkin yönlendirmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir (RTÜK, 2018).

Araştırmalar, çocukların medya içeriklerinden aldığı mesajların bilişsel süzgeçten geçirilmediği durumlarda davranış modellerinin sorgusuzca taklit edildiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle Youtube içeriklerinin değer aktarımında etkili olabilmesi için öğretici yönünün güçlendirilmesi, medya okuryazarlığının aileler ve çocuklarla birlikte geliştirilmesi gerekmektedir. Medya okuryazarlığı eğitimiyle bütünleştirilmediği sürece çocuklar bu içeriklerde gördüklerini yalnızca eğlence unsuru olarak algılamakta; eleştirel düşünme, etik değerlendirme, duygu yönetimi ve değer farkındalığı gibi becerileri geliştirememektedir (Kaya ve Çelebi, 2015).

Bu çalışmada, çocuklara yönelik dijital medya içeriklerinin değer aktarımı açısından nasıl bir işlev gördüğünü ortaya koymak amacıyla Türkiye'de popüler olan "Beter Böcük", "Koray Zeynep" ve "Oyuncak oynuyorum" adlı Youtube kanalları, kök değerler (adalet, dürüstlük, sorumluluk, merhamet, sevgi, paylaşım, cömertlik, dostluk vb.) çerçevesinde çok yönlü ve ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Söz konusu kanallar, yalnızca geniş izlenme oranlarıyla değil, aynı zamanda çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim süreçlerinde medya aracılığıyla maruz kaldıkları uyaranların

niteliğini belirlemesi bakımından da önemli bir araştırma alanı oluşturmaktadır. Çocukların dijital medyayı yoğun biçimde tükettiği günümüz koşullarında, Youtube içerikleri öğrenme, model alma, taklit, değer oluşturma ve sosyal davranış geliştirme süreçlerinde etkili bir rol üstlenmektedir. Nitekim çocukların davranış ve tutum geliştirme süreçlerinde gözlem ve model alma yoluyla öğrenmenin belirleyici olduğu vurgulanmaktadır (Bandura, 1977). Ayrıca medya içeriklerinin çocukların sosyal ve duygusal gelişimi üzerindeki etkisinin önemli olduğu ve bu etkinin içerik niteliğine bağlı olarak değiştiği ifade edilmektedir (American Academy of Pediatrics, 2016). Bu nedenle incelenen içeriklerin çocukların değer gelişimine sunduğu katkının niteliği kritik öneme sahiptir. Araştırmada ulaşılan temel bulgu, bu üç kanalın da kök değerleri pedagojik çerçevede ele alma konusunda önemli eksiklikler barındırdığı yönündedir. Videolarda kullanılan renkler, karakterler, müzikler, mizahi unsurlar ve hızlı kurgu teknikleri çocukların algısını çekmekte başarılı olsa da, değerlerin sistematik olarak işlenmemesi; gerek bilişsel gerekse duyuşsal düzeyde eğitimsel bir derinlik sunmaması dikkat çekmektedir. Nitekim değerler eğitiminin etkili olabilmesi için planlı, yapılandırılmış ve gelişim düzeyine uygun biçimde sunulması gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2018). Özellikle adalet, dürüstlük, merhamet, özdenetim, sabır ve sorumluluk gibi gelişimsel açıdan kritik değerlerin birçok videoda yalnızca rastlantısal sahnelerle sınırlı kaldığı ve pedagojik açıdan yapılandırılmış bir aktarım modeli bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, söz konusu içeriklerin çocukların değer gelişimine doğrudan katkı sunmak yerine, daha çok dolaylı ve yüzeysel bir etki oluşturduğunu göstermektedir.

"Beter Böcük" kanalının genel yapısı incelendiğinde, dikkati yüksek tutmayı amaçlayan mizahi unsurların, abartılı davranışların ve hızlı tempolu sahnelerin ön planda olduğu görülmektedir. Bu tür içeriklerin çocukların dikkatini çekme açısından etkili olduğu; ancak eğitsel mesajların açık ve anlaşılır biçimde sunulmaması durumunda öğrenmenin sınırlı kalabileceği ifade edilmektedir (RTÜK, 2018). Örneğin bir haksızlık durumunun yer aldığı sahnelerde adalet ilkesine açık bir vurgu yapılmaması, problem çözme süreçlerinin pedagojik rehberlikten yoksun biçimde sunulması ve olumlu davranışların pekiştirilmemesi, çocukların bu davranışları neden doğru ya da yanlış olarak değerlendirmesi gerektiğini anlamalarını zorlaştırmaktadır. Bu durum, çocukların medya içeriklerinden anlamlı çıkarımlar yapabilmesi için

rehberlik ve açıklama süreçlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır (Vygotsky, 1978). Daha da önemlisi, karakterlerin zaman zaman birbirlerine karşı olumsuz ifadeler kullanması, ölçüsüz davranışlar sergilemesi veya abartılı tepkiler vermesi, çocukların taklit edebileceği rol modellerin tutarlılığını zayıflatmaktadır. Bir rol modelin tutarsız davranışlar sergilemesi çocukların değer gelişiminde kafa karışıklığı yaratabilmekte; özellikle okul öncesi dönemde görülen "doğrudan taklit" eğilimi göz önüne alındığında bu durum çeşitli riskler barındırmaktadır. Değerlerin açık biçimde dile getirilmemesi, olumlu davranışların neden-sonuç ilişkisi içerisinde açıklanmaması ve çocuklara güçlü bir mesaj verilmemesi, bu kanalın değer eğitimi açısından önemli eksikliklere sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

"Koray Zeynep" kanalında aile içi ilişkiler, kardeşlik, yardımlaşma, paylaşma ve sevgi gibi değerlerin doğal bir biçimde sunulduğu görülmektedir. Bu durum, çocukların sosyal öğrenme süreçleri açısından anlamlı bir bağlam oluşturmaktadır. Nitekim bireylerin davranış, tutum ve değer gelişiminde gözlem yoluyla öğrenmenin önemli bir rol oynadığı, çocukların özellikle model aldıkları kişiler üzerinden sosyal davranış örüntülerini içselleştirdikleri vurgulanmaktadır (Bandura, 1977). Bu çerçevede, aile içi etkileşimlerin olumlu örneklerle sunulması, çocukların empati, paylaşma ve yardımlaşma gibi değerleri gözlemleyerek öğrenmelerine katkı sağlayabilmektedir. Öte yandan, çocukların bilişsel ve sosyal gelişim süreçlerinde anlamlandırmanın sosyal etkileşim ve rehberlik yoluyla güçlendiği ifade edilmektedir (Vygotsky, 1978). Bu bağlamda, aile içi ilişkilerin olumlu örnekler üzerinden gösterilmesi, çocukların yalnızca davranışları değil, aynı zamanda bu davranışların ardındaki değerleri de fark etmelerine olanak tanımaktadır. Dolayısıyla söz konusu içerikler, uygun rehberlik ve yönlendirme ile desteklendiğinde, çocukların sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyen bir öğrenme ortamı niteliği kazanabilmektedir. Ancak bu olumlu yapı çoğu videoda yalnızca davranışsal düzeyde kalmakta; değerlerin *neden doğru olduğu, hangi durumlarda nasıl uygulanması gerektiği, davranışın hangi sonuçlara yol açabileceği* gibi bilişsel açıklamalar sunulmamaktadır. Yani içeriklerde değerler vardır, fakat açıklanmamıştır; davranış vardır, fakat anlamlandırılmamıştır. Bu da çocuklarda yüzeysel bir öğrenmeye, yalnızca modellemeye dayalı bir kavrayışa yol açmaktadır. Modern değerler eğitimi açısından ise davranışın gerekçesinin anlaşılması, davranış kadar önemlidir. Pedagojik derinlik sağlanmadığında çocuk

yalnızca taklit eder; ancak bu taklit bilişsel düzeyde bir içselleştirmeye dönüşmediği için kalıcı bir değer öğrenmesi gerçekleşmez.

İncelenen üç Youtube kanalının da değer eğitimi açısından potansiyel taşıdığı görülmekle birlikte, içeriklerin pedagojik açıdan yetersizliği; değerlerin açık biçimde açıklanmaması, sistematik bir plan doğrultusunda işlenmemesi ve bilişsel-duyuşsal derinliğin yeterince sağlanamaması bu potansiyeli sınırlamaktadır. Nitekim değerler eğitiminin etkili olabilmesi için içeriklerin planlı, yapılandırılmış ve gelişimsel düzeye uygun şekilde tasarlanması gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2018). Ayrıca çocukların öğrenme süreçlerinde yalnızca eğlence temelli uyaranların yeterli olmadığı, anlamlı öğrenmenin açıklama, rehberlik ve sosyal etkileşimle desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir (Vygotsky, 1978). Çocukların değer gelişimine olumlu katkı sağlanabilmesi için dijital içerik üreticilerinin eğitim bilimleri, çocuk gelişimi ve değerler eğitimi alanlarında uzman kişilerle iş birliği yapması, içeriklerin yalnızca eğlence odaklı değil aynı zamanda pedagojik temelli bir çerçevede tasarlanması gerekmektedir. Bu bağlamda medya içeriklerinin çocukların davranış öğrenmelerinde model oluşturma yoluyla etkili olduğu ancak bu etkinin içerik niteliğine bağlı olarak değiştiği ifade edilmektedir (Bandura, 1977). Dolayısıyla dijital medya içeriklerinin, çocukların etik, sosyal ve duygusal gelişim süreçlerine anlamlı ve kalıcı katkılar sunabilmesi için bilinçli tasarım, uzman desteği ve yetişkin rehberliği ile desteklenmesi gerekmektedir.

5.2 Araştırmanın Alanyazına Katkısı ve Özgün Değeri

Türkiye'de kök değerler eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir bölümünün ders kitapları, edebî eserler, öğretmen adayları ve öğretmen görüşleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir (Eken ve Öksüz, 2019; Gündüz ve Bağcı, 2019; Akhan vd., 2020). Buna karşın, çocukların günlük yaşamlarında giderek daha fazla maruz kaldıkları dijital medya içeriklerini, özellikle de Youtube çocuk kanallarını, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kapsamında ele alan çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda araştırma, çocukların yoğun olarak takip ettiği Youtube kanallarında kök değerlerin nasıl temsil edildiğini ve hangi değerlerin ön plana çıkarıldığını ortaya koyarak alanyazındaki önemli bir boşluğun doldurulmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca çalışma, dijital medya ve değerler eğitimi arasındaki ilişkiyi okul öncesi eğitim perspektifinden ele alması bakımından özgün bir nitelik taşımaktadır. Elde edilen bulguların, çocuklara yönelik dijital içeriklerin pedagojik açıdan değerlendirilmesine, içerik üreticilerinin değer temelli içerik geliştirme süreçlerine ve değerler eğitimi alanında yapılacak yeni araştırmalara kuramsal ve uygulamalı katkılar sunacağı düşünülmektedir.

5.3 Öneriler

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda; çocuklara yönelik dijital medya içeriklerinin niteliğini artırmak, bu içerikleri pedagojik bir zemine oturtmak ve kök değerler eğitimi bağlamında işlevsel hale getirmek amacıyla paydaşlara yönelik geliştirilen öneriler aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur:

5.3.1 Dijital İçerik Üreticilerine Yönelik Öneriler

- Disiplinlerarası İş Birliği Modellerinin Kurulması: Dijital mecralarda çocuklara yönelik içerik üreten aktörlerin, içerik hazırlık sürecinde yalnızca eğlence (edutainment) odaklı değil, eğitsel sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda; çocuk gelişimi uzmanları, pedagoglar, okul öncesi öğretmenleri ve değerler eğitimi alanında uzman akademisyenlerle sistematik iş birliği mekanizmaları kurulmalı, içeriklerin pedagojik uygunluğu üretim aşamasından önce tescillenmelidir.

- Kavramsal Çerçeve ve Neden-Sonuç İlişkisinin Yapılandırılması: Videolarda adalet, dürüstlük, sorumluluk, empati, merhamet, paylaşma ve yardımlaşma gibi kök değerlerin yalnızca yüzeysel davranışsal taklitler üzerinden sunulması yetersiz kalmaktadır. Çocukların bu değerleri zihinsel olarak anlamlandırabilmesi için içeriklerde "neden-sonuç" ilişkileri görünür kılınmalıdır. Karakterlerin sergilediği olumlu/olumsuz davranışların gerekçeleri ve bu davranışların sosyal ilişkilere

yansımaları net bir şekilde işlenerek, çocukta derinlemesine bilişsel ve duyuşsal öğrenme uyarılmalıdır.

5.3.2 Ebeveyn ve Öğretmenlere (Uygulayıcılara) Yönelik Öneriler

- Birlikte İzleme ve Etkin Rehberlik: Ebeveynlerin, çocukların dijital içerik tüketim süreçlerini denetimsiz bırakmak yerine, "birlikte izleme" stratejisini benimsemeleri önerilmektedir. İzleme sürecinin ardından çocuklara yöneltilecek açık uçlu sorularla (“Sence karakter neden böyle davrandı?”, “Bu durumda adil olan neydi?” vb.) çocukların eleştirel düşünme becerileri desteklenmeli ve değerlerin içselleştirilmesi kolaylaştırılmalıdır.

- Gerçek Yaşam Yaşantılarıyla İlişkilendirme: Ebeveynler, ekranda görülen değer odaklı mesajları günlük yaşam pratiklerine taşımalı; olumlu davranışları pekiştirici geri bildirimler ve model olma yoluyla ev ortamında somutlaştırmalıdır.

- Eğitim Ortamlarında Medya Okuryazarlığı Entegrasyonu: Okul öncesi öğretmenleri, çocukların sıklıkla tükettiği popüler dijital içerikleri sınıf içi etkinliklere dâhil ederek "medya okuryazarlığı" bağlamında ele almalıdır. İçeriklerdeki olumlu ve olumsuz davranış kalıplarının sınıf ortamında tartışmaya açılması, çocukların toplumsal yaşam kurallarına dair farkındalıklarını ve eleştirel izleme becerilerini erken çocukluk döneminden itibaren geliştirecektir.

5.3.3 Politika Yapıcılara ve Kamu Kurumlarına Yönelik Öneriler

- Ulusal Standartların ve Kılavuzların Belirlenmesi: Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) gibi düzenleyici kurumların koordinasyonunda, çocuklara yönelik dijital içerik üretimi için etik, pedagojik ve değerler eğitimi eksenli ulusal standartlar ve rehber kılavuzlar hazırlanmalıdır.

- Denetim, Sınıflandırma ve Teşvik Mekanizmaları: Dijital platformlardaki çocuk içeriklerinin uygunluk düzeylerini belirleyen akredite sınıflandırma mekanizmaları güçlendirilmelidir. Ayrıca, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kök değerleriyle

uyumlu, nitelikli dijital projeler kamu eliyle fonlanmalı, ödüllendirilmeli ve desteklenmelidir.

- Bütüncül Medya Okuryazarlığı Politikaları: Medya okuryazarlığı eğitiminin okul öncesi kademesinden itibaren müfredatın organik bir parçası haline getirilmesi önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra, ebeveynlerin de pasif tüketicilikten aktif-eleştirel rehber konumuna geçmelerini sağlayacak halk eğitimi ve aile okulu programları yaygınlaştırılmalıdır.

5.3.4 Gelecek Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırmada çocuklara yönelik en fazla izlenen Youtube kanallarında yer alan kök değerlere ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda, gelecekte bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Bu araştırma belirli Youtube kanalları ile sınırlandırılmıştır. Gelecek araştırmalarda farklı dijital platformlarda (Tiktok, Instagram, Netflix Kids vb.) yer alan çocuk içeriklerinin de incelenmesi, dijital ortamlarda kök değerlerin temsil edilme biçimlerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

- Araştırmanın örneklemi genişletilerek farklı yaş gruplarına hitap eden yerli ve yabancı çocuk içerikleri üzerinde çalışmalar yürütülebilir. Böylece kültürel farklılıkların değer aktarımı üzerindeki etkisi ortaya konulabilir.

- Çocuklara yönelik dijital medya içeriklerinin kök değerlerin kazanımına etkisini belirlemek amacıyla nicel, nitel ve karma yöntemlerin birlikte kullanıldığı araştırmalar gerçekleştirilebilir.

- Dijital medya içeriklerinin çocukların değer gelişimine etkisini daha kapsamlı biçimde ortaya koyabilmek amacıyla deneysel ve yarı deneysel araştırma desenlerinden yararlanılabilir.

- Ebeveynlerin, öğretmenlerin ve içerik üreticilerinin dijital içeriklere ilişkin görüşlerinin incelendiği çok paydaşlı araştırmalar gerçekleştirilerek çocuklara yönelik dijital içeriklerin değerler eğitimi açısından etkililiği değerlendirilebilir.

- Çocukların dijital medya kullanım süreleri ile kök değerleri benimseme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği boylamsal çalışmalar yürütülebilir.

- Gelişen teknoloji olanakları doğrultusunda, yapay zekâ destekli içerik analiz yöntemleri kullanılarak daha geniş örneklemler üzerinde çocuklara yönelik dijital medya içeriklerinde kök değerlerin görünürlüğü ve dağılımı incelenebilir.

Bu bütüncül önerilerin hayata geçirilmesi; dijital ekosistemin çocuklar için daha güvenli, etik ve eğitsel bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır. Makro düzeyde kurulacak bu iş birliği, uzun vadede etik sorumluluk bilinci gelişmiş, empati yeteneği yüksek ve toplumsal değerlere duyarlı sağlıklı bir neslin yetişmesine ve geleceğin toplumsal yapısının sağlam temeller üzerinde yükselmesine kritik bir katkı sunacaktır.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, çocuklara yönelik dijital medya içeriklerinin niteliğini artırmak için öncelikle içerik üreticilerine yönelik kapsamlı öneriler geliştirilmesi gerekmektedir. Çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişim süreçlerinin büyük ölçüde model alma ve tekrar eden deneyimlerle şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda, Youtube gibi platformlarda yayınlanan videoların yalnızca eğlence odaklı değil, aynı zamanda eğitsel bir sorumluluğa sahip olması zorunlu hâle gelmektedir. Bu doğrultuda, içerik üreticilerinin çocuk gelişimi uzmanları, pedagoglar, okul öncesi öğretmenleri ve değerler eğitimi alanında akademik uzmanlığı bulunan kişilerle iş birliği içerisinde çalışması, içeriklerin pedagojik uygunluğunu artıracaktır. Hazırlanan videolarda yalnızca davranışsal örnekler sunmak yeterli olmayıp, aynı zamanda adalet, dürüstlük, sorumluluk, empati, merhamet, paylaşma ve yardımlaşma gibi kök değerlerin kavramsal çerçevesinin de çocuklara anlaşılır bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Çocuk izleyicinin bu değerleri yalnızca taklit yoluyla değil, zihinsel olarak işleyip anlamlandırabileceği bir yapıya kavuşturulması için videolarda "neden-sonuç" ilişkisi kurulmalı; örneğin bir karakterin neden paylaşım davranışı gösterdiği, yapılan iyiliğin sosyal ilişkilere nasıl

olumlu yansıdığı veya adil olmayan davranışların hangi sonuçları doğurabileceği net bir biçimde ortaya konulmalıdır. Böylece, çocukların yalnızca davranışı değil, davranışın ardındaki anlamı kavraması sağlanarak duyuşsal ve bilişsel düzeyde daha derin bir öğrenme gerçekleşebilir.

Ebeveynler ve öğretmenler açısından da önemli sorumluluklar bulunmaktadır. Dijital içerikler, çocukların zihinsel dünyasında güçlü etkiler bıraktığından, ebeveynlerin çocukların bu videoları tek başına, denetimsiz şekilde izlemesine izin vermek yerine, mümkün olduğunda birlikte izlemeleri daha sağlıklı bir yaklaşım olacaktır. Ebeveynler, izleme sonrasında çocukla içerik üzerine kısa sohbetler yaparak onun düşünme becerilerini geliştirebilir. "Sence bu karakter doğru davrandı mı?", "Bu durumda sen olsaydın nasıl davranırdın?", "Sana göre adil olan neydi?" gibi açık uçlu sorular, çocuğun eleştirel düşünme becerilerini harekete geçirdiği gibi, değerlerin içselleştirilmesine de yardımcı olacaktır. Ayrıca, çocukların dijital içeriklerde gördükleri davranışları gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini kolaylaştırmak için ebeveynlerin günlük hayatta değer odaklı sohbetler açması, olumlu örnek davranışları pekiştirmesi ve gerektiğinde açıklayıcı geri bildirimler vermesi önemlidir. Okul ortamında ise öğretmenler, bu tür popüler dijital içerikleri ders içinde medya okuryazarlığı bağlamında ele alarak çocuklara eleştirel izleme becerisi kazandırabilir. Bu kapsamda içeriklerdeki olumlu ve olumsuz davranışların çocuklarla birlikte tartışılması, onların değer farkındalığını artıracağı gibi, toplumsal yaşamda hangi davranışların neden tercih edilmesi gerektiğini de daha anlaşılır hâle getirecektir.

Politika yapıcılar ve ilgili kamu kurumları açısından bakıldığında ise, dijital içerik üretiminin çocuk gelişimine uygun şekilde yapılandırılması için daha sistemli ve denetleyici bir çerçeve geliştirilmesi gerekmektedir. Dijital platformlarda yayınlanan çocuk içeriklerinin etik, pedagojik ve değerler eğitimi açısından belirli standartlara uygunluğunu teşvik edecek düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuklara yönelik içeriklerin değerlendirilmesini, sınıflandırılmasını ve uygunluk düzeylerinin belirlenmesini sağlayan mekanizmaların güçlendirilmesi, çocukların zararlı ya da yetersiz içeriklerle karşılaşmasını önleme açısından önemlidir. Bununla birlikte, kamu kurumlarının – özellikle Milli Eğitim Bakanlığı ve RTÜK benzeri düzenleyici kuruluşların– çocuklara yönelik içerik üreticileri için kılavuzlar hazırlaması, eğitimsel standartlara ilişkin açık

maddeler ortaya koyması ve içerik üreticilerinin bu standartlara uyum sağlamasını teşvik edecek rehberlik mekanizmaları geliştirmesi gereklidir. Değerler eğitimiyle uyumlu dijital içeriklerin kamu tarafından desteklenmesi, ilgili projelere fon sağlanması ve eğitimsel nitelikli içerik üretiminin teşvik edilmesi, uzun vadede çocuklara sunulan dijital ekosistemin kalitesini artıracaktır. Ayrıca, medya okuryazarlığı eğitiminin okul öncesinden başlayarak tüm eğitim basamaklarına yayılması; yalnızca çocukların değil, ebeveynlerin de dijital içerik analiz becerilerini geliştirecek eğitim programlarına erişimin sağlanması kritik bir ihtiyaçtır. Bu sayede ebeveynler, dijital içeriği pasif bir şekilde tüketen bireyler olmaktan çıkıp, içerikleri değerlendiren, yorumlayan ve çocuklarını bu konuda bilinçli şekilde yönlendirebilen aktif rehberlere dönüşebilir.

Tüm bu önerilerin bütüncül biçimde hayata geçirilmesi, dijital medya ortamının çocuklar için daha güvenli, daha eğitici ve değerler açısından daha zengin bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır. Böyle bir dönüşüm yalnızca kısa vadede çocukların medya deneyimlerini iyileştirmekle kalmayacak; uzun vadede etik, sorumluluk sahibi, empati kapasitesi yüksek ve toplumsal değerlere duyarlı bireylerin yetişmesine de önemli bir katkı sunacaktır. Çocukların dijital dünyada karşılaştıkları içeriklerin niteliğinin iyileştirilmesi, geleceğin toplumsal yapısının daha sağlıklı temeller üzerine inşa edilmesinde kritik bir rol oynayacaktır. Bu nedenle, dijital içerik üreticileri, aileler, öğretmenler ve politika yapıcılar arasında güçlü bir iş birliği kurulması, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına uygun, etik ve eğitici dijital bir ekosistem oluşturulmasının temel koşulu olarak görülmelidir.

KAYNAKLAR

Akari, Ö. F. (2019). *Değerler eğitimi açısından spor.* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi, 1*(1), 7-17.

Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademede gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Akgül, M. ve Akdağ, M. (2017). Türkiye'de yeni medya eğitimi üzerine niceliksel bir betimleme. *Erciyes İletişim Dergisi, 5*(1), 210-220.

Akhan, N. E., Subaşı, E., & Açıl, F. B. (2020). Öğretmen adaylarının kök değerlere ilişkin görüşleri. Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi, 3(2), 115-134.

Aktepe, V. (2014). Etkinlik temelli değer eğitiminin öğrencilerin yardımseverlik tutumlarına etkisi. *Researcher: Social Science Studies*, *2*(3), 17-49.

Akyol, E. (2023). *Kök değerlerin ortaokul matematik ders kitaplarına yansımaları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Armağan, E., ve Doğaner, M. C. (2018). Fenomen pazarlaması: Youtube güzellik vloggerlari üzerine bir araştırma. *International Congress of Political, Economicand Financial Analysis*. Aydın/Türkiye.

Aslan, Z. (2023). *Farklı kültürlere ait yayımlanmış masalların kök değerler açısından incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Van 100. Yıl Üniversitesi.

Ateş, Ö. (2017). Türkiye'de değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerindeki etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi, 15*(34), 41-60.

Aytaç, Ö. ve Tan, M. (2019). Arkadaşlık üzerine kuramsal yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 29*(1). 345-359.

Balakrishnan, J., & Griffiths, M. D. (2017). Social media addiction: What is the role of content in YouTube? *Journal of Behavioral Addictions, 6*(3), 364–377. https://doi.org/10.1556/2006.6.2017.058

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory of mass communication. Media Psychology, 3(3), 265–299. https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0303_03

Bloom, K. & Johnston, K. M. (2010), Digging into YouTube videos: Using media literacy and participatory culture to promote cross-cultural understanding. *Journal of Media Literacy Education, 2*(2), 113-123.

Burgess, J. (2013). YouTube and the formalisation of amateur media. In D. Hunter, R. Lobato, M. Richardson, J. Thomas (Eds.), *Amateur media: Social, cultural and legal perspectives* (pp. 53–58). Routledge.

Burgess, J. & Green, J. (2009). *YouTube: Online Video and Participatory Culture*. Cambridge: Polity Press.

Burgess, J., & Green, J. (2018). YouTube: Online video and participatory culture (2nd ed.). Polity Press.

Can, A. A. ve Öztürk, E. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının öz-denetim düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebîyat Kültür Eğitim Dergisi, 7*(3), 2025-2038.

Candan, D. G. ve Ergen, G. (2014). 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(1), 134-161.

Castells, M. (2005). *Enformasyon çagı: Ekonomi, toplum ve kültür, birinci cilt ağ toplumunun yükselişi*. (1. Baskı). (E. Kılıç, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Castells, M. (2009). *Communication Power*. Oxford University Press.

Chau, C. (2010). YouTube as a participatory culture. *New Directions for Youth Development,* 128, 65–74. https://doi.org/10.1002/yd.376

Costa-Sánchez, C. (2017), Use of YouTube for business communication. anlysis of the content management and level of participation of spanish best reputed companies Youtube channels. *Corporate Reputation Review,* 20, 137-146. DOI: 10.1057/s41299-017-0021-8

Covington, P., Adams, J., ve Sargin, E. (2016). Deep neural networks for YouTube recommendations. In Proceedings of the 10th ACM Conference on Recommender Systems (pp. 191–198). ACM. https://doi.org/10.1145/2959100.2959190

Cunningham, S., & Craig, D. (2019). Social media entertainment: The new intersection of Hollywood and Silicon Valley. New York University Press.

Çalışkan, H., Yıldırım, Y. ve Kılınç, G. (2019). Farklı kültürel yapıdaki ailelerde yetişen öğrencilerin sorumluluk ve hoşgörü değerlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 44*(199), 353-372.

Çengel, S. (2019). *Kök değerlere ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algıları: Nitel bir araştırma.* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, içerik ve işlev. *Değerler Eğitimi, 6*(15), 69-88.

Demirel, G. (2022). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan kök değerler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Bartın Üniversitesi.

Desmet, C. (2009). Teaching Shakespeare with YouTube. *English Journal, 99*(1), 65–70.

Deveci, H., Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi,* 6, 167-181.

Dilmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitiminin verilmesi ve eğitimin ahlaki olgunluk ölçeği ile sınanması.* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Dilmaç, B. ve Ulusoy, K. (2015). *Değerler eğitimi*. Pegem.

Doğan, M. ve Gülmez, Ç. (2014). Sabır ölçeğinin Türkçe 'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 42, 26-32.

Doğanay, A. (2006). Değerler eğitimi. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi: Yapılandırmacı bir yaklaşım* içinde (ss. 255–286). Pegem A Yayıncılık.

Doğanay, A. (2007). Değerler Eğitimi. C. Öztürk (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım* içinde (3. Baskı, ss. 255-286). Pegem A Yayıncılık.

Duman, B. (2008). Öğrenme-öğretme sürecindeki entellektüel Şizofrenizm. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(2), 287-321.

Duncan, I., Yarwood-Ross, L., & Haigh, C. (2013), YouTube as a source of clinical skills education. *Nurse Education Today, 33*(12), 1576–1580.

Duran, E. ve Bitir, T. (2021). İlkokul öğretmenleri, öğrencileri ve velilerinin değer algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36*(2), 252-269.

Eken, N. T., ve Öksüz, H. İ. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 7*(2), 384-401.

Eliüşük, A. (2014). *Sabır eğiliminin öz-belirleme öz-anlayış ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. [Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Ensarioğlu, S. (2008). *İslam felsefesinde adalet kavramı*. [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Ercan, R. (2015). Yetişkinlerde yurtseverlik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies, 10*(3), 409-426.

Erdem, R., ve Akman, Y. (1998). *Değer eğitimi ve öğretimi*. PegemA Yayıncılık.

Fichter, J. (2016). *Sosyoloji nedir?.* (N. Çelebi, Çev.). Selçuk Üniversitesi Yayınları.

Fidan, N. ve Erden, M. (2001). *Eğitime giriş*. Alkım Yayınları.

Freeman, B., & Chapman, S. (2007). Is "YouTube" telling or selling you something? Tobacco content on the YouTube video-sharing website. *Tobacco Control, 16*(3), 207–210. https://doi.org/10.1136/tc.2007.020024

Gill, P., Arlitt, M., Li, Z., & Mahanti, A. (2007). YouTube traffic characterization: A view from the edge. In *Proceedings of the 7th ACM SIGCOMM Conference on Internet Measurement* (pp. 15–28). Association for Computing Machinery. https://doi.org/10.1145/1298306.1298310

Girgin, M. (2012). *Pedagojik değerler*. Vize Yayıncılık.

Gündüz, M., ve Bağcı, M. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin kök değerler hakkındaki farkındalıkları ve değerleri öğretme yöntemleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 5*(2), 184-197.

Güngör, E. (1993). *Değerler psikolojisi*. Hollanda Türk Akademisyenler Birliği..

Güngör, E. (2000). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar* (3. Baskı). Ötüken.

Gürgil, F., Kılcan, B., Kılıçoğlu, G. ve Kurtoğlu, F. S. (2019). Hünkâr Hacı Bektaş Velî velayetnamesinin kök değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebîyat Kültür Eğitim Dergisi, 8*(1),446-461.

Güriz, A. (1994). *Adalet kavramı*. Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.

Halim, E., Anindya, R., & Hebrard, M. (2020). The impact of motivation to watch YouTube, subjective norms, behavior control, information success model to watching YouTube engagement. In *2020 International Conference on Information Management and Technology (ICIMTech)* (pp. 800–805). IEEE. https://doi.org/10.1109/ICIMTech50083.2020.9211225

Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education, 30*(2), 169–202. https://doi.org/10.1080/713657146

Haridakis, P. & Hanson, G. (2009), Social ınteraction and co-viewing with YouTube: Blending mass communication reception and social connection. *Journal of Broadcosting & Electronic Media, 53*(2), 317-335.

Hökelekli, H. ve Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğilimleri. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin (Ed.). *Değerler ve eğitimi* içinde, (ss. 371-396). Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research, 15*(9), 1277–1288. https://doi.org/10.1177/1049732305276687

Huitt, W. (2004). *Values educational psychology interactive*. Valdosta State University. [Çevrim-içi: http://chiron.valdosta.edu/whuitt/c ol/affsys/ values.html], Erişim Tarihi: 21.03.2025.

Jones, A. & Cuthrell, K. (2011), YouTube: Educational potentials and pitfalls. *Computers in the Schools, 28*(1), 75-85.

Kağıtçıbaşı, Ç., ve Kuşdil, E. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Scwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi, 15*(45), 59-76.

Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *5*(3), 463–475.

Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi, 43*(198), 97-109.

Keskin, Y. (2008). *Türkiye'de Sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: Tarihsel gelişim, 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması.* [Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Khan, M. L. (2017). Social media engagement: What motivates User Participation and Consumption on YouTube?. *Computers in Human Behavior,* 66, 236-247. DOI: 10.1016/j.chb.2016.09.024

Kurtoğlu, F. S. (2019). Kök değerler açısından Hacı Bektaş Velî'nin eserleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi,* 89, 55-70.

Kuşdil, E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000) Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Scwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 45, 59-76.

Lange, P. G. (2008). Publicly Private and Privately Public: Social Networking on YouTube. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 361- 380.

Leming, J. S. (2000). *Teaching values in social studies education, past practices and current trends.* [Çevrim-içi: http://www.usoe.k12.ut.us/curr/char_ed/ fedproj/hist/teaching.htm], Erişim Tarihi: 28.03.2025.

Livingstone, S., & Blum-Ross, A. (2020). *Parenting for a digital future: How hopes and fears about technology shape children's lives*. Oxford University Press.

Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi*. (O. Gündüz, Çev.). Kitap Matbaacılık Yayınları.

Mayora, C. (2009). Using YouTube to Encourage Authentic Writing in EFL Classrooms. *TESL Reporter*, *42*(1), 1–12.

MEB. (2004a). *İlköğretim hayat bilgisi dersi programı*. MEB Yayıncılık.

MEB. (2004b). *İlköğretim matematik dersi programı (1.-5. sınıflar)*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

MEB. (2004c). *İlköğretim sosyal bilgiler ders programı (4.5. sınıflar)*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

MEB. (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine...* [Çevrim-içi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_ aciklamasi-program.pdf.], Erişim Tarihi: 11.05.2025.

MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı.* Milli Eğitim Bakanlığı.

Metin, B., Oran, M. ve Karaderili, Ş. (2019). Ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik değeri kazanım düzeylerine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5*(2), 109-127.

Meydan, H., (2014). Okulda değer eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1*(1), 93-108.

Miller, K. (2012). *Playing Along: Digital Games, YouTube, and Virtual Performance*. New York: Oxford University Press.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). Okul öncesi eğitim programı. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/2024_okul_oncesi_egitim_programi.pdf

Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.

Mullen, R. & Wedwick, L. (2008). Avoiding the digital abyss: Getting started in the classroom with YouTube, digital stories, and blogs. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas, 82*(2), 66–69. https://doi.org/10.3200/TCHS.82.2.66-69

Namlı, T. (2017). Adalet beklentimiz ve adaletin beklentileri. *Eski Yeni Dergisi*, 36, 37-51.

Nashmi, E. al North, M., Bloom, T. & Cleary, J. (2017). Promoting a Global Brand: A Study of International News Organisations' YouTube Channels. *The Journal of International Communication, 23*(1), 1-21. DOI: 10.1080/13216597.2017.1300180

Neumann, M. M., & Herodotou, C. (2020). Evaluating YouTube videos for young children. *Education and Information Technologies, 25*, 4459–4475. https://doi.org/10.1007/s10639-020-10183-7

Neumann, M. M., & Herodotou, C. (2020). Evaluating YouTube videos for young children. *Education and Information Technologies, 25*(5), 4459–4475. https://doi.org/10.1007/s10639-020-10183-7

Oğuz, Ö. (2020). *Çocuk edebiyatında değerler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Ökmen, Y. E. ve Çokluk, N. (2022). Yeni yayıncılık modeli olarak Youtube'da dijital içerikler ve yenilenen izleme alışkanlıkları. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22* (2), 721-737.

Önder, B. (2022). *Sadettin Kaplan'ın çocuk edebiyatı öykülerinin 2019 Türkçe Öğretim Programı'ndaki kök değerler bağlamında incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Önlen, M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan sevgi-saygı ve hoşgörü değerlerinin ulusal gazete haberlerine yansımaları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Özdemir, C. (2017). Dede Korkut kitabında saygı. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 16*(16),7-29.

Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi, 1*(3), 217-239.

Papadamou, K., Papasavva, A., Zannettou, S., Blackburn, J., Kourtellis, N., Leontiadis, I., Stringhini, G., & Sirivianos, M. (2020). Disturbed YouTube for kids: Characterizing and detecting inappropriate videos targeting young children. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media, 14*(1), 522–533. https://doi.org/10.1609/icwsm.v14i1.7320

Papadamou, K., Papasavva, A., Zannettou, S., Blackburn, J., Kourtellis, N., Leontiadis, I., Stringhini, G., & Sirivianos, M. (2019). *Disturbed YouTube for kids: Characterizing and detecting inappropriate videos targeting young children.* arXiv. https://doi.org/10.48550/arXiv.1901.07046

Pietrobruno, S. (2013), YouTube and the social archiving of intangible heritage. *New Media & Society*, *15*(8), 1259-1276. DOI: 10.1177/1461444812469598

Ramesh, I., Sivakumar, I., Ramesh, K., Venkatesh, V. P. P. & Vetriselvi, V. (2020), Categorization of YouTube Videos by Video Sampling and Keyword Processing. *International Conference on Communication and Signal Processing (ICCSP)*, July, 28-30, India: IEEE, pp. 56-60. DOI:10.1109/ICCSP48568.2020.9182158

Raun, T. (2016). *Out Online: Trans Self-Representation and Community Building on YouTube.* Abingdon: Routledge.

Rideout, V. (2020). *The common sense census: Media use by kids age zero to eight*. Common Sense Media.

Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.

Rousseau, J.J. (2003). *Emile, bir çocuk büyüyor*. (1.Baskı). Selis Yayınları.

RTÜK. (2018). *Çocuk ve medya kullanımı araştırması*. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yayınları.

Ryan, K. (1991). Moral and values education. In A. Lewy (Ed.), *The international encyclopedia of curriculum* (pp. 603–607). Pergamon Press.

Ryan, K. E., & Bohlin, K. (1999). *Building character in schools*. California, Jossey-Bass Inc.

Sağlam, H. İ. ve Kaplancı, B. (2020). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sorumluluk düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 28*(2), 641-649.

Schnitker, S. A. (2012). An examination of patience and well-being. *The Journal of Positive Psychology, 7*(4), 263-28.

Scolari, C. A. & Damián, F. (2017). The case of the top Spanish YouTubers: Emerging media subject and discourse practices in the new media ecology. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, *25*(1), 1-20. DOI: 10.1177/1354856517721807

Sever, I. ve Gürdoğan Bayır Ö. (2020). Empati, yardımseverlik, saygı ve adil olma arasındaki ilişkinin incelenmesi: Yol analizi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 49*(1), 257-277.

Severyn, A., Moschitti, A., Uryupina, O., Plank, B. & Filippova, K. (2016), Multilingual opinion mining on YouTube. *Information Processing and Management,52* (1), 46-60.

Shaikh, F., Pawaskar, D., Siddiqui, A. & Khan, U. (2018), YouTube Data Analysis using MapReduce on Hadoop. *3rd IEEE International Conference on Recent Trends in Electronics Information & Communication Technology (RTEICT)*, May, 18 & 19, India: IEEE, p. 2037-2041. DOI: 10.1109/RTEICT42901.2018.9012635

Silah, M. (2005). *Sosyal davranış psikoloji bilimi*. Seçkin Yayıncılık.

Sims, M. (2003). Value-Based Education For Pre-Service Students in Children and Family Studies. *Journal of Educational Enquiry, 4*, (1), 68-79. www.literacy.unisa.edu.au/jee/Papers/JEEVol4No1/Paper%205.pdf.

Sönmez, Ö. F. ve Akıncan, N. (2013). Ortaokul öğrencilerinin yardımseverlik değeri ile ilgili metafor algıları. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi,* 7, 105-120.

Strangelove, M. (2010). *Watching YouTube: Extraordinary Videos by Ordinary People*. Toronto: University of Toronto Press.

Şahin, K. (2021). *Nutuk eserinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersindeki (Ortaokul 8.Sınıf) kök değerlerin eğitimi açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Şeberoğlu, A. (2020). Yeni medya ve etkileşimli yeni sinema. *Yeni Medya,* 8, 77-85.

Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği yüz temel eserler yoluyla Türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma.* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Tahiroğlu, M., (2014). Sosyal bilgiler dersinde değer eğitimi etkinlik örnekleri. R. Turan, K. Ulusoy (Ed.), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi* içinde (ss. 339–366). Pegem Akademi.

Tahiroğlu, M., ve Çetin, T., (2015). Değer öğretiminde kullanılan yöntemler. M. Gündüz (Ed.), *Değerler eğitimi* içinde (ss. 19–44). Maya Akademi.

Taşkın, A. (2009). Aile iletişiminde sevgi dili. S. Doğan (Ed.), *Ailede sevgi eğitimi* içinde (ss. 271-292). Selis Kitaplar Yayınevi.

TDK. (2023). *Güncel Türkçe sözlük*. [Çevrim-içi: https://sozluk.gov.tr/], Erişim Tarihi: 28.03.2025

Temizkan, M., Yırtıcı, E. ve Ergün, A. (2020). Türkçe ders kitaplarında sosyal değerlerin görünümü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 9*(2), 769-794.

Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 161–167.

Titus, D. (1994). *Value Education in American Secondary Schools. Value Education in American Secondary Schools*. [Çevrim-içi: http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED381423.pdf], Erişim Tarihi: 15.04.2025.

Tolson, A. (2010). A new authenticity? Communicative practices on YouTube. *Critical Discourse Studies, 7*(4), 277-289.

Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas, 7*(1), 245-254

Topçu, N. (1994). *Ahlak*. Dergâh Yayınları.

Tozlu, N. ve Yüce, B. N. (2020). Hamdi Ülker'in eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi. *Rumeli de Dil ve Edebîyat Araştırmaları Dergisi,* 21, 575-597.

Türkben, Y. (2010). Descartes'in ahlâk ve mutluluk anlayışı. *Hikmet Yurdu Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 3*(5), 239- 250.

Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi*. Pegem Akademi Yayınları.

Uzunkol, E. (2014). *Hayat bilgisi öğretiminde uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin özsaygı düzeyleri, sosyal problem çözme becerileri ve empati düzeylerine etkisi*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Valkenburg, P. M., & Piotrowski, J. T. (2017). *Plugged in: How media attract and affect youth.* Yale University Press.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Walker, B. L. (2018). *A content analysis investigating persuasion intent in YouTube videos that target preschool-age children.* [Doctoral dissertation]. University of Louisiana at Lafayette.

Wasko, J. & Erickson, M. (2009). The political economy of YouTube. In P. Snickars, P. Vonderau (Eds.), *The YouTube reader* (pp. 372–386). National Library of Sweden.

Welton, M. R., & Mallan, J. T. (1999). Exploring values education in schools. *Journal of Moral Education, 28*(2), 227-241.

Yalnız, A. ve Yıkmaz, Y. (2018). Değerler eğitimi kavramı olarak dürüstlük ve dürüstlük ölçeği Türkçe formu, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 17*(34), 649-666.

Yaman, E. (2016). *Değerler eğitimi*. Akçağ yayınevi.

Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları.* 19, 499-522

Yazıcı, S. ve Yazıcı, F. (2010). Vatanseverlik eğitimi: Tarih ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin algı, tutum ve eğitsel uygulamalarına yönelik bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırımalar Dergisi, 3*(10), 649-666.

Yener, Y., Yılmaz, M., & Şen, M. (2021). *Çizgi filmlerde değer eğitimi: TRT Çocuk örneği*. *International Journal of Social Sciences and Education Research, 7*(2), 114–128.

Yener, Y., Yılmaz, M., ve Şen, M. (2021). Çizgi filmlerde değer eğitimi: TRT Çocuk örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research, 7*(2), 114–128. https://doi.org/10.24289/ijsser.846419

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, S. G., ve Demirel, M. (2019). Türk tarihinde değerler ve değerler eğitimi üzerine bir inceleme. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 5*(1), 92-99.

Yiğit, Y., ve Yiğit, E. A. (2019). Değerler eğitimi ve okul. *Stratejik Araştırmalar Merkezi, 11*(44), 511-516.

Yücel, H. A. (1993). *Kültür Bakanlığı yayınları Türk klasikleri dizisi 27.* Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Yüksel, S. (2005). Kohlberg ve ahlak eğitiminde örtük program: Yeni ilköğretim programlarında yer alan ahlaki değerleri kazandırma için bir açılım. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 5*(2), 329-338.

EKLER

EK A Beter Böcük Adlı Youtube Kanalının İlk On Bölümünün İncelemesi

Bölümün Adı :24 Saat Akıl Hastanesinde Kaldık			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek A'nın devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölümün Adı: Arkadaşım Zombi Oldu			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölümün Adı: Karda Dans Eden Kadın Gece Evimize Geldi			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Bölümün Adı: Gece Lanetli Bebek Evimize Geldi			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek A'nın devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölümün Adı Korkunç Palyaço Bizi Kaçırdı			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölümün Adı: Cadılar Bayramı Penniwise Gece Evimize Geldi			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Bölümün adı: Öğretmenim Kim Oldu			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek A'nın devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Korkunç Katil İle Saklambaç			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölümün Adı: Squıd Game Askeri oldum			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	

Ek A'nın devamı

Bölün Adı:24 Saat Markette Kaldık Polislere Yakalandık			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek A'nın devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölümün Adı: Testere Bizi Yakaladı.			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X

Ek A'nın devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	

EK B Oyuncakoynuyorum Adlı Youtube Kanalındaki İlk On Bölümün İncelenmesi

Bölüm Adı: Masal ve Öykü Köpeği Leo'ya Bakım Yaptı			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek B'nin devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adlı: Kardeşimi Ne Kadar Tanıyorum?			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Masal Öykü'yü Kurtarabilecek Mi?			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?	X	
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Bölüm Adlı: Anneme Eşek Şakası			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek B'nin devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölüm Adı: Çılgın Makyaj			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X

	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölüm Adı: Yaramaz Öykü			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölüm Adı: Renkli ve Pahalı Alışveriş			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X

Ek B'nin devamı

Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölüm Adı: O Tabak Bu Kabak Yede Tadına Bak			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		x
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		x
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Kafama Kim Vurdu?			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.		X
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölüm Adı: Yeni Köpeğimiz Leo			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X

Ek B'nin devamı

Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		X
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X

Ek B'nin devamı

Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	

EK C Koray Zeynep Adlı Youtube Kanalındaki İlk On Bölümün İncelenmesi

Bölüm Adı: Children of the False World			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?		X
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?		X
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?		X
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?		X
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?		X
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		X
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		X
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		X
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		X
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		X
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X

Ek C'nin devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?		X
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?		X
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?		X
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		X
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?		X
Bölüm Adı: Living Conditions are Difficuld			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?		X
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?		X
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?		X
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?		X
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?		X
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?		X
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		X
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Porfect Family			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?	X	
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?	X	
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Bölüm Adı: Porfect Family Super Cutekid			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?	X	
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?		
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?		
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?		
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?		
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?		
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?		
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?		
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		

Ek C'nin devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?	X	
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Porfect Family Wonderful			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?		
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?	X	
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Full Porfect			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?	X	
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?		
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Bölüm Adı: Rüyalarınıza Girecek Süper Seri			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?		X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?		X
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?	X	

Ek C'nin devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Çok Komik Süper Haha			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?		X
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?	X	
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	
Bölüm Adı: Bardak Bozma Video Serisi			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?		X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?		X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	X	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?	X	
Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?	X	
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?		X
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	

Ek C'nin devamı

Bölüm Adı: Haksızlık Yapan Babanın Sonu Video Serisi			
Kök Değerler	Sorular	Evet	Hayır
Adalet	İçerikte haksızlığa uğrayan bir karaktere destek sunuluyor mu?	X	X
	Adalet ile ilgili öğütlere yer veriliyor mu?	X	X
	Karakterler adil davranışları teşvik ediyorlar mı?	X	X
Cömertlik	Karakterlerin oyuncak, yiyecek ya da eşya, zaman vb. şeyleri paylaştıkları örnekler yer alıyor mu?	X	
	Yardımseverlik ile çalışıyor. Sınırları ayırmak için sahip olduklarını vermeli gibi bir ayrım yapılabilir.	XX	
Dostluk	Kanalın içeriği arkadaşlık duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olmaya teşvik ediyor mu?	X	
	Kanal dürüst olunmadığında ortaya çıkabilecek sonuçlara ilişkin mesajlar içeriyor mu?	X	
Dürüstlük	Kanal içeriği doğru doğru bilgi sunuyor mu?	X	
Merhamet	Kanal rol model olan karakterler veya kişiler aracılığıyla merhameti teşvik ediyor mu?	X	
	Merhametli davranışları eğlenceli ve öğretici bir şekilde sunuyor mu?	X	
	Canlılara yardım etmeyi çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde gösteriyor mu?	X	
Öz Denetim	Karakterler aracılığıyla kendini kontrol etmeye örnekler sunuluyor mu?	X	
	Duygularını yönetmelerini Teşvik ediyor mu?	X	
	Hedef belirleme ve hedefe kararlılıkla ulaşmayı teşvik ediyor mu?	X	
Sabır	Kanalın içeriği sabretmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	Kanalın içeriği tahammül etmenin önemini açık bir şekilde vurguluyor mu?	X	
	İçerikteki karakterler veya olaylar sabır göstermeyi örnekliyor mu?	X	
Saygı	Kanalın içeriği, canlılara saygı duyuyor mu?	X	
	Kanalın içeriği, çevreye karşı duyarlı ve saygılı davranışlar sergiliyor mu?	X	
	Karakterlerin birbirlerine olan davranışlarında saygılı olmanın örnekleri sunuluyor mu?	X	
Sevgi	Kanalın teması, sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	Kanalın teması, canlılara karşı sevgi duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İçerik, sevgi dolu ilişkileri ön plana çıkarıyor mu?	X	
Sorumluluk	Kanal, çocuklara sorumlu davranma konusunda davranış örnekleri sunuyor mu?	X	
	Kendi eylemlerinin sonuçlarını kabul etme konusunda öğüt veriyor mu?	X	
	İçerik, çevresel sorumluluklara katkı sağlıyor mu?	X	
	Toplumsal katkı konularında bilgilendirici mi?	X	

Ek C'nin devamı

Vatanseverlik	Kanalın içeriği vatan ve bayrak sevgisini vurguluyor mu?		X
	İçerik, çalışkan olmaya, kurallara ve kanunlara uygun davranışlar sergilemeye teşvik ediyor mu?		X
Yardımseverlik	Kanalın içeriğinde topluma yardım etme vurgusu yapılıyor mu?	X	
	İçerikte canlılara iyilik yapma konusunda vurgu yapılıyor mu?	X	
	İzleyiciyi toplumsal dayanışma ve yardımlaşma projelerine teşvik ediyor mu?	X	
	İzleyicilere, başkalarına yardım etmenin önemi hakkında bilgilendirici mesajlar iletiliyor mu?	X	
	Dayanışma duygusunu teşvik ediyor mu?	X	
	İş birliği temasına yer veriliyor mu?	X	